

BATI İSTANBUL ÇALIŞTAYI

*“Yerel Yönetimlerde
Yeni Bir Model Arayışı”*

15-16 Nisan 2016

Beylikdüzü Kültür Merkezi

BEYLİKDÜZÜ
BELEDİYESİ

**“..bu ulusa
ve ÷lkeye hizmet
bitmeyecektir.”**

K. Atatürk

ÖNSÖZ

Benzersiz bir coğrafya... Eşsiz bir tarihi ve kültürel birikim... Dünyanın pek çok ülkesinden kalabalık bir nüfus... Çok büyük ve dinamik bir ekonomi... İstanbul'u bir kalıba sığdırmak hiç kolay değil. Bu güzel şehri yalnızca sevmek için değil, anlayabilmek için de bir ömür az.

İstanbul'un kentleşme serüvenini anlayabilmek farklı pencerelerden, yeni bakış açılarıyla bakmayı gerektiriyor. "Batı İstanbul" yaklaşımı da işte böyle bir arayışın sonucu.

Her gerçek metropol gibi İstanbul da iç içe geçmiş kentlerden oluşuyor aslında. İstanbul metropolünü oluşturan kentlerden biri de "Batı İstanbul" olabilir mi? İstanbul'un kentsel gelişimine yön verirken, daha verimli daha etkili bir yerel yönetim modeli ararken "Batı İstanbul" yaklaşımından yararlanabilir miyiz? Batı İstanbul'u anlamanın bir anahtarı olarak görebileceğimiz Beylikdüzü'nün, kentsel gelişimi bize ne anlatıyor?

Bu ve benzeri soruları, akademik dünyada çok önemli bir gündem oluşturan, "yerel yönetimlerde yeni model arayışları" ile harmanlayarak düzenlediğimiz "Batı İstanbul Çalıştayı"nın çok değerli katılımcılarına teşekkür ediyorum. Onların zihnimize açtığı pencereler, paylaştıkları vizyonlar İstanbul'u seven ve dert edinen herkes için çok değerlidir.

Çalıştay konuşmalarını içeren bu kitapçığın, İstanbul'un kentsel ve insani gelişimi yolundaki düşünsel çabalar içerisinde önemli bir yeri olacağına yürekten inanıyorum.

Ekrem İmamoğlu
Beylikdüzü Belediye Başkanı

"Yerel Yönetimlerde Yeni Bir Model Arayışı"

BATI İSTANBUL ÇALIŞTAYI

15-16 Nisan 2016 | Beylikdüzü
Kültür Merkezi

İÇİNDE- KİLER

I.Oturum: YEREL YÖNETİMDE MODEL ARAYIŞLARI	11
Prof. Dr. Ahmet ÖZER "Yerel Yönetimler ve Kentleşme Süreci: Yeni Bir Model Önerisi"	14
Prof. Dr. Fuat KEYMAN "Batı İstanbul Yaklaşımı ve Kentlilik Bilinci"	20
Vural ÇAKIR "Sayılar ve Temel Göstergelerle Batı İstanbul"	24
Makbule BAKIRCI "Türkiyedeki Kentleşme Tarihi ve Yerel Yönetimler"	29
Prof. Dr. Hüseyin ÖZGÜR "Ölçek Arayışında Büyükşehir Yasasının Türkiye Geneli ve İstanbul Özeline Uygunluğu"	34
II.Oturum: BATI İSTANBUL YAKLAŞIMI VE YEREL YÖNETİMLER	41
Ekrem İMAMOĞLU "Batı İstanbulu Anlamının Anahtarı ve Beylikdüzü'nün Kentsel Gelişim Tarihi"	42
Tayfun KAHRAMAN "Batı İstanbulun Kentleşme Sorunları"	51
Doç. Dr. Erbay ARIKBOĞA "Türkiye'de Yerel Yönetim Yapılanması ve Modern Yerel Yönetimlerin Kuruluş Felsefesi ve İstanbul Deneyimi"	60
Sonuç Bildirgesi	66

BEYLİKDÜZÜ BELEDİYESİ ADINA: Ekrem İMAMOĞLU - Belediye Başkanı
DERLEYEN: Hamdi GARGIN - Strateji Geliştirme Müdürlüğü

"Yerel Yönetimlerde Yeni Bir Model Arayışı"

BATI İSTANBUL ÇALIŞTAYI

15-16 Nisan 2016 | Beylikdüzü
Kültür Merkezi

PROGRAM KÜNYESİ

1. Gün: (15 Nisan 2016, Cuma)

13.30

Açılış:

14.00- 17.00:

I.Oturum: YEREL YÖNETİMDE MODEL ARAYIŞLARI**Moderatör: Mehmet ÇAKILCIOĞLU**

(Beylikdüzü Belediyesi Teknik Başkan Yardımcısı)

Prof. Dr. Ahmet ÖZER

"Yerel Yönetimler ve Kentleşme Süreci: Yeni Bir Model Önerisi"

Prof. Dr. Hüseyin ÖZGÜR

"Ölçek Arayışında Büyükşehir Yasasının Türkiye Geneli ve İstanbul Özeline Uygunluğu"

Prof. Dr. Fuat KEYMAN

"Batı İstanbul Yaklaşımı ve Kentlilik Bilinci"

Makbule BAKIRCI

"Türkiyedeki Kentleşme Tarihi ve Yerel Yönetimler"

16.00- 17.00: Soru ve Cevap Bölümü

2. Gün: (16 Nisan 2016, Cumartesi)

13.00:

II.Oturum: BATI İSTANBUL YAKLAŞIMI VE YEREL YÖNETİMLER**Moderatör: Prof. Dr. Ahmet ÖZER****Ekrem İMAMOĞLU**

"Batı İstanbulu Anlamının Anahtarı ve Beylikdüzü'nün Kentsel Gelişim Tarihi"

Vural ÇAKIR

"Sayılar ve Temel Göstergelerle Batı İstanbul"

Tayfun KAHRAMAN

"Batı İstanbulun Kentleşme Sorunları"

Doç. Dr. Erbay ARIKBOĞA

"Türkiye'de Yerel Yönetim Yapılanması ve Modern Yerel Yönetimlerin Kuruluş Felsefesi ve İstanbul Deneyimi"

"Yerel Yönetimlerde Yeni Bir Model Arayışı"

BATI İSTANBUL ÇALIŞTAYI

15-16 Nisan 2016 | Beşikdüzü
Kültür Merkezi

1. GÜN

15 Nisan 2016

"Yerel Yönetimlerde Yeni Bir Model Arayışı"

BATI İSTANBUL ÇALIŞTAYI

15-16 Nisan 2016 | Beylikdüzü
Kültür Merkezi

1. GÜN
1. OTURUM

EKREM İMAMOĞLU

Beylikdüzü Belediye Başkanı

(00:01:09)

BATI İSTANBUL VİZYONUNA DOĞRU

Bir kentin idaresinden sorumlu yöneticilerle, kent konusuyla akademik olarak uğraşan bilim insanları bir araya geldiklerinde, söz muhakkak döner dolaşır, o ünlü anekdota gelir; Gazi Mustafa Kemal Atatürk ile Alman mimar Jansen arasında geçen anekdota...

Falih Rifki Atay'ın, Çankaya kitabında yazdığına göre, Başkent Ankara'nın şehir planını çizen Jansen, Büyük Önder Atatürk'le ilk görüşmesinde ona şöyle sorar: "Bir şehir planı tatbik edebilecek kadar kuvvetli bir iradeniz var mıdır?"

Atatürk haklı olarak bu soruya biraz kızar ve "Koca memleketi yedi düvelin elinden kurtarmışız. Bir Ortaçağ saltanatını yıkarak yerine bir Yeniçağ devleti kurmuşuz, bunca devrimler yapmaktayız. Bütün bunları başaran bir rejimin, bir şehir planını tatbik edebilecek kuvvette olup olmadığı nasıl sorulabilir" diye cevap verir.

Bugün bir kenti planlamak ve o planı uygulamak amacıyla yola koyulan herkes, başarıya ulaşmak için, Atatürk'ün sahip olduğu ölçüde bir özgüvene sahip olması gerektiğini bilmek zorundadır. Üstelik bugün, ne Dünya 1920'lerin Dünyası, ne Türkiye 1920'lerin Türkiye'si... Bugünün kentleri çok daha fazla sayıda bileşenin etkisi altında, çok daha karmaşık organizmalar.

Hem insanlığın kadim şehirlerinden biri olan hem de baş döndürücü bir kentleşme hızıyla büyüyen İstanbul bu karmaşık organizmaların en karmaşıklarından biri.

İstanbul gibi bir metropolün gelişimine yön verecek planları hayata geçirebilmek, hiç kuşku yok, dünyanın en zor işlerinden biridir.

İstanbul gibi bir metropolü planlamak sözkonusu olduğunda, zorlukların en büyüğü, bakış açısıyla ilgili olmandır. Bakış açımız yeterince geniş mi? Bakış açımızı değiştirerek gerçeğin farklı yönlerini görebiliyor muyuz?

Örneğin, İstanbul için "metropol" deyip geçiyoruz. Metropol, "kentlerin anası" ya da "ana kent" anlamına geliyor. Yani iç içe geçmiş büyük kentlerden oluşan, devasa bir kent. Peki İstanbul metropolünü, yani İstanbul ana kentini oluşturan alt kentler hangileri?

Herhangi bir haritaya baktığımızda, İstanbul ana kentinin, 39 yavru kentten oluştuğunu görüyoruz. İstanbul'u 39 ilçeye bölen bu idari ve siyasi yaklaşım İstanbul gerçeğini bütünüyle ifade ediyor mu acaba? Bu 39 kent gerçekten birbirlerinden farklı özelliklere sahip mi? Her hangi birini düşündüğümüzde diğer kentlerden fiziki, sosyal veya kültürel olarak farkı var mı? Kent kültürü, kent planlaması ve hayat tarzı açısından 39 farklı yapı görebiliyor muyuz?

İstanbul: kentleşme düzeyi, ekonomisi, ulaşım ağları, yaşama biçimleri gibi açılardan başka türlü alt kümelerden de oluşuyor olabilir mi? O başka alt kümeleri tanımlayarak İstanbul'u daha iyi anlayabilir, İstanbul'un geleceğini daha doğru okuyabilir miyiz? "Batı İstanbul", İstanbul metropolünü fiilen oluşturan alt kentlerden biri olabilir mi? Bu amaçla ortaya konacak bir irade ve uzun süreli bir inisiyatif, kette yaşayan komşularımız için fark yaratıp, gelecekte daha mutlu bir hayata sahip olmalarına katkı sağlayabilir mi?

İşte "Batı İstanbul" yaklaşımı kentleşme adına yeni sorular sormayı ve bu soruların cevaplarını

dan, yaşadığımız kentin geleceği için doğru yol haritaları çıkarmayı amaçlıyor.

İstanbul kentinin tarihsel merkezi, çevreye doğru, gecekondulaşma yoluyla genişlemişti. Ancak aşağı yukarı çeyrek asırdır İstanbul, genişlemesini ağırlıklı olarak başka bir yöntemle, kooperatifleşme yoluyla gerçekleştiriyor. İnsanlar köyden getirdikleri beceri ve alışkanlıklarla değil, kent yaşamında edindikleri birikimleriyle, kent yaşamında geliştirdikleri yetenekleriyle, kentli olarak sahip oldukları öngörülerıyla kooperatifler, siteler, yeni yerleşim alanları kuruyorlar. Böyle bir kentsel büyümenin karakterize ettiği bir yerleşim bölgesini tanımlarken, "Batı İstanbul" kavramından yararlanabilir miyiz?

Kentleşme macerası gecekondudan apartmana, apartmandan da sitelere, oradan da uydu kentlere doğru bir seyir izliyor.

Gecekondudan apartmana geçiş, geleneksel değerlerden, mahalle hayatından bir uzaklaşma anlamına geliyordu. Apartmandan sitelere geçiş de başlangıçta bu kopuşu güçlendirdi. Ancak son yıllarda insanların, yaşadıkları sitelerde adeta bir mahalle hayatı kurma özlemi içerisinde olduklarını görüyoruz. Site projelerinin, insanlara, özledikleri o eski mahalle hayatının yaşatacak biçimde şekillendiğini, daha fazla ortak alanlar içermeye başladığını görüyoruz.

Ve giderek insanlarda, daha önce görmediğimiz, yeni bir tür aidiyet biçimi çıkıyor: Yaşanılan siteye aidiyet.

İnsanlar kendilerini belli bir mahalleden, bir ilçeden çok, bir site kimliğine ait hissetmeye başlıyorlar. Olumlu ve olumsuz boyutlarıyla, bu yeni bir vakıa.

İnsanlar kendilerini belli bir mahalleden, bir ilçeden çok, bir site kimliğine ait hissetmeye başlıyorlar. Olumlu ve olumsuz boyutlarıyla, bu yeni bir vakıa.

"Batı İstanbul" bu yeni kentsel yaşam ve aidiyet biçimlerini tanımlıyor olabilir mi?

Tarihi yarımadanın Batısında yaşayan İstanbullular kendi ekonomik, sosyal ve kültürel hayatlarının merkezini daha da Batıya kaydırma eğilimi

içerisinde mi davranıyorlar? Batı İstanbul kavramı bize bu eğilimi daha net görme fırsatı verebilir mi?

Veya, İstanbul'un Floryadan Silivriye kadar batı ilçelerinde yaşayan bizler için, tarihi Yarımada ve Boğaza gitmeye gerek kalmayacak şekilde hem ruhen, hem de fiziken mutlu olabileceğimiz bir kent kültürünü burada, Beylikdüzü'nde yaratıp, bu bölgeyi yakın gelecek için bir çekim merkezi yapabilir miyiz?

Kültür alanında, sanatta, mimaride, kent mimarisinde, sporda, müzikte, çevrede, sağlıkta, ekonomide ve toplam medeniyette, kendimize derinlemesine sorular sorup, Batı İstanbul kavramını gerçekleştirmemize yardım edecek cevaplar bulabilir miyiz? Bugün burada başladığımız toplantıyı, kentimizin geleceği için sürdürülebilir bir sürece dönüştürüp, Batı İstanbul kavramını markalaştırabilir miyiz? Eğer bu vizyonu gerçekleştirebilirsek, Beylikdüzü kendiliğinden Batı İstanbul'un Başkenti konumunu elde edecektir.

İstanbul ekonomisinin genel gidişatı hakkında bir fikrimiz, istatistiklerimiz, sayılarımız var. Peki, Batı İstanbul'un sayıları bize ne söylüyor? Acaba Batı İstanbul giderek kendine daha çok yeterli bir kente mi dönüşüyor?

Batı İstanbul'u da farklı kentleşme düzeylerine ve imkanlarına işaret edecek biçimde, kendi içerisinde Kuzey - Batı İstanbul ve Güney - Batı İstanbul olarak ele alabilir miyiz?

Batı İstanbul'u da farklı kentleşme düzeylerine ve imkanlarına işaret edecek biçimde, kendi içerisinde Kuzey - Batı İstanbul ve Güney - Batı İstanbul olarak ele alabilir miyiz?

Soruları çoğaltmak mümkün ve biliyoruz ki yeni soruları teşvik eden kavram ve yaklaşımlar bize yeni gerçekler ve yeni imkanlar sunarlar. "Batı İstanbul" da bu anlamda son derece bereketli, verimli, ufuk açıcı bir yaklaşım sağlıyor. Bu açıdan, Batı İstanbul Çalıştayı'nın çok değerli fikir ve açılımlar sağlayacağına, çok önemli bir arayış olduğuna inanıyorum.

Ben de, çeyrek asırlık bir Beylikdüzülü olarak; yarınki oturumda, Batı İstanbul'un model ilçesi,

ana merkezi, başkenti olduğuna inandığım Beylikdüzü'nün kentsel gelişim tarihini anlatarak bu değerli arayışa katkıda bulunmaya çalışacağım. Elbette, insanlar kentleri, kentler de insanları şekillendiriyor. Ben de Anadolu'nun köylerinden, kasabalarından, kentlerinden kalkıp İstanbul'a gelmiş, milyonlardan biriyim. Sunduğu fırsatlarla, yaşadığı zorluklarla İstanbul elbette benim de hayatımı şekillendirdi.

Ben de herkes gibi zaman zaman hayran olarak, zaman zaman isyan ederek yaşadım İstanbul'a uyum sürecini. Ve milyonlarca İstanbullu gibi ben de ne kadar şikayet edersem edeyim, artık İstanbulsuz yaşayamayacağımı çok iyi biliyorum. İstanbul'u vazgeçilmez kılan şeyin, en temelde, insanlara yaşattığı özgürlük duygusu olduğunu düşünüyorum.

Orta Çağ'da, bir Avrupa kentinin kapısından içeri girip de bir yıl boyunca o kentte yakalanmadan yaşamayı başaran kölelerin artık azat edildikleri, özgür vatandaş oldukları kabul edilmiş. Belli ki, kentlerin özgür insanlara layık yerler olduğuna, kente uyum yeteneğini ve yaratıcılığını gösteren kölelerin, özgürlüğü de hak ettiğine inanıyorlar-mış.

İster Orta Çağ Avrupasında olsun, İster 21. Yüzyıl İstanbul'unda... Kentler, insanlara her şeyden çok, özgürlük vaat ediyorlar. Bu özgürlüğün önüne dikilen tüm ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel engellerle mücadele etmek de insan ve kentli olmanın doğal bir sonucu.

Bugün burada Beylikdüzü'nde, Batı İstanbul'da, İstanbul'un her köşesinde, Anadolu'nun dört bir yanında ve bütün yeryüzünde, daima özgür, daima mutlu olmanız dileğiyle, hepimizi sevgiyle saygıyla selamlıyor, dostlukla kucaklıyorum.

Prof. Dr. Ahmet ÖZER

Prof. Dr. Sosyolog ve Siyaset Bilimci

Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı - Toros Üniversitesi

Çalışma Alanları

Kentleşme ve Yerel Yönetimler, Güneydoğu Anadolu Projesi, Aşiretler, Modernleşme, Batılılaşma

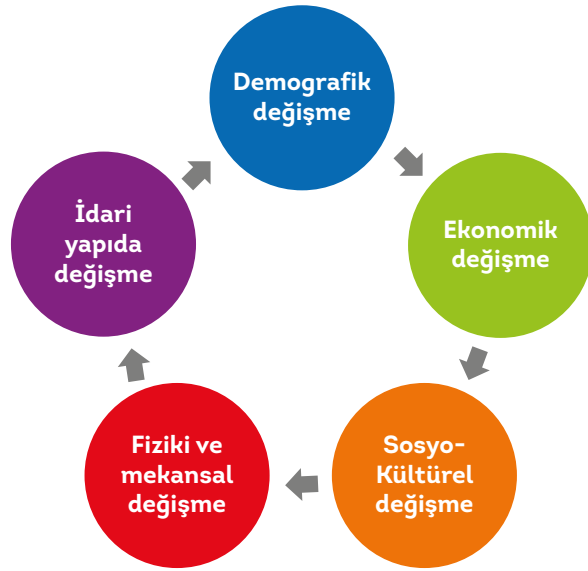
(00:17:32)

Sayın Başkan, değerli katılımcılar, ben de hepinize hoş geldiniz diyorum. Beylikdüzü Belediyesi'nin çok değerli başkanı Ekrem Bey ile zaman zaman beyin fırtınası şeklinde görüş alışverişinde bulunduğumuzda bu Batı İstanbul kavramı ortaya çıktığında ben de çok aslında bunu çarpıcı ve yerinde bulmuştum. Bugün de böyle bir çalıştayla aslında böyle bir açılış yapıyor olmasından dolayı kendisini ve Beylikdüzü Belediyesi çalışanlarını, buna emeği geçenleri kutluyorum. Bunun daha sonra devamını diliyorum. Zaten platform şeklinde devam edecek sanırım.

Ben de bu çalışmaya bugün için yansıda da gördüğümüz gibi "Yerel Yönetimler ve Kentleşme Süreci: Yeni Bir Model Önerisi" çerçevesinde sunmaya çalışacağım. Bu sunumda önce bu kentleşme süreci ile ilgili zaten sizlerin de bildiğini bildiğim bazı hatırlatmada bulunacağım. Sonra bunları yapmayla ilgili yerel yönetimlerin fonksiyonlarının önemi üzerinde duracağım. Daha sonra da Batı İstanbul çerçevesi içerisinde bunun başkentiliğine aday olan Beylikdüzü neler yapabilir, bu çünkü çok iddialı bir şey, bununla ilgili çok kısa önerilerde bulunacağım ve sonra zamanımız kalırsa belediye ile ilgili yani yerel yönetimlerden kopararak, belediye ile ilgili bir model önerisi sunacağım. Ama bu en son dediğim kısım biraz zamana bağlı bir şey. Burada üzerinde duracağımız en önemli unsur, demografik yapıda meydana gelen değişikliklerdir.

Özellikle Türkiye'ye baktığımız zaman, üç önemli noktanın öne çıktığını görüyoruz. 1950'de Menderes'in işte "Her mahallede milyoner yaratacağız" çağrısı vardı, tarıma makinenin girmesiyle birlikte boşa çıkan işgücünün kentlere akın etmesi.

KENTLEŞME SÜRECİ

Kentleşme süreci demografik, ekonomik, sosyo-kültürel, idari ve fiziki bir yapılanmayı içeriyor.

Daha sonra 1980'lerde Özal'ın işte "Türkiye'yi dışa açma" politikalarıyla şehirlerin cazibe merkezi haline gelmesiyle birlikte iş, aş arayışıyla İstanbul'a akın edilmesi. Ortamının yaratmış olduğu dramatik göç dalgaları var. Bunlar da iki hinterland'a oldu. Birincisi kuzeyde İstanbul, İzmir İzmit gibi kentlere güneyde de Adana, Mersin, Antalya gibi şehirlere müthiş akınlar oldu. Hatta öyle bir akın oldu ki, bugün en büyük Kürt kentinin Diyarbakır değil İstanbul olduğu söylenir oldu.

Dolayısıyla bu çerçeve içerisinde göçe baktığımız zaman, tabii ki en önemli nedenlerinden bir tanesi son yıllarda yaşadığımız, hala yaşamakta olduğumuz süreçtir.

Şimdi bu çerçeve içerisinde baktığımızda da,

Türkiye tarihine baktığımızda, modern Cumhuriyet tarihine baktığımızda 3 evre görüyoruz. Birincisi 1923'lerde başlanan ulus devletinin kentleşmesi. Biraz önce sevgili Başkan anlattı, Jansen planıyla Atatürk'le olan diyalogda devlet kendine göre bir kent şekillendirmesi yaptı. Aslında o zaman yapılan şekillendirmenin de iyi olduğu kanaatindeyim. Beylikdüzü de sonradan oluştu ama mesela bu öngörüyle yapılsaydı bugün çok daha güzel bir Beylikdüzü ortaya çıkabilirdi.

İkinci evre 1980'lerde demin dediğim süreçle beraber emeğin kentleşmesidir. İşte büyük bir akın oldu kentlere, gelenlerin kentin varoşlarında, çeperlerinde, kendi olanaklarıyla, gecekondu biçiminde yerleşmeleriyle yeni kent profilleri ortaya çıktı. İstanbul'da bunu yaşadı. Yani bu gecekondu kavramını şimdi artık kullanmıyoruz ama bundan 20 sene önce kentten bahseden herkes mutlaka gecekondu bahsediyordu. Dolayısıyla ikinci evre emeğin kentleşmesi, üçüncü evre de 1980'den sonra sermayenin kentleşmesidir. Yani işte bu aynı zamanda sanayileşme ile koşup bir biçimde de gelişen bir şey.

TÜRKİYE'DE MODERN ANLAMDA KENTLEŞME AŞAMALARI

1. 1923-1950: Ulus devletin kentleşmesi;

Devletin kentleri devlet olanaklarıyla biçimlendirmeye çalıştığı dönemdir.

2. 1950-1980: Emek gücünün kentleşmesi;

Tarıma makinenin girmesi ile boşa çıkan işgücünün kentlere akın etmesi; sanayileşme ile beraber kent çevrelerinde oluşan işçi banliyolarının ortaya çıkması ve gecekondulaşma süreci bu dönemde başlamıştır.

3. 1980-Sonrası: Sermayenin kentleşmesi;

Bu dönem aynı zamanda küreselleşmenin kentleşmeye etkilerinin yoğunlaştığı dönemdir. Sermaye kentlerin ortaya çıkardığı yüksek rantları paylaşmaya girişmiş, bu dönemde büyük fiyakalı yapılar yapılmış, dev market ve hipermarketler batıyı taklit ederek ortaya çıkmış, kimi yerde de batı sermayesinin ortaklığıyla yapılmıştır.

Fordist üretim tarzında üretim önemliydi, sürekli bir üretim vardı üretim bandında, üretilenler de stoklanırdı stoklar eritilinceye kadar da hiçbir zaman için fabrika durmazdı. Ama daha sonra bu esnek üretim tarzı geldiğinde artık üretimin yerine tüketim önemli olmaya başladı.

Bu süreçle bir akın oldu kentlere ama kentlerde bunun kentleşme olarak telakki edilebilmesi için bu üçünün de atbaşı gitmesi gerekir. Yani ne dedim; demografik, ekonomik, sosyal, kültürel, sosyologlar daha çok bu üç unsuru söylüyor ama şehir plancıları buna fiziki yapılanmayı, kamu yöneticileri idari yapılanmayı da ekliyorlar. Öyle de eklesek bunların atbaşı gitmesi lazım. Bir tanesi olup da diğerleri olmadığı takdirde, orada tam bir kentleşmeden bahsetmek mümkün değil. Ne olur mesela nüfus artar ama "demografik şişme" deriz biz ona kentleşme yerine. Yani hızlı bir nüfus artışı var ama bu nüfus artışının hızına paralel bir dönüşüm var mı ona bakmak lazım işte.

Ekonomik olarak da kentler kendi kimliklerini bulamıyorlar. Yani kentlerin de aslında kimlikleri vardır. Sanayi kentleri, turizm kentleri, üniversite kentleri, dişi kentler, erkek kentler, yani çok çeşitlidir ya da hepsini bir arada mesh eden senkronize kentler ama hiçbirine sahip olmayan kimliksiz kentler de var. Mesela diyelim ki, Mersin 1 milyonluk bir kent, doğusunda Adana var bütün cerahatlerine rağmen bir sanayi kenti. Mersin hamle etmiş, sanayi kenti olmak istemiş, olamamış. Batısında Türkiye'nin turizm yıldızı, 400 bin yatak kapasitesi olan Antalya var, aynı özellik ve güzellikler Mersin'de de var, Mersin hamle etmiş, turizm kenti de olamamış, arada kalmış.

İşte Beylikdüzü'ne de bizim önerimiz, o stratejisini tespit ederken, 20, 50, 100 sene sonrası ile ilgili nasıl bir kent olacağını bugünden bilerek yürümesi gerekiyor. Dolayısıyla böyle olmadığı takdirde ne oluyor, üçüncüsünde gelen insanlar kentleşemiyor, köylü olmaktan çıkıyor, kentli de olamıyor, arada kalıyor. İşte bugün bizim toplumumuzun, büyükşehirlerimizin yaşadığı en büyük trajedi, kentlerin varoşlarında bu işi, bu arada kalmayı yaşayan insanlık trajedileridir. Ve üstelik bunlar kentin merkezlerine geldiklerinde bazı olanaklar uzansalar dokunacak kadar yakınlarında ama asla edinemeyecekleri kadar da uzaklarında oldukları zaman kentin merkezlerine karşı da hem siyasi, hem ekonomik, hem kültürel olarak da hınçla bilenmektedirler.

Burada artık üretim ve tüketim öne çıkmaya başladı ve kentler de ona göre dizayn oldu.

Beylikdüzü gelişim stratejisini tespit ederken, 20, 50, 100 sene sonrası ile ilgili nasıl bir kent olacağını bugünden bilerek yürütmesi gerekiyor.

Ayrıca başka bir trajedi var; bir kent adı altında üç tane kent görüyoruz İstanbul'da. Şimdi Batı İstanbul'a geleceğiz ama örneğin bir Taksim'e bakın, bir de Sultanbeyli'ye bakın. Yani bir tarafta normal kent alanlarının olduğu, gelir düzeyi yüksek insanların yaşadığı bir kent, öte tarafta akşam evine eklemek götüremeyenlerin yaşadığı bir kent, bir de arada emeklilerin sıkıştığı bir kent var.

Başarılı belediye başkanı bu 3 kenti tek kent haline getiren kişidir. İşte Beylikdüzü de umarım ve dilerim ki bunu yapacaktır, belediye başkanının da başarısı bu şekilde ortaya çıkacaktır.

Demin Başkan dedi ya, bir büyükşehir var, metropolitan alan ama küçük kentçikler var. Başkanın, Büyükşehir Başkanı'nın gezdiği, oturduğu yerlerle işte yeni köyden göç edip gelmiş adamın oturduğu yerler aynı mı? Peki onlar insan değil mi? Üstelik o güzel yerlerde yaşayanların sayısına baksanız hepsi 1 milyon. Geri kalan 15 milyon bu dediğim çerçevede yaşıyor. Önemli olan, o insanlara bu olanakları götürebilmek. Tabii burada suçun hepsi belediye başkanının değil, merkezi idarenindir. Çünkü merkezi idarenin de kendini düşünmekten başka zamanı kentleri düşünmeye yetmemiş, kalmamış ve bir kent politikası oluşturamamışlar bugüne kadar maalesef.

Bu çerçeve içerisinde baktığımızda ne yapabilir, mesela Batı İstanbul'la ilgili, belki daha az bu konuda iş düşecek. Çünkü yeni bir şeyi ama bu eski İstanbul'da daha çok geçerli kentin çürük dokuları var, bunları yenilemesi lazım. Bir de tarihi dokuları var, bunları koruması lazım ama süs bitkisi gibi değil kullanarak korumaya alması lazım ve en önemlisi de, yeni kent rahatlatacak çevre kentleri, sağlık kentleri, eğitim kentleri planlamak.

KENTLEŞME AÇISINDAN 3 ATILIM GEREKLİ

"...İşte mesela Beylikdüzü aslında İstanbul'u rahatlatacak bir çevre kentiydi ve ona göre planlanmalıydı. Fakat şimdi Beylikdüzü'ne de çevre kenti lazım olacak."

Fazla değil, beş on sene sonra ona göre bizim işte planlamamız gitmemiz gerekir. Peki kim yapacak bunu? Bunu elbette ki yerel yönetimler yapacak. Yerel yönetimler son derece önemli. Yani eskiden çok fazla önemli değildi. Vancouver'da yapılan Habitat toplantılarında denildi ki en büyük aktör devlettir, her şeyi devlet yapar. 20 yıl geçti, bunun yanlış olduğu ortaya çıktı. Dediler ki hayır 2 aktör daha olacak, biri sivil aktörler diğeri de yerel yönetimler. Son derece önemlidir. Niye? Çünkü insanlar sonuçta kentlerde yaşıyorlar.

Bir de nüfusun çoğu zaten kentlerde. Bir başka anlayış katı bürokratik merkeziyetçi yapılar artık iflas etti. Bunun yerine ademi merkeziyetçi yapıların artık çağdaş yönetim anlayışı olarak öne çıktığını görüyoruz. Bunlar da en çok yerel yönetimler yoluyla yapılabilir.

Bir başka önemli nokta yerel yönetimleri önemli yapan, biliyorsunuz küreselleşme ile beraber dünya bir liberal hatta neo-liberal deniz haline geldi, bütün ülkeler bunlardan etkilendi ve giderek ekonomiden el çekmeye başladılar özelleştirmeler yoluyla. Hala kentsel ve sosyal altyapı yatırımlarını yerel yönetimler yapabilir. Bu anlamda bir yerel yönetim isterse sosyal devleti ya da sosyal belediyeciliği o anlayışla kendi kentinde uygulayabilir.

Bir başka noktası işte bugün yaşıyoruz çok büyük problemlerimiz var. Bundan on beş gün önce bir panel yapmıştık, orada bu yönetim meselelerini

tartışıyorduk bugün yaşadığımız sorunlar bazında. Bu sorunların çözümünde gene yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ile aşılabilecek bir meseledir. Bütün bunlar yerel yönetimlerin önemli olduğunu gösteriyor.

Peki, yerel yönetimler önemli de, gerçekten bu öneme haiz mi? Çünkü artık çağımızda her sorun bir yerde yaşanıyor ve o sorun ancak orada yaşananlarca çözüme kavuşturulabilir. Hâlbuki Türkiye’de öyle mi? Türkiye’de öyle değil.

KATI BÜROKRATİK MERKEZİYETÇİ YAPININ YOLAÇTIĞI SORUNLAR

Türkiye’de hala bütün sorunlar nerede tespit ediliyor Ankara’da. Bütün çözümler Ankara’da üretiliyor, bütün kaynaklar Ankara’da toplanıp dağıtılıyor. Belediyelere bile bu dağıtım yapılrken partizanlık içerisinde yapılıyor.

Şimdi bu anlayışın değişebilmesinin yolu nedir? Yerel yönetimleri bu cendereden çekip çıkarmaktır. Ya bu cendereden çekip çıkarmanın yollarından biri de yerel yönetimlere aktarılacak yetkinin kaynağının siyasetin keyfine bırakılmayacak şekilde yeniden düzenlenmesi ve regüle edilmesi ile ilgili bir olaydır.

O nedenle diyoruz ki işte yeni çağdaş anlayış ne nerde yaşıyorsa oradakiler tarafından çözüme kavuşturulması gerekir. Bunun felsefesi ne? Bizim sosyolojimizi, ihtiyaçlarımızı dikkate alarak insan haklarına, evrensel hukuka uygun bir biçimde bu işleri düzenlemek. Cebimizden para

da veriyoruz vergi olarak, hatta askere de gidiyoruz, hatta işte düzene de boyun eğiyoruz yani birini hapse attırdı itiraz etmiyoruz, birine ceza verdiğinde vesaire sistem böyle kurulmuş. Ama bir süre sonra ne oluyor? Kişi sorumsuz oluyor, yetki çok. Eğer sorumsuz olup yetki çok olursa orada krallar meydana gelir. Sadece, sadece sorumluluk verip de yetki vermediğiniz zaman da orada da köleler meydana gelir. O zaman bu ikisini madalyonun iki yüzü gibi bir arada düşünmemiz gerekir.

Türkiye sisteminde bugün Ankara’da da yaşanan en büyük sıkıntı budur. Ve biz de buna boyun eğiyoruz, itiraz etmiyoruz. O zaman da Platon 2500 yıl önce demiş ki “her halk, toplum layık olduğu biçimiyle yönetilir”. Eğer itiraz etmiyorsak, layıkız. Çünkü bir düzenden memnun olmama hakkımız var. Ama bu hak aynı zamanda onu değiştirme ile ilgili bizi görevli kılar. Eğer o görevimizi yerine getirmiyorsak, sadece o hakka sahip olmak bir işe yaramaz. Peki sonuç? Sonuç itibarıyla merkezi idarenin yerel yönetimlerle ilgili değişiklik yapması gerekiyor. Mesela biz Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nı imzalamışız ama yürürlüğe koymamışız. Hala şehirlerimizde nüfus emme kapasiteleri yok. Hala herkes bulunduğu yerde yaşayamıyor, zorunlu olarak geliyor.

KATI BÜROKRATİK MERKEZİYETÇİ YAPININ YOLAÇTIĞI SORUNLAR

Merkezi hükümet herkesi bulunduğu yerde insanca yaşanır koşullara sahip kılacak ki herkes ona göre planlayacak. 150 bine göre dizayn olmuş bir belediyenin, organize olmuş bir belediyenin, 300 bine göre hizmet verip bu hizmetten de fizibil bir sonuç elde etmesi çok zordur.

O nedenle köy-kent dengesizliği, bölgelerarası dengesizlik vesaire bunların hepsinin giderilmesi gerekir. Eğer bir şey yapılacaksa, mesela yerelde çözülmelidir. Tamam birtakım işler var Ankara'da yürüyen. İşte genel güvenliktir, diplomasidir, adalettir, efendime söyleyeyim mega projelerdir, bunlara giden paraların orada kalması lazım, geri kalan insanlar burada ömürlerinin yüzde doksanını geçiyorsa verginin de aslan payının burada olması lazım. Çünkü Beylikdüzü düzelirse İstanbul düzelir. İstanbul, Mardin, Urfa işte İzmir düzelirse Türkiye düzelir. Yani bir yer düzelecek, diğer yer düzelecek, ülke öyle düzelecek. Yerelden giderek ancak değiştirmeleri yapabiliriz,

Dolayısıyla bu çerçevede baktığımızda, yerel yönetimlerin yapması gerekenler bu çerçevede işte mesela diyelim ki Batı İstanbul Çalıştayı, Batı İstanbul Platformu, belki de bir kent konseyi, belki de işte bütün kentin dinamiklerinin işin içine girdiği bir çalışma grubu bu çerçeve içerisinde aynı zamanda hakları verdikten sonra görevleri de talep edecek bir yapıyı meydana getirir. Mesela içimizde diyelim ki Çanakkale'den, Edirne'den, Mardin'den, Van'dan gelen insanlar var. Mesela ben Vanlı'yım, Vanlı arkadaşlarla konuştum Esenyurt'ta ve Beylikdüzü'nde onların rakamlarına göre 70 bin civarında Vanlı varmış. Hadi yüzde yirmisini atalım 50.000 olsun. Çok büyük bir rakam. Şimdi gelen Vanlı'nın bu kent üzerinde hakkı var. Aş, iş, barınma hakları var. Bu hakkı genel idare ve yerel idare verdiği zaman, o zaman bunların da onlar üzerinde görevleri var. Nedir? Kente karşı sorumlulukları yerine getirir. Ama hala bakıyorsun ki gelen Vanlı, 30 senedir gelmiş "ben Vanlı'yım" diyor, "ben İstanbullu'yum" demiyor. Niye? Çünkü onun dönüşebilmesi için gerekli kentsel dönüşümü, kentleşmeyi yaratamamış. Hatta bazıları geldiği yerin yoksul köylü olanaklarını buraya taşımış, burada yeniden üretmişlerdir. Dolayısıyla bu çerçeveyi kırabilmenin yolu, kentte yaşayan kenttaşların kent üzerinde, yerel yönetimler üzerinde hem hakları var, hem görevleri var. Haklarını siz vereceksiniz ki görevlerini de yerine getirmeyi bekleyeceksiniz.

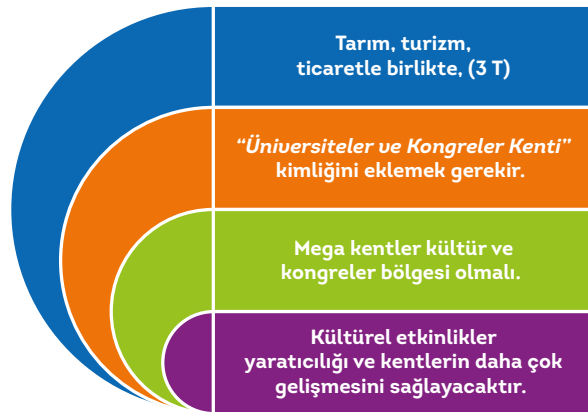
Bu çerçevede baktığımızda, Batı İstanbul'da bir bölgesel bileşik kent modeli öneriyorum ben. İşte başkan söyledi, bu çeper aşağı yukarı İstanbul'un belki en büyük üçlüsünden birisidir. Yani idari olarak da geçmişte biraz tartışıldı. Şimdi belki idari olarak bizim yapacak bir şeyimiz yok, o Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yapacağı bir şey ama biz tartışabiliriz, bunu yapabiliriz.

Bu çerçeve içerisinde bu bölgesel birleşik kent

modelinin bana göre stratejisi ne olmalı? Yaratıcı ve sürdürülebilir bir kent modeli olmalıdır. Nedir bu? Burada yönetim dinamiklerinin ve yaratıcı ekonomi modelinin harekete geçirmeliyiz. Bu çerçevede mesela diyelim ki ne olabilir; şimdi artık kent kır ayrımı kalktı ya, nasıl kalkıyor? Diyelim organize sanayi bölgeleri var. Ya da işte yeni yaşam alanları var hep kira doğru gidiyor. Hatta Amerika'da manastıra dönüş diye bir akın başladı. Yani zengin insanlar artık kent merkezlerinde değil, daha çok kentin dışında varoşlarında yaşamaya başladılar. İnsanlar artık tarımla uğraşır oldular. Hatta kentsel tarım dediğimiz şeyler var. Hatta bazı siteler, işte akıllı siteler, akıllı kentler planlarken hobi bahçeleri falan oluşturmaya çalıştılar, organik işte şeyler üretiyorlar. Hatta mesela diyelim ki geçen herhalde başkan da katılmıştı, Seferihisar'da "Cittaslow" ile işte Tunç Soyer ve yeni bir akım başlattı orada tarımsal üretime destek veriyor. Yani getiriyor işte onu destekliyor vesaire.

Yani şöyle diyeyim, tarım derken tarıma dayalı sanayilerin ihraç edildiği bir üs. Çünkü limanımız var burada. Ticaretin, lojistiğin başkenti olabilir. Hava, deniz, kara ve demiryolu var burada. Ve efendime söyleyeyim üniversiteler var, bilmiyorum, üçüncü bölgede, ee, İstanbul'da sanırım 49 üniversite vardı en son saydığım. Bunun üçte biri burada olsa 15 tane üniversite eder. Bu kadar üniversite var, buradan da teknoloji devşirebiliriz.

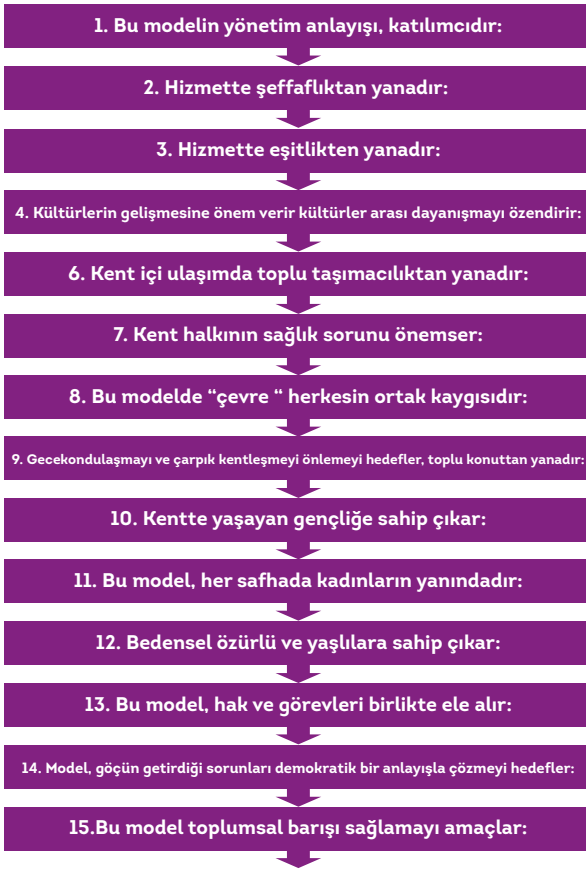
BATI İSTANBULUN GELİŞME STRATEJİSİ NASIL OLAMALI?

Ve dolayısıyla ticaretiyle, sanayisiyle, turizmiyle, sosyal ve kültürel sermayesi ile toplumsal istikrarıyla, kalkış aşaması hedefini gerçekleştirmesi için bu sektörleri birbiriyle entegre etmeye çalışan, işte diğer kentleri mesela bir model olarak alan, bütün bunları yapabilecek bir üçüncü bölgede Batı İstanbul ve Batı İstanbul'un başkentine talip olan bir Beylikdüzü.

Ben bu cesaretinden dolayı Sayın İmamoğlu'nu tebrik ediyorum ve eminim ki bunu başarmanın yolu tabii ki herkese eşit, sosyal, adaletçi ve adem-i merkezietçi davranıyor olması, şeffaf, dürüst, katılımcı, etkinlik ve verimliliği esas alan, bunları açmayacağım, bunu geçiyorum, bu modeli özellikle daha sonra anlatmak istiyorum, yani belediye modeliyle ama burada asıl üzerinde duracağım bir slayt var, onunla bitirmek istiyorum.

BU MODELİN YÖNETİM ANLAYIŞI

Ne var bu modelde? Bu modelin yönetim anlayışı katılımcıdır. Hizmette şeffaflıktan yanadır, hizmette işten yanadır, kültürlerin gelişmesine önem verir, kültürlerarası dayanışmayı özendirir, kenti içi ulaşımda toplu taşımacılıktan yanadır, kent halkının sağlık sorununu önemser.

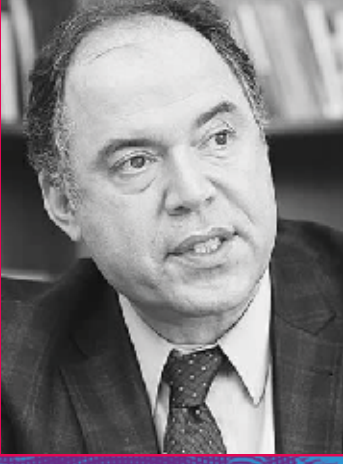
Evet, sayın başkan, bu modelin yönetim anlayışı bu. Zaten bunları yapıyorsunuz, ben bunu formüle ettim. Bu modelde çevre herkesin ortak kaygısıdır. Gecekondulaşmayı ve çarpık kentleşmeyi önlemeyi hedef eden toplu kentleşme konuttan yanadır. Kentte yaşayan gençliğe sahip çıkar. Bu model her safhada kadınların yanındadır, çok önemli bu. Bedensel özürü ve yaşlılara sahip çıkar.

Bu model hak ve görevleri birlikte ele alır, demin söylemiştim, bu model göçün getirdiği sorunları demokratik bir anlayışla çözmeyi hedefler. Çünkü genellikle göçü bir külfet olarak görür yerel yöneticiler. Halbuki göç iyi realize edilirse külfet değil nimettir. Bugün İstanbul'u İstanbul yapan, New York'u New York yapan aslında göçtür. Çünkü göç sürekli dinamizmi beraberinde getiriyor. Ve bu model toplumsal barışı esas alır.

Ben inanıyorum ki koca İstanbul, işte dev bir şehir, demin anlattığım bir şehirde 3 şehir kentleşme ve kentleşme ile ilgili sorunları var, biraz sonra Fuat Bey de bahsedecek ama bu çerçevede içerisinde bu bahsettiğim modelin en uygulanabilir yerinin de Batı İstanbul olduğunu düşünüyorum. Çünkü Batı İstanbul eski İstanbul'a göre daha yeni, daha gelişmeye müsait ve bunun da en önemli aktörü dirayetli, yetenekli, işbilir yöneticilerin iş başında olmasıyla ilgilidir. Yani bu sadece bugün ve bir dönemle, sadece Beylikdüzü ile de olmaz, diğer belediyelerle hatta büyükşehir de hedefleyerek bir yere doğru gitmesi lazım.

O nedenle Batı İstanbul'dan çıkarak, İstanbul'u da bir hedef olarak önümüze koymamız lazım ve İstanbul'u değiştirdiğimiz zaman Türkiye'yi değiştirebiliriz diye düşünüyorum. Daha demokratik, daha özgür, daha özerk, daha yaşanabilir bir Türkiye diyerek burada noktayı koyayım, teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Fuat KEYMAN

Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi - Sabancı Üniversitesi
GLODEM Direktörü - Koç Üniversitesi
EDAM Kurucu Yönetim Kurulu Üyesi

Çalışma Alanları:

Demokratikleşme, küreselleşme, uluslararası ilişkiler,
sivil toplum ve Türkiye'de devlet-toplum ilişkileri

(00:48:32)

Teşekkür ederim. Hem sayın katılımcılara, hem de beni buraya çağıran Ekrem Başkan'a çok teşekkür ederim. Hakikaten Beylikdüzü'ne gelmek çok güzel. Hem de bilgiye önem veren kendisinin geleceği ile ilgili bir süreci başlatmış olan bir kentimizin içindeki güzel alanımızda bunları tartışmak bence çok önemli, Türkiye'nin ihtiyacı olan da şeyler. Çünkü sayın Ahmet Bey'in de söylediği gibi konuşmasının sonunda, Türkiye'nin esas sorunlarının çözümünde kent yatar. Yani ister demokratikleşme diyelim ister, birlikte yaşama diyelim, ister güvenlik diyelim bunlar hepsi esasında kentte başlayan ve kentte çözülmesi gereken sorunlardır.

Kentten başlayarak gidildiği zaman hakikaten eğer buranın bir vizyonu var ise bu vizyon İstanbul'a yansır, o İstanbul'a yansıyan vizyon Türkiye'ye yansır. O yüzden makrodan gelmek yerine ben her zaman mikrodan gelmeyi her zaman yerelden gelip, tabii yerel dediğimiz zaman da en yerelde insandır insana değer vererek oradan başlayarak büyük çerçeveyi düşünmenin önemli olduğunu düşünürüm.

Bu Batı İstanbul - Beylikdüzü ilişkisinde bir önerim var ve bu öneriyi sizle paylaşmak istiyorum. Esasında Ahmet Bey ile de başlamak iyi oldu çünkü anlatacağım şekilde biraz havada kalabilirdi ama o benim söyleyeceğim şeylerin çoğunu da söylemiş oldu, bir altyapı da hazırlamış oldu.

Bence Batıkent Çalıştayı, Batı İstanbul kavramı, bu anlamda Beylikdüzü'nü düşünmek önemli. Çünkü hakikaten Anadolu'daki dönüşümü de, Türkiye'nin de dönüşümüne baktığımız zaman başarılı olan kentler, belli iddiası olan, belli vizyonu olan kentler oluyor.

Örneğin burada Eskişehir benim için, bende Anadolu kentleri de hobi olarak başladı ama kitaplarım var, Tübitak projeleri ile çalışıyorum.

Mesela Eskişehir, gidenleriniz var mı bilmiyorum, gitmeyenleriniz varsa muhakkak gidin çok örnek, çok model bir kenttir. Çünkü Türkiye'de yeni orta sınıflar dediğimiz, Türkiye'nin dönüşümü dediğimiz, Türkiye'nin kentleşmesi dediğim ki bugün yüzde 72 oranında kentli bir Türkiye var. Dört beş yıl içinde biz esasında kentleşmiş bir Türkiye'de yaşayacağız. Tabii bunun belli potansiyelleri var ama çok ciddi riskleri, çok ciddi sorunları da gündeme getiriyor. Kenti yönetmek kırı yönetmekten çok daha zor, çok daha karmaşıktır ama ben kendi çalışmalarım da bir kent yönetimini iki katmanda düşünürüm.

Bunlardan bir tanesi 3 boyutlu bir yönetim anlayışıdır. Yani kentin yaşanabilir olmasıdır. Yaşanabilir dendiği zaman sokaklarından, sağlık merkezlerine, hastanelerine, üniversitelerine o kentin fiziki altyapısı, yaşanabilirliği.

İkincisi o kentin ekonomik anlamda dinamik olması, bir canlılık olması, orada yaşayan insanların kendilerini iyi hissetmeleri, kentte bir şekilde, katılımçılık temelinde, birlikte olmaları ama birlikte olurken hep geleceği düşünmeleri, geçmişten ders alarak hep kenti geleceğe doğru yeniden yapılamaları ama aynı zamanda hoşgörülü de olmalı göç değil sadece farklı kimliklerin o kentte yaşamalarını bir zenginlik olarak bilmeleri, sadece tek bir kimliğe, sadece tek bir yaşam tarzına, sadece tek bir kültüre değil, çok kültürün, çok kimliğin, çok farklılıkların bir arada olmasının o kente zenginlik getirdiğini düşünmeleri gerekir. O anlamda da buna insan hakları diyebiliriz veya hür da kentin kültürel kimliğini diyebiliriz. Yaşanabilirlik, ekonomik dinamizm ve hoşgörü yahut da insan haklarına entegre anlamda bir arada götüren bir kent modelini Eskişehir başarmıştır.

Mesela bizim Anadolu'da çok önemli kentlerimiz vardır, Kayseri gibi, Konya gibi ama bu tür kentlerde belli alanlarda çok ciddi gelişmeler var-

dir. Örneğin ekonomik dinamizm çok gelişmiştir fakat birlikte yaşama azdır. Farklılıklara olan hoşgörü azdır. O yüzden de esasında burada bir katman olarak Türkiye'deki kentlere baktığımız zaman ve bir kent yönetiminin iyi olabilmesi için bu 3 katmana birlikte bakmak gerekiyor. Ya o kentin yaşanabilir olması gerekiyor, o kentin ekonomik anlamda, girişimcilik anlamında, vizyon temelinde yaratıcı olması gerekiyor aynı zamanda o kentin farklılıkları bir zenginlik olarak görmesi, farklılıklardan bir değer yaratması kimlik anlamında gerekiyor. O yüzden de Batı İstanbul veyahut Beylikdüzü dediğiniz zaman bu 3 noktayı, ki Eskişehir'de bunu görebiliyoruz, bir anlamda düşünmek lazım.

İkincisi, kentler artık sadece belediyeler tarafından yönetilen mekânlar değiller. Belediyeler yine kentlerin ana aktörleridir fakat belediyeler dışında o kentlerde olan sanayiciler var, ticaret odaları var, yerel medya var, gençler var, kadın girişimciler var, sivil toplum aktörleri var. O anlamda kent yönetiminin müzakereye ve katılma açık olması gerekiyor.

Benim yapmış olduğum modellemede en azından 7 tane aktörü bir kent içinde görebiliriz, ki Türkiye'deki kentleşme içinde başarılı olan kentlere baktığımız zaman buna bir kent çalışmacısı olan Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nden Ayda Eraydın "kent gelişme koalisyonu" diyor. Belediyelerde de belediye başkanının kentin farklı katmanları ile bir koalisyon kurması çok önemlidir. Tek başına yönetmek değil, ufak bir grupla yönetmek değil, bir katılıma müzakere açık olarak kentin farklı katmanları ve grupları ile bir arada onları katarak, onlarla müzakere yaparak yönetmesi çok önemlidir.

O yüzden de hem vizyon temelinde yaşanabilirlik ekonomik dinamizm ve birlikte yaşama, hem de yönetim temelinde farklı katmanlarla birlikte yönetme bence esasında burada bizim başlangıç noktamız olması gerekiyor. Tabii burada İstanbul'a geldiğimiz zaman biraz ölçeği arttırmış oluyoruz. İstanbul hem bir taraftan Türkiye'nin çok önemli bir kenti ama öbür taraftan başlı başına da bir kent. O yüzden de İstanbul içinde mesela Türkiye içinde Eskişehir neyse, İstanbul için de Beylikdüzü o olabilir. O yüzden de ölçeği o şekilde koyabiliriz. Çünkü İstanbul, benim İstanbul üzerine ufak da olsa yapmış olduğum çalışmaların sonucunda, ki bunu çalışmaları yaparken küresel karşılaştırmalara bakarak yaptığım çalışmalar, örneğin İstanbul'un nerede başladığını nerede bittiğini bilmiyoruz. Yani İstanbul dediğimiz zaman esnasında Tekirdağ'dan da, değil

mi, Çorlu'dan da, Kocaeli'nden de, İzmit'ten de bahsediyoruz. O yüzden İstanbul esaslı bir kent değil.

Akademik anlamda biz İstanbul'u bir "kent havzası" olarak görüyoruz. Yani birden fazla kenti içeren, o anlamda sadece tek bir odağı olmayan büyük bir ölçek. Ama aynı zamanda İstanbul dediğimiz zaman hem yerel düzeyi görüyoruz, ekonomik anlamda özellikle, hem ulusal düzeyi görüyoruz, hem Avrupa Birliği gibi ya da farklı yerler gibi bölgesel düzeyi görüyoruz, hem de İstanbul küresel bir kent. O yüzden de esasında ulusal sınırların dışında olmuş bir kent. Buna da akademide "küresel kent bölgesi" deniyor. Yani Batı İstanbul dediğimiz zaman esasında Ekrem Başkan'ın veyahut da sizlerin düşüneneceği biz aynı zamanda sadece Türkiye'yi değil biz bölgesel ölçeği de, yerel ölçeği de, küresel ölçeği de eş zamanlı düşünmek durumundayız.

**Erdemli kent yaratıcı bir kenttir.
Erdemli kent akıllı bir kenttir fakat
erdemli kent adil ve adaletli de
bir kenttir, vicdanlı da bir kenttir.
Sadece varlıklı olanları, sadece
dijital dünyaya sadece o aletlere
erişimleri olanları değil, olmayanları
da düşünür. O yüzden de erdemli
kent, sosyal ve demokratik bir kenttir.
Sosyal demokratik bir belediyecilik
anlayışıdır.**

Bu konularda çok önemli çalışmaları olan Çağlar Keyder'in, bir kavramına referans verelim; her zaman, işte geçen yıllarda Muhteşem Yüzyıl dizisini izleyerek İstanbul'un o geçmişine de daha fazla insan bilgi sahibi oldu, her zaman dünya olmuş, her zaman cihan olmuş bir mekandan bahsediyoruz. Yani bir dünya kenti, dün de dünya kenti, bugün de dünya kenti, yarın da dünya kenti. O yüzden de böyle bir kenti, bir dünya kentinin batı yakasına sahip olma, yani o iddiayı taşımış oluyorsunuz.

Tabii biraz daha kültüre doğru gittiğimiz zaman, İstanbul dediğimiz zaman bize neler anlaşılıyor? Bir kere kozmopolit bir kent. Yani dinsel anlamda, kimliksel anlamda kozmopolit bir kent. Aynı zamanda postmodern bir kent. Bütün bu tüketim mekanizmalarıyla, kültürel yaşamı ile barlarıyla sinemaları, festivalleri ile postmodern bir

kent ama aynı zamanda bütün bu muhteşem görünüşleriyle camilerimizle tarihsel bir kent yani ileriye giderken aynı anda geriye gidiyoruz, o ikisini birleştiriyor. Tabii dün değil evvelsi gün Süleymaniye Camii'ne gidip, Mimar Sinan'ı çok sevdiğim için oraları ara ara geziyorum, Süleymaniye Camii'nde de Mimar Sinan'ın kabrinin oraları gezmiştim. Oraya gittiğiniz zaman da orada her zaman gittiğiniz haber kuru fasulye yedim sizler gibi, aynı zamanda geleneksel de bir kent. Yani hem küresel, hem postmodern, hem tarihsel, hem geleneksel. O yüzden de küreselleşmeyle geleneği eş zamanlı olarak içeren bir kent. Tabii bu anlamda son yıllarda İstanbul'un bir küresel finans merkezi olması iddiası da var. O yüzden bir taraftan ekonomide finansa doğru gidiyoruz, küreselleşmenin en uç noktası, öbür taraftan geleneğe doğru geri dönüyoruz. Yani küresel ile postmodern ile tarihsel geleneği birleştiren bir kent.

Böyle olduğu içindir ki bundan belli bir kaç yıl evvel Sayın Orhan Pamuk İstanbul üzerine yazdığı kitap temelinde ve İstanbul üzerine yazdığı kitaptaki belli bir betimlemesi temelinde Nobel Ödülü'nü aldı ve Orhan Pamuk Nobel Ödülü'nü alırken şunu söylemişti: İstanbul'a bakarken, İstanbul kitabını okuduysanız, oradan ve esasında Türkçe haricinde diğer dillere İngilizce'ye, Almanca'ya, Fransızca'ya veya diğer dillere çevrilemeyen bir kavram var, İstanbul'da "o"nu biz hissediyoruz. İstanbul'da biz "o"nu yaşıyoruz demişti Orhan Pamuk. Bu kavramın ismi "hüzün". Hüzünü tam anlamıyla İngilizce'ye çeviremiyoruz. "Longing for" deniyor, "melancholy" deniyor ama tam bir hüzün olmuyor ama biz onu anlıyoruz. İstanbul'da yaşayanlar olarak biz onu anlıyoruz. O yüzden de İstanbul'a işte o muhteşem İmparatorluğu'nun o Cihan İmparatorluğu'nun çöküşü onu da simgelerken bugünü de ya biraz da söylediğim küresel olan ile postmodern olan ile geleneği tarihi birleştiği noktada ortaya çıkan o duygu "hüzün" kavramı ve Orhan Pamuk haklı olarak da bu kitabıyla ve bu betimlemesiyle Nobel Ödülü'nü almıştı.

Ama benim bir arkadaşımın Ara Güler fotoğraflarından giderek yazmış olduğu bir makale de beni çok etkilemişti. Onu ben de her zaman izlemiştim, her zaman da Orhan Pamuk'un İstanbul kitabını okurken, hüznü düşünürken "Ya hakikaten biz her zaman hüznü mü düşünüyoruz? Yani Beyoğlu'nda yürürken, Beylikdüzü'nün sokaklarında yürürken, parklarda otururken biz hakikaten her zaman bir o eski İmparatorluk, o eskilerle yenilerin birleşimindeki hüznü mü, kaybetmişliği mi düşünüyoruz?" diye. Hayır, esasın-

da İstanbul'un vermiş olduğu bir keyif de var. Esasında keyif kavramı arkadaşım Engin Aysal'ın söylediği gibi keyif kavramı da tam olarak İngilizce'ye, Almanca'ya, Fransızca'ya çevrilemiyor. Bize özgü bir kavram, keyif aldık dedin. İstanbul'da keyif de alınır.

Esasında bu anlamda İstanbul kültürel kimlik olarak keyifle hüznün birleştiği, keyifle hüznün bir araya geldiği bir kent, o yüzden de Batı İstanbul ve orada Beylikdüzü düşündüğümüz zaman bence bunları da düşünmemiz lazım. Hüzün ve keyif eş zamanlı olarak Beylikdüzü'nde nasıl yaratılabilir?

Peki, nasıl yaratılabilir dendiği zaman tabii burada Ahmet Bey'in konuşmasında bazı yerlerde geçti fakat benim giderek daha kentleşme üzerine olan okumalarımda giderek önem verdiğim iki tane kavram var. Bu kavram temelinde esasında bu hüznle keyif, postmodernle küresel, tarihselle geleneksel arasında bir noktada Beylikdüzü kendisini düşünebilir, iddialı olabilir. Buradaki iki kavram yaratıcılık ve akıllılık. Yani giderekten kent çalışmalarında önemli olan mesela İstanbul değil de Beylikdüzü'ne benzeyen Valencia gibi kentlerde, Dublin gibi kentlerde görülen "yaratıcı kent", "akıllı kent" kavramları. Bence esaslı burada bunu düşünebilirsiniz.

Beylikdüzü'nün geleceğini görürken sadece Batı İstanbul'da bir iddia sahibi olmak değil bu iddia sahipliğini pozitif olarak yapmak, ileri dönük olarak yapmak ve kendini akıllı kent, yaratıcı kent olarak ortaya koymak gerekir. Akıllı kent, yaratıcı kentin de iki tane kavramı vardır. Bunlardan bir tanesi İngilizce olarak 3T dediğimiz Technology, Talent ve Tolerance dediğimiz, bunu Türkçe'ye biz esasında Teknoloji, Yetenek ve Hoşgörü olarak çeviriyoruz. Esasında bu alanları odaklamak lazım.

Teknolojiyi kullanarak, yetenekleri bu Beylikdüzü'nde yaşayanların, kadınların, gençlerin, farklılık kimliklerin yeteneklerini kullanarak da Beylikdüzü'nü yaratıcı bir hale getirmek, oradan hoşgörüyü yaratmak. Mesela hoşgörü hangi alanlarda yaratılabilir? Kültür aralığında yaratıla-

bilinir, çevre ile ilişkiler de yaratılabilir, enerji kullanımında yaratılabilir, toplu taşımacılıkta kullanılabilir, ekonomik girişimcilikte kullanılabilir.

O yüzden de bence buradaki önemli kavramlardan bir tanesi tabii ki bu üç tane T'yi teknolojiyi, yeteneği ve hoşgörüyü birlikte kullanmak. Fakat bunu yaparken de, konuşmamın başında söylediğim gibi, bunu yaparken de insana odaklı olmak. Yani Beylikdüzü'ndeki insanlarla birlikte bunu düşünmek. Beylikdüzü'ndeki insanlara kendisini açması yönetimin. Tabii ki herkesi açamayız. İnsan dediğimiz zaman da neyi kastediyoruz biz? Sadece tek bir insanın değil, kolektif insanları kast ediyoruz. Yani sivil toplum aktörlerini kastediyoruz. Yani kendisinin bireysel yaşamından çıkmış, Beylikdüzü için bir şey yapmak isteyen insanlardan bahsediyoruz. Buna biz "katılımcı demokrasi" ve "müzakereli demokrasi" diyoruz.

O yüzden de 3T'yi yani teknoloji, yetenek ve toleransı, hoşgörüyü bir araya getirirken muhakkak kendisini Beylikdüzü'nün insanlarına açması gerekiyor. Ve insanları ile birlikte, sivil toplumları ile birlikte bu alanları yapması gerekiyor. Beylikdüzü'nün hüznle keyfi bir araya getirirken hangi alanda bir kimliği olabilir? Örneğin bu esasında kültür alanı olabilir Sayın Başkan. Bu esasında limanı var ise ekonomik girişimcilik temelinde olabilir veyahut da dijitali sokarak Beylikdüzü'nü çok yaşanabilir bir alanımız, mekanımız haline getirilebilir. Fakat bunu yaptığımız zaman tekrar başa gelerekten, iki noktaya vurgu yaparaktan bitireyim konuşmamı, bunu yaparaktan nasıl İstanbul aynı zamanda küresel, bölgesel, ulusal ve yerelse, Beylikdüzü de kendisini akıllı ve yaratıcı kent olarak düşünürken veyahut da akıllı ve yaratıcı mekan olarak düşünürken muhakkak kendisini Avrupa Birliği süreçlerine, oradaki belediyelerle işbirliğine, küresel süreçlere, oradaki belediyecilerle ilişkilere, oradaki pratiklerle ilişkilere açmak durumunda. Yani Beylikdüzü aynı anda Türkiye ile aynı anda kozmopolit dünyalı aynı anda yerel Beylikdüzü'lü olmak durumunda.

Tabii bu buradaki harmanlamada kendimizi kaybetmeyeceğiz. Dışarıyla ilişkiye girdiğimiz zaman, iş birliğine girdiğimiz zaman, onlardan öğrendiğimiz zaman yine sonunda Biz Beylikdüzü insanları olarak vatandaşları, kentlileri olarak bunu yapacağız.

Tabii burda kendimin son dönemlerde geliştirdiğim bir kavram var, o kavramı sizlerle paylaşarak da bitireyim. Burada esasını Eskişehir örneğini vermemin bir nedeni var. Bunu dünyada Barcelona ile birlikte çalışıyorum ve Barcelona'da filan da

yaptığımız çalışmalarda düşünüyoruz. Esasında şimdi yaratıcı kent, akıllı kent kavramı üzerine düşündüğümüzde kulağımıza hoş geliyor ama burada tabii şöyle bir trick var ve bu trick esasında eğer belediye sosyal demokrat ise daha önemli olmaya başlıyor. Çünkü buradaki çevre ile ilişkili alanları yatırım yapmak yahut da teknolojiye yatırım yapmak yahut da kültüre, müzelere, sanat galerilerine kültürel yatırım yapmak biraz orta sınıf ya da orta sınıf üstü bir şey. Yani öyle veya böyle esasında belli bir sınıftan başlayarak bunu düşünüyorsunuz. Yoksulları, dışlanmışları, ihtiyacı olanları, yaşlıları çok fazla bu anlamda düşünen bir şey değil. En azından yaratıcı ve akıllı kent kavramının yoksulları, dışlanmışları, yaşlıları ignore etme, göz ardı etme gibi bir sorunu var.

O yüzden de bence akıllı kent ve yaratıcı kent kavramı çok doğru ve bunlar üzerine bir yönetim yaparken muhakkak ve sosyal ve adaletçi olmak durumundayız. Yani kentin hem sosyal olması kapsayıcı, içerseyici olması, hem de adaletli olması, eşitlikle vicdan ve adaleti birleştirmesi lazım.

O yüzden de ben son dönemdeki çalışmalarım da ve bunlardan giderekten akıllı ve yaratıcı kenti içeren bir kavram üzerinde düşünüyorum. Bu da "erdemli kent" kavramı. Erdemli kent bütün bu yaratıcı ve akıllı kentleri içine alırken, patenti benimdir yalnız, onu da öyle söyleyeyim kullanacaksanız, Ekrem başkanımız hemen kalemimi çıkardı, erdemli kent yaratıcı bir kenttir. Erdemli kent akıllı bir kenttir fakat erdemli kent adil ve adaletli de bir kenttir, vicdanlı da bir kenttir.

Sadece varlıklı olanları, sadece dijital dünyaya sadece o aletlere "accessi" olanları değil, olmayanları da düşünür. O yüzden de bence erdemli kent, sosyal ve demokratik bir kenttir. Sosyal demokratik bir belediyecilik anlayışıdır. Bazen akıllı kentler neo-liberal kentler de olabilir, öyle bir riski var.

O yüzden de bence şöyle bitirebilirim: hakikaten, tebrikler Sayın Başkan, bunu düşünmek önemlidir. Bir yerden başlayacaksınız. Bunu Batı İstanbul temelinde düşünmek de önemlidir. Bunu Beylikdüzü temelinde düşünmek önemlidir. Ama bunu düşünürken bir kimlik temelinde düşünmek gerekiyor ki bence mesela akıllı kent, erdemli kent, Beylikdüzü bir erdemli kent olarak, bir erdemli kent mekanı olarak Beylikdüzü tabii yaratıcılığı ve akılcılığı içeren bir şekilde güzel bir çıkış olabilir. Tabii oradan da İstanbul'a ve Türkiye'ye ve dünyaya doğru açılabilir. Peki, çok teşekkürler.

Vural ÇAKIR

İnsani Geliştirme Vakfı Başkanı

(01.09.45)

Davet için de Ekrem Başkan'a teşekkür ederim, kurultay için de, bu çalışma için de teşekkürler. Aslında bende de bir patenti bana ait, Fuat hocam gibi, bir öneri var şimdi İnsani Geliştirme Vakfı, vakıflar, uzun bir süreç sonunda kuruluyor dolayısıyla hazırlıkları eski ama en son resmi gazete de yayınlanıyor. Resmi gazetede yayınlandıktan sonra resmîyet kazanıyor.

İşte Ocak ayının ortasında İNGEV'in, İnsani Geliştirme Vakfı'nın Resmi Gazete'de yayınlanması bitti. Bu daveti aldığım sıralarda da yani bunun üzerinde daha yoğun çalışmalar başlamıştı. O zaman "Ne olabilir?" diye aklıma ilk gelen şey tam da konuya yoğunlaşmışken "Hah!" dedim, Beylikdüzü İnsani Geliştirme Merkezi olabilir. İnsani Geliştirme Merkezi kavramı da hani kullanırsanız ileride "Lütfen beni hatırlayın!", diyerek Fuat hocama ilave yapmış olayım.

Şunu kastediyorum yani şaka bir yana gerçekten kentlerin birçok farklı boyutu var, bunlardan bir tanesi kazandığı karakter. Bu karakteri zamanla, geçmişi, tarihi içerisinde biraz da doğaçlama kazanabiliyor. Bazen kazandığı şeye kendi ad vermiyor, bazen kendi ad veriyor bazen de bilinçli olarak bir karakter veriyor. İşte bazen "yavaş şehir" diye bir kavram bir şehre ad verebiliyor ve ondan sonra ona bir model haline getirebiliyorsunuz.

İnsani geliştirme kavramı, aslında 1990'lardan itibaren çok gelişen bir kavram ve Birleşmiş Milletler'in artık bütün dünya kamuoyu yönetimlerinin de, hükümetlerinin de kabul ettiği neredeyse resmîyet kazandığı bir kavram. Geniş anlamda insani geliştirme, sürdürülebilirlik, hakkaniyet, üretkenlik, yetki, güvence, işbirliği gibi teknik detaylarına girmeyeceğim kavramlardan bahsediyor. Sürdürülebilirlik dediğiniz işte herkesin insanca bir yaşam sürdürmeye imkan veren çalışma fırsatı olması. İşbirliği dediğiniz ortak zenginleşme ve karşılıklı sosyal fayda.

Bu kavramlar genel olarak Birleşmiş Milletler'in hükümetlere, yöneticilere ve genel olarak topluma, ne denir, yönetim felsefesi olarak artık armağan ettiği ya da tavsiye ettiği bir yaklaşım. Bu genel bir yaklaşım onu da daralttıkları zaman biraz daha somut olarak ülkeleri karşılaştıracak şekilde Birleşmiş Milletler ölçüyor ve bir anlamda da ülkelere politika hedefleri ve tavsiyeleri veriyor. Nasıl daraltıyor? İnsani geliştirme endeksi diye bir endeks ve rapor yayınlıyor her yıl ve ülkeleri sıralıyor orada. Neye göre ölçüyor?

Şu demin anlattığım kavramları biraz daha daraltıyor ve diyor ki iyi bir insani gelişmenin en üst düzeyde ölçülmesi ve istatistiğe kavuşması için o ülkede, o yerde, o beldede yaşam süresinin yüksek olması lazım. "Eğer yaşayan insanların ortalama yaşamı yüksekse burada iyi bir şeyler vardır." diyor, bir bunu ölçüyor bir de ölçülebilir bütün ülkeler, 200 ülke bazında ölçülebilir şeylerden bir tanesi bu ikinci olarak neyi ölçüyor? "Eğitim önemlidir." diyor. Çünkü birçok şeyi, yaşam kalitesi itibarıyla birçok şeyi belirliyor dolayısıyla ortalama eğitim süresini ölçüyor 10 yılı mıdır, 3 yılı mıdır, 11 yılı mıdır... Türkiye'de 15 yıl önce filan 5 yıl filandı yani ilköğretim süresinden azdı ortalama eğitim süresi, şimdi daha yüksek ama ikinci nokta bu.

Üçüncü nokta ve daha önemli bulduğu da kişi başına gelir yani sonuçta insanlar yaşıyorlar ve yaşamaları için paraya ihtiyaçları var en kaba tabiriyle. Bu üçünü ölçüyor ve bu üçünün arkasında ise başka böyle ölçülü değişkenler var işte cinsiyet eşitsizliği gibi, işgücüne katılım gibi, yoksulluk endeksi gibi faktörler var.

Şu anda Türkiye mesela burada geçtiğimiz yılın sıralamasında 72. sırada genel sıralama olarak bakarsanız hani orta-üst bir kademede ama dünya ekonomisinde 17. sırada olan bir ülkenin, insani geliştirme açısından 72. sırada olması da tabii hiç hoş bir şey değil. Bu hani ancak bence çok

iyi yönetilmeyen ülkelerde ortaya çıkan bir durum yani ekonomi büyük insanı gelişme ondan çok daha farklı gibi. Dolayısıyla insani gelişme böyle bir şey. Ama insani gelişme içerisinde çok daha yine çok önemli olan bir başka kavram daha ortaya çıktı, Fuat hocam gene ona laf arasında değindi, yine Birleşmiş Milletler'in, OECD'nin yani Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü'nün Türkiye'deki Geçtiğimiz aylarda toplanan G20 zirvesine hepsinin ortak olarak üzerinde durduğu bir başka kavram ortaya çıktı.

Bütün bunları sağlayabilmek için, insani gelişme için kapsayıcı büyüme diye bir tanım yapıldı ve bu kapsayıcı büyüme tanımı ortaklaşa bir tanım oldu ve neredeyse gördüğünüz her şeye "kapsayıcı" başlığı koyulmaya başladı. Bunu anlamış ülkeler büyüyebilir, ekonomiler büyüyebilir, belgeler, kentler büyüyebilir.

Ama mesele artık bu büyümenin özellikle kapsayıcı yani dezavantajlı grupları kapsayan, onların faydalanabileceği bir büyüme olması. Bu ne demek? Her şeyden önce alt ve orta gelir gruplarını, özellikle alt gelir gruplarını kapsıyor olması lazım. Türkiye ekonomisi yüzde 4 büyüdü, biz eskiden öğrencilikte daha basit söyledik "en zengini daha zengin yapmak" filan gibi büyümeyi reddediyor dünya toplumu artık en azından hani şey anlamda, üst düzeyde. Neden böyle? Şu sorun artık yani yine söyleyeceğim, bizim öğrenciliğimizde bunu söyleyenleri komünist diye tutuklardı şimdi herkes söylüyor ve herkesin ortak kanaati haline gelmiş durumda. 85 tane dünya vatandaşının yani 85 kişinin serveti dünya nüfusunun yüzde ellisinin, dünya nüfusunun yüzde ellisinin servetine eşit hale gelmiş. Bu kimsenin çok mutlu olduğu bir durum da değil. Yani servet sahipleri de bu kadar serveti ne yapacaklar sonuç olarak. Dünya nüfusunun yarısı günde iki buçuk dolardan daha az gelikle yaşıyor ve bu korkunç bir şey, iki buçuk dolar işte günde kaç para ediyor 8-9 liralık gibi parayla yaşıyor dünya nüfusunun yarısı. Türkiye için de durum şey değil tek tek rakamlara girmeyeceğim ama mesela Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı'na üye 34 ülke içerisinde gelir dağılımı en bozuk üçüncü ülke Türkiye bunu da hepimiz biliyorsunuz. Dolayısıyla kapsayıcı büyüme tanımı sadece bir hani bir grup siyasetçinin söylediği veya iyi siyasetçilerin söyledi bir şey olmaktan çıkıp genel kabul görmüş bir şey, bir sistem haline geliyor.

Büyümeden bahsettiğiniz zaman artık büyümeden bahsetmiyorsunuz, kapsayıcı büyümeden bahsediyorsunuz. Bu demek ki dezavantajlı grupları, alt gelir gruplarını, göçmenleri, Türkiye

durumunda bazen mültecileri, bir şehirden öbür şehre iç göç yapanları, yaşlıları, özellikle kadınları dikkatli bir şekilde kapsayabilen bir büyüme sağlayabiliyorsanız bu iyi oluyor. Dolayısıyla insani gelişme, kapsayıcı büyüme ile el ele gidiyor ve bu sonunda geliyor kent yaşamına dayanıyor.

Büyümeden bahsettiğiniz zaman artık büyümeden bahsetmiyorsunuz, kapsayıcı büyümeden bahsediyorsunuz. Dezavantajlı grupları, alt gelir gruplarını, göçmenleri, Türkiye durumunda bazen mültecileri, bir şehirden öbür şehre iç göç yapanları, yaşlıları, özellikle kadınları dikkatli bir şekilde kapsayabilen bir büyüme sağlayabiliyorsanız; insani gelişme, kapsayıcı büyüme ile el ele gidiyor ve bu sonunda geliyor kent yaşamına dayanıyor.

29 Mart'ta sanıyorum New York'ta toplantısı oldu yine Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı bir kampanya açtı. New York Belediyesi bu kampanyanın önderi. Dünyada sanıyorum İlk o organizasyona katılan 30-35 tane kent oldu İstanbul veya Türkiye'den bir belediye görmedim, büyük kent belediyelerinden. Kampanyanın adı "Şehirlerde Kapsayıcı Büyüme Kampanyası". Birkaç özel firma sponsorluk yapıyor ama OECD tarafından açılmış önemli bir kentlerde kapsayıcı büyüme kampanyası ve kapsayıcı büyüme kampanyası demin de söyledim bu kelimeyi çok tekrar ediyorum dört ana başlıkta kentlere New York Belediyesi pilot olmak üzere misyon yüklüyor. Bir kapsayıcı eğitim sistemi. Her yaştan şehirlie daha iyi hayat koşullarına kavuşmasını sağlayacak bir gelir elde etmesine imkan verecek eğitim. Yani genel bir eğitimden söz etmiyorum, daha iyi, daha basitleştireyim, daha iyi para kazanmasına imkan verecek bir eğitim sistemi her şehirlinin hakkıdır diyor. Kapsayıcı işgücü piyasası. Bu da iş gücünde çalışma hayatına katılımında hiçbir grubu, kadınları, gençleri, işte göç edenleri, hiç kimseyi dışarıda bırakmayacak şekilde adil bir şekilde bir iş ortamının yaratılması. Kapsayıcı konut ve kentsel çevre. Yani toplumun her kesimi için ödenebilir fiyatlarda, kaliteli, güvenli ve sağlıklı yerleşim alanları yaratabilmek. Kapsayıcı altyapı ve kamu hizmetleri. Yani internete bedava erişimden, işyerlerine, hizmetlere, tüketim olan yerlere, eğlence, restaurant, sanat

merkezlerine erişimi, ulaşımı ve internet erişimini herkes için mümkün kılan kapsayıcı bir altyapı ve kamu hizmeti. Bu dört ana başlıkta şehirler, bu dediğim grup içerisinde bir kampanyanın kurucu güçleri olarak 30 civarında şehir şu anda bir kampanyaya başlamış durumda. Yani dönüyor, geliyor bütün bu insanı gelişme ve kapsayıcı büyüme dediğimiz şeyler bir noktada birleşiyor o yüzden hep "insani gelişme merkezi" dediğim aslında romantik bir söylem değil. Eskiden söylediler insanlar gelişsin, büyüsün filan bu böyle çok romantik bir şey değil hani insana iyi davranalım filan diye bizim ekolumuzda de vardır daha söylem bazında güzel ve hoş şeyler söylemek. Bundan söz etmiyoruz. Bu daha gerçekçi ve daha biraz ne diyelim sert noktaları olan bir şey ve bunun içinde tabii bu bunları böyle söyleyelim, bırakalım gibi bir şey yok.

Bir yönetim modeli demek bir şeyi ölçmek ve hedef koymak anlamına geliyor. Dolayısıyla sözünü ettiğimiz şey mesela hükümetlere diyorsanız ya da yerel yönetimlere diyorsanız ki sen kapsayıcı büyümeye çalışacaksın, o zaman geçtiğimiz yıl yüzde 4 büyümesi Türkiye Ekonomisi'nin tek başına bir şey ifade etmiyor, alt gelir gruplarının yani en düşük nüfustan, yani gelirden en düşük pay alan yüzde yirmilik grubun tüketim harcamalarının yüzde dörtten fazla artıp atmadığının da ölçülmesi ve ona göre bir hükümetin, bir yönetimin kendine bir performans atfetmesi gerekiyor.

Dolayısıyla bir endeks türetiliyor bu işler için bunun sonrasında şehirler bazında ve giderek belki Beylikdüzü için onu da söyleyeceğim daha alt düzeyde ama bir endeks türetiliyor. Bu endekste o bölgedeki gelir ve satın alma gücünde bir gelişme var mı, güvenlikte, güvenlik bir faktör, sağlık ve sağlığa erişim bir faktör, emlak fiyatlarının oradaki insanların gelirlerine oranı bir başka endeks faktörü, trafikte geçen zaman bir başka endeks faktörü, hava kirliliği çevre ilişkisi bir başka ölçülebilir faktör, sosyal yaşama katılım ve nihayet sivil katılım bir başka faktör. Bunları birleştirdiğiniz zaman ve bunlarda ileriye gidiyorsanız o zaman ah diyorsunuz ben iyi yönetiyorum dolayısıyla benim hani İnsani Gelişme Merkezi, Beylikdüzü gibi çağrışım yaptığım kendi kendime söylediğim kavram, bir yönetim modeli ile birlikte bir merkez, bir ölçüm sistemi, o ölçüm sistemine bağlı bir yönetme sistemi ile geliyor. Böyle ölçümler var mı? Henüz yok İstanbul'da zaman zaman birkaç ölçüm yapılmış ama bu dediğim sistemde değil.

Türkiye'de Türkiye İstatistik Kurumu'nun yaptı-

ğı bazı yaşam göstergeleri filan gibi endeksler oluyor ama o endeksler çok genel ve il bazında İstanbul'la Isparta'yı karşılaştırıyorsunuz güzel, iyi, hoş ama yani İstanbul'la Isparta'yı karşılaştırmanın da çok bir anlamı yok. Çünkü çok fazla dinamikleri olan demin hocam da söyledi birisi bir kentsel havza öbürü kentsel havzanın belki bir parçası olabilecek durumda bir kent, farklı kategorilerde değerlendirmeli.

Dolayısıyla önümüze başarıyı, bir insanı gelişme merkezi olacaksak demin dediğim boyutlarda hem neleri yöneteceğimiz belli olmak durumunda model içinde, hem de onları ölçmek durumunda ve bence bu Türkiye'de de, İstanbul'da da belki büyük bir eksiklik. Belki hani sosyal demokrat belediyeler içinde üzerinde durulması gereken bir şey insanı gelişme merkezi ve oradaki bu global olarak kabul edilmiş, yani dünyanın siyasi görüşten bağımsız olarak kabul edilmiş ölçeklerinde ölçmek ve orada benim kentim benim beldem ileriye gidiyor mu gitmiyor mu ve benim gördüğüm kadarıyla mesela birçok alanda Beylikdüzü'nün böyle bir şansı var. Çok uzmanı olduğum bir yer değil ama eğitim düzeyi itibarıyla, kentleşme yapısından daha bir şey olması, daha az kirlenmiş olması en azından anlamıyla bir çok açıdan Beylikdüzü'nün ben insani gelişme merkezinde bir karakter edinmesine ve ben böyle bir yerim diye böyle adlandırılmasına imkan veren bir şey var. Ama bunun ölçülmesi ve buna göre yönetilmesi gerekiyor.

Dolayısıyla üzerinde duracağımız şey, belki kentsel çerçevede Batı İstanbul önemli kavramlar ve önemli iddialar, onun içerisinde muhtemelen koyulması gereken karakter, bir kent karakteri içerisinde insanı gelişmeyi sahiplenmiş ve ben bunun sahibiyim diye tanınmaya başlayan yapısı ve yönetimi ile buna çok uygun bir alt yapısı var. Hem İstanbul ilçeleri açısından hem de belki Türkiye açısından kendine böyle bir hat verebilen bir yerde önemli olabilir diyerek tekrar teşekkür ediyorum davetiniz için, sağ olun.

(01:35:32) - Elif Necla TÜRKÖĞLU: Ben olaya farklı bir boyuttan bakmak istiyorum. Kent Konseyi Başkanı Elif Necla Türkoğlu. Yıllarca sosyal belediyecilik anlamında çalışmalara da imza atmış, yatmış bir arkadaşınız olarak, bugün geldiğim noktada farklı düşünüyorum biraz. Şimdi sosyal belediyecilik, erdemli kent, insani gelişmişlik ama sonuçta öyle bir yerel yönetim anlayışı var ki bu ülkede; siz bunlarla uğraşıyorsunuz bir yerel yönetici olarak, işte yapmanız gereken bütün külfetleri yerine getirmeye çalışıyorsunuz ama eğitim politikasını, sağlık politikasını hükümetin belirlediği bir yerde kentin bu konudaki sosyal donatılarını yapmaya çalışıyorsunuz ama kadroyu belirleyen ve siyaseti belirleyen veya bu politikaları belirleyen merkezi hükümet. Yani genel yönetimler alıyor işte emlak vergilerini, sanıyorum yüzde otuzu ilçe belediyelerine dönüyor ama bu ülkenin tepedeki insanları uçağa binip, İstanbul'un üstünde gezerek bu kenti planlayabiliyor.

Şimdi bu sisteme farklı bir noktadan bakmak lazım. Bizim ülkemizde sosyal devlet olmalı. Yani sosyal devletin yapmadığı her türlü işi yerel yönetimlere yıkmanın, ben bu yaştan sonra böyle bakmaya başladım, gerçekten yerel yönetimlere büyük haksızlık olduğunu düşünüyorum. Önce bu halk gerçekten devletin sosyal olması, sosyal

devlet konusunda yapması gerekenleri yerine getirmesini sağlamalı yerel yönetimlerde farklı işler daha sağlıklı yürüsün. Şimdi alınan modeller hep yurtdışında gerçekten. Şey yok kentin büyümesini tamamlamış, planlarını tamamlamış, bizim gibi göç sorunu olmayan, ekonomik sıkıntısı olmayan, belki kenti şeylerden, dışarıdaki ülkelerden ama bütün bunlarla boğuşan bir yerel yönetim kentin büyümesi konusunda nasıl yapması gereken işlerden, belki de ayırması gereken bütçenin bir kısmını, büyük bir kısmını da bu işlere ayırıyor ve gerçekten haksızlık diye görüyorum. Bu işin içinde de olan bir insan olarak artık bizim oturup, "Devletin adam gibi sosyal devlet olması için ne yapması gerekir?" noktasında daha çok düşünce ve politika üretmesini konuşmamız gerekiyor diye düşünüyorum, teşekkür ederim.

Bu işin içinde de olan bir insan olarak artık bizim oturup, "Devletin sosyal devlet olması için ne yapması gerekir?" noktasında daha çok düşünce ve politika üretmesini konuşmamız gerekiyor diye düşünüyorum.

"Yerel Yönetimlerde Yeni Bir Model Arayışı"

BATI İSTANBUL ÇALIŞTAYI

15-16 Nisan 2016 | Beylikdüzü
Kültür Merkezi

1. GÜN
2. OTURUM

Makbule BAKIRCI

Araştırmacı

(00:00:00)

Öncelikle merhaba davetiniz için ayrıca teşekkür etmeliyim. Ben bu alanda yeni bir araştırmacıyım yaptığım araştırma ve çalışmalarda bir sunum yapacağım yine kentleşme ve kent tarihi ile ilgili Türkiye’de tabii bu kadar hocadan sonra benim söyleyeceğim her şey umarım tekrara düşmez. Sizden sonra ben varım, evet. Daha çok bir genel değerlendirme olacak ve Türkiye’deki kentleşme tarihi üzerine bir çalışma hazırladım ben.

Şimdi kent tarihi öncelikle kent şudur ya da kent şöyle bir tanımdır demeye gerek yok hepimizin bildiği gibi kentler sosyal ekonomik kültürel özellikleri bakımından ve nüfusu bakımından kırsal alanlardan farklı genellikle tarımsal olmayan üretimin yapıldığı kaynakların dağıtıldığı eğitim öğretimin merkezi olarak yapıldığı ve aile biçiminin daha çok küçük aile ve çekirdek aile yapısıyla oluştuğunu biliyoruz. Dediğim gibi kentleşme ve sanayileşme arasında doğrudan bir bağlantı söz konusudur gelişmiş ülkelerde kentleşme ve sanayileşme birbirine paralellik arz ederken gelişmekte olan ülkelerde durum biraz daha farklı seyrediyor. Nasıl oluyor, sanayileşme kentleşmeyi daha yavaş takip etmeye başlıyor.

Türkiye buranın neresindedir, bölge bölge değişmekle beraber zaten bunu birinci oturumdaki hocalarımızda paylaştı daha çok ben bu alanda araştırma yaparken başvurduğumuz kaynaklar var. Yine Sayın Ahmet Özer’in bu alanda yapmış olduğu küreselleşme ve kentleşme tarihi adlı kitabı yine İlhan Tekeli’nin Türkiye’de bu alanda çok iyi çalışma yaptığı hocalardan birisidir ve v.s. bunun gibi birçok hocadan ve anketlerden faydalandık kentleşmeyi dar anlamda kent sayısının ve kent nüfusunun artması olarak tanımlayabiliriz. Ama salt nüfus üzerine tanımlamak ta büyük bir yanlış olacaktır. Çünkü bir kentte nüfus yığılması da yaşanıyor olabilir, bir kentte nüfus sayısının fazla olması ya da nüfus demografisi bize o kentin gelişimi ile ilgili doğru bir bilgi vermeyecektir eksik ya da yanlış olacağına inanıyoruz.

Dediğimiz gibi, Türkiye’de modern anlamda kentleşme ne zaman başlamıştır? Yaklaşık 150 yıllık bir tarihi vardır. 150 yıl öncesine gitmek gerekir. 1923 - 1950 arasında ,tabii bunu yine bir çok çalışmada da görüyoruz, 3 döneme ve sonrasına ayırmak çok daha rahat olacaktır bu çalışmada. Nedir bu? 1. Aşamamız 1923 - 1950 arasındaki süreçtir. Yine buradaki şeyimiz ulus devletin kentleşmesi adı altında almak çok daha yerinde olacaktır. Nedir burada kentleşme deneyiminde devletin modern kent yaratma anlayışı vardır yani burada devletçilik uygulamalarının söz konusu olduğunu söylemek gerekir.

Nereleri örnek verebiliriz buraya, Kırıkkale, Nazilli ve Ereğli gibi daha çok fabrikalaşmanın yoğunlaşacağı nedir işte Ereğli’deki maden kömürü fabrikalarının ve maden çıkarma işletmelerinin olduğu yerlerde insanların çalışmak için buralara gelmiş olması ve nüfusun birden buralarda yığılmaya başladığı dönemlerdir. Bu cumhuriyetten sonraki süreçtir tabii.

2. Dönem olarak aldığımız tarih aralığı daha geniştir; 1950 ve 1980 arası bu da emek gücünün kentleşmesi adı altında bir başlık altında toplamın yerinde olacağını gördük biz. 2. Dünya Savaşının etkilerini gözlemliyoruz burada, kırdan kente göçlerin yaşandığını tarım sektöründe modernleşmenin söz konusu olmaya başladığı bir süreç bu dönem tarım temelli ihracata dayalı bir gelişme stratejisi izleniyor. Bu dönemde kentin yeni yoksulları, konut ve iş sorununa geçekundu ve enformal sektör ile yanıt vermeye başlar, yani ilk geçekondulaşma hareketinin 1950’den sonra 1980 tarihi arasında gelişmeye başladığını söylemek mümkündür. Bunu tabii İstanbul’la başlayıp diğer kentler içinde genellemek yerinde olacaktır. Tabii bu 1950 - 1980 değil 1980’in son çeyreği de olabilir ya da 1950’nin ilk çeyreği. Yani böyle kestirip atmak gibi bir şey değildir. Sosyal bir olay çünkü yansımaları sonraki yıllara da yansımıştır. Bu dönemde tarımda ma-

kineleşme boş iş gücünün ortaya çıkması çocuk ölümlerinin çünkü bu dönemde çocuk aşısı ve antibiyotiklerin kullanılması ile beraber çocuk ölümlerinin azalmaya başladığını görüyoruz. Bu kendisiyle beraber nüfusun iç dinamikleri ile ilgili hızlı bir artışın meydana geleceği yönünde bir gelişmeyi doğurmuştur.

Yine kentlerde biriken nüfus göç etmesiyle beraber 1950 ve 1980 arasındaki gecekondulaşmadan bahsettik. Bölgeye gelen halk devletin arazisi üzerinde kendi kentleşmesini ve barınma sorununu kendi başına çözmeye başlar. Nedir bu, kendisinden önce bölgeye gelmiş olan yerli halktan ya da işte komşularından bir şekilde orada konut yapmaya başlıyor kendi imkânlarıyla başladığı bir süreç, bunun adına gecekondulaşma süreci olarak tanımladık süreç içerisinde. Tabii gecekondulaşmanın sonraki sürece yansması daha geniş çapta verilebilir. 1950 öncesindeki süreçte son derece yavaş bir kentleşme olayının olduğunu görüyoruz. Yani birden bire bir metropolle tanışma olayı olmuyor, daha çok yavaş yavaş bir tabii bunun sebebi kente olan göçlerin biçimsiz ve düzensiz dağılması etken olmuştur.

Yine 1980'lere kadar olan dönem incelendiğinde kentsel nüfus artışının genel olarak sanayi kentine çok yüksek olduğunu görürüz. Nereler buralar işte şimdi bulunduğumuz gibi İstanbul petrolün kaynağı Türkiye'de çıkarılıp işletilen Batman, Kırıkkale, Adana ve çevresi Karabük Ereğli gibi merkezler 1950 ve 1980 döneminde nüfusları hızla artan merkezlerden sadece bir kaçıdır.

Bu dönemden sonrasında 3. Dönem olarak 1980 ve sonrasında almak doğru olacaktır. Çünkü kentler merkezi yönetimin aktardığı kaynakların belediyeler aracılığı ile yatırıma dönüştüğü odaklar haline gelirken büyük sermaye grupları da gözlerini kente çevirip işte nedir bunlar büyük alışveriş merkezleri gibi birçok şeyin 5 yıldızlı otellerin inşa etmeye ve metropolleşme sürecini başlattığını görüyoruz. Kent merkezleri gelişince uluslararası nitelikte olan büyük alışveriş merkezleri de büyük kent merkezleri etrafında hipermarket adalarının oluştuğunu ve yavaş yavaş ve dalga dalga büyüdüğünü göreceğiz sonraki süreçte sanayi 1980 sonrası ülkemizde kentleşmeye yön vermeye devam etmekle birlikte iki önemli ana etkeni daha ortaya çıkarmıştır. Şimdi bir 1923'le başlayıp 1980'e kadar geldik ama bunu salt sanayi ile açıklamış bulunduk, bunun dışında da kentleşmeye etki eden faktörler vardır. Nedir bunlar, birisi turizmdir bunu beraberinde takip eden ve bir başka etken olan şey de siyasi çatışmaların

yaşandığı politik olayların geliştiği özellikle bu da doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesini içeren bir alandır. Nedir buradaki siyasi çatışmaların bölge halkının daha sakin ve bu kaosu yaşamadığı yerlere göç etme telaşının kendisiyle beraber getirdiği sonuçlar vardır.

Yine turizmle başlamak gerekirse ülkemizin güney kıyılarında Antalya çevresinde şöyle bir derlediğimiz çalışmayla beraber Antalya çevresinde yoğunlaşan Turizm faaliyetlerini Antalya, Alanya, Marmaris, Fethiye, Manavgat gibi merkezlerde çok önemli nüfus artışlarına neden olduğunu göstermektedir. Diğer yandan da Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde kırsal kesimin etkisinden daha da yoğun hissettiği çatışmalardan kırdan kente hızlı bir hareketi söylemek lazım buralardan nereler etkilenmiştir. Yine Diyarbakır, Van, Şırnak, Hakkâri, Bismil, Viranşehir, Yüksekova ve Siverek başta olmak üzere çok sayıda kent büyük kentlere göçler vermeye başlamıştır.

Türkiye'de kentleşme olayının esas olarak 3 model etrafında şekillendiğinden bahsettik. Dediğimiz gibi sanayi kentleşme modelinin hem en eskisi hem de en uzun süreni ve hala devam etmekte olanıdır. Bunun diğer etkilerinden bahsettik, neydi birisi turizmden birisi de siyasi olaylar ve çalkantılardı. Bu da onu izleyen bir süreçtir ama sanayiye göre bunlar daha küçük çapta ve bölgesel yani lokasyon dediğimiz şekilde kalmıştır nedir işte bu Diyarbakır'ın sorunu olarak kalmıştır ya da Mersin Adana gibi daha çok güney kıyılarına yönelik yapılan bir göç hareketinden bahsettiğini görüyoruz. Bunlar sanayiye göre daha dar çaplıdır. Yine turizme bağlı kentleşme Akdeniz kıyılarımızın batısında dar bir kıyı kuşağında ortaya çıkarken siyasi olayların ulaştığı kentleşme modeli Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun bazı kentlerinde tipik bir kentleşmeye doğru gidiyor. 1980 sonrası da sermayenin kentlere olan ilgisine bir artışı doğuruyor. Nedir bu, kentlerin yapılanmasını ve bu çerçevede oluşan ilişkileri dramatik bir biçimde değiştirmeye başlıyor.

Bu değişimin en çarpıcı boyutu kentsel kutuplaşmanın daha önce bu kadar büyük bir fark doğurması. Yani bir 1980'den sonra bu kutuplaşmayı ve ayrışmayı en şiddetli bir biçimde yaşadığımızı görüyoruz bu süreçte. Yani nasıl oluyor bu, orta gelir ve üst gelir arasındaki o uçurumun birden büyümesi bize burada 80'den sonrası için en büyük sonuçlardan birini veriyor. İnsanlar burada orta grup ve üst gelir grubu kendi yaşam alanlarını kendileri oluşturmaya başlıyor.

Özellikle, bu daha üst gelirli toplulukların zaman

içinde kentten kendini soyutlayarak kentin dışına doğru akmaya başlayan kentin merkezi ile başlayan bu yapılaşma ilerleyen zamanlardan sonra kendilerine daha sakin bir ortam hazırlama ve biraz daha o lüksü yaşamak için halktan biraz daha bu orta gelirli halktan uzaklaşmak için şehrin kenarlarını ve dışarı taraflarını tercih etmeye başlıyorlar. 80 sonrasında tabii bu kendiyle beraber gettolaşma sürecini getiriyor. Yani bunun en büyük örneğini Amerika'da yaşıyor bu Türkiye'de de bir gettolaşma sürecini getiriyor. Neden 1980 sonrasında bu kadar değişme var Neo liberal hareketlerden Ahmet Hoca'da ilk oturumda bahsetmişti, bunu takip eden küreselleşme olayı yaşıyor ve yine Avrupa Birliği sürecine girebilme endişesi ve telaşı olduğu için ülkemizde bunlar hepsi birbirini izleyen atılımlar oluyor. Yani bu Avrupa Birliğine katılma süreci de sürece biraz daha hız kazandırdığı ortadadır. Bu dönemin en önemli faktörlerinden birisi de daha önce tek tek binaların şekillenmesi ile başlayan sürece artık başka binaların da eklenmeye başladığı toplu şekilde konutlanmanın bugünkü ismiyle TOKİ'lerin oluşmasını sağlıyor. Daha fazla binalar ve kentleşmeyle toplu konutların artmasıyla toplu konutlar süresi büyüyor. Böylece yeni bir planlama anlayışına geçiliyor. Yani toplu konut, sağlık kentleri, üniversite kampüsleri, kooperatif birlikleri ile kent geometrik bir biçimde büyük alanlara kentin hinterlandını genişletmeye başlıyor. Burada Büyükşehir Belediyelerin kurulduğunu görüyoruz. Çünkü alan büyüyünce toplu konutlar artınca Büyükşehir Belediyelerinin devreye girdiğini görüyoruz.

İnsana dışarıdan verilen merkezi bir planlamadan daha katılımcı bir planlamaya geçildiği bir süreçtir bu dönem. Çünkü bu durum temsili demokrasinin eksiklerini ve isteklerinin tartışıldığı yine bu eksikliklerin katılımcı demokrasi sivil toplum örgütleri girişimciliği ile kapatılması gerektiğinin tartışıldığı bir dönemdir. 1980 sonrasında devletin küçülmesi söylemi ile beraber refah devletine özgü uygulamalarda sona ermeye başlıyor. Bu durum sınıfsal dengeleri kendisiyle beraber her zaman değiştirmiştir, bu dönemde de kendisini yine hissettirmiştir. Daha önce görülmemiş boyutta bir gelir kutuplaşmasının ortaya çıktığını görüyoruz. Yine bu dönemde kentsel süreçler açısından kentleşme süreçlerine damgasını vuran farklılaşma ya da çeşitleme dinamikleri yine bunun sonucunda ortaya çıkan ayrışma eğilimlerinin olduğu bir dönem dersek eğer doğru bir tespit yapmış oluruz 80 sonrası için.

80 sonrası takip eden yıllarda da işte 1990'lı yılları baz aldığımızda şehrin dışında oluşan konutlu bir zengin konut sisteminin oluşmasına

şahit oluyoruz. Yani ben demin halk üst gelir grubunun kendini soyutlayarak kentin dışına doğru çıkması gibi bir süreçten bahsettim ama şimdi 90'da da bunu net söylemek daha yerinde olur. Çünkü 80'nin sonu bunun yeni yeni başlaması ile beraber 90'lı yıllarda bu tam olarak netleşiyor. Nedir buradaki zengin sitelerin oluşumuna beraber bu gelişmeye paralel bir başka gelişme de kent merkezlerinin içerlerinin boşaltılması olmuştur. Bu dönem Türkiye ekonomisinin dışı açıldığı yine küreselleşme hareketlerinin dinamiklerinin derin bir biçimde etkilenmeye başladığı bir dönem. Bu dönemde hem kentler dönüşmeye başlıyor hem de kentte toplumsal grupların kente yönelik stratejileri ve konumları değişmeye başlıyor. Sermaye kentleşirken sınıfsal kutuplaşmalar artmaya başlarken her sınıfsal katman da kendi içinde heterojenleşmeye başlıyor.

Yerel yönetimlerin en önemli 3 saç ayağından birisi belediyelerdir. Bugün belediyelerden bahsetmek gerekirse burada sanki göç olayı devletin bir sorunuymuş gibi algılanmıyor da belediyelere devredilen durum haline gelmiştir.

Yine sanayinin kente etkisine baktığımızda kentleşme modelinin bir başka yönü de Marmara Bölgesinde İstanbul'un doğusunda yine buralar İzmit, Gebze, Adapazarı ve Bursa gibi Marmara'nın batısında Çorlu ve Çerkezköy, Akdeniz Bölgesinin doğusunda da Adana çevresinde Adana, Mersin, Tarsus ve İskenderun bölgesindeki toplanmış olduğu ortaya çıkıyor. Ege bölgesinde İzmir ve ona yakın konumu ile gerek tarım gerekse sanayi faaliyetlerindeki gelişmesiyle Manisa ve Tekstil sektöründeki gelişmeyle beraber Denizli burada da önemli kentlerden birisi olmaya başlıyor. Ülkenin iç kısımlarındaki başkentlik yapmış olan Ankara yani başkentlik avantajını elinde tutmasıyla birlikte bunun dışında tarımdaki gelişmelerin sanayiye aktarıldığı Konya, Kayseri kentlerini ve Güneydoğu'daki Gaziantep sanayi faaliyetleriyle büyüme kaydeden önemli kentlerden birisidir.

Gaziantep tabii Güneydoğu Anadolu bölgesi içinde sanayisi gelişen bir kenttir. Ben kendim Gaziantep'te 6 yıldır bulunuyorum öğrencilikten dolayı ve doktora çalışmamdan kaynaklı yüksek lisans bitirme çalışmamda benim yine şer'iye sicilleriydi yani Gaziantep'in 1700'lü yıllardaki

tahrir defteri mahkeme kayıtları inceleniyordu. Benimki de işte miladi takvime göre 18. Yüzyılın ilk dönemlerine takabil eden bir defter. Burada mahkeme kayıtlarında işte kadınla ilgili davalar var, işte boşanma davaları, bir adamın mirasının paylaşımı konuları yani bunlar çok farklı davaları içeren bir defter ama bu defterden biz yani şeriyeye sicilleri öyle bir şey ki aramızda tarihçiler ya da sosyal bilimciler varsa bilirler. Şeriyeye sicillerindeki el yazısını okumak önce bir zahmete değmez şeriyeye sicilleri bize bilgi sunmaz dediler ama ben bir defterden çevirmekle kalmayıp adamın mesela işte öldükten sonraki malı çocukları ve ailesi tarafından paylaşılacak, bu kadının huzurunda yapılıyor. Orada biz evin içindeki paylaşılan bütün şeylere kadar var yani süzgecinden tutulmuş kalemine kadar her şey kaydedilmiş. Çünkü Osmanlı'da her şeyi kaydetmek gibi bir alışkanlık var. Bu bize çok fazla fayda sağlıyor. Burada neyi görüyoruz, dönem için hangi tarımın yapıldığını ya da işte evin nerede olduğunu. Çünkü evle ilgili bilgiler de veriliyor. Evin etrafında olan şeyler, evin ne kadarı kime verilecek buradaki şehirleşme yapısına dikkat çekmek gerekirse, ben daha çok defterin kadın ve kadının toplumdaki yeri üzerine yoğunlaşmışım.

Ama orada şunu gördüm, 1 ev 1 mahalle içinde küçük küçük mahalleler şeklinde yapılıyor çünkü daha çok 1 caminin etrafında şekillendiğini gördük biz. Nedir bu hem ulaşım her yere sağlanması için ibadetin sekteye uğramaması için pazarın caminin hepsinin iç içe olduğu insan topluluklarının bir arada yaşadığını görüyoruz. Bir de mahallelerde bugünkü kentlerden çok farklı olarak herkes birbirinden sorumludur, herkes birbirini kontrol etmek zorundadır. Oradaki ev ve modernleşme şekline baktığımızda bugün Antep'in bir kısmı çok fazla hala o eski yapısını korumaya devam etme devam ederken bir başka kısmı işte İbrahimli - Emek dediğimiz kısmı da bu gettolaşma sürecini kendi içinde çok fazla yaşamış bir coğrafyadır.

Buradan Güneydoğudan bahsetmişken Gaziantep'ten de bahsetmenin yerinde olacağını düşündüm. Yine sanayiye dayalı kentleşme modelinin bugün ulaştığı görünüme bakılırsa bu modelin özellikle Marmara bölgesinde varlığını ve etkisini koruduğunu yine buna karşılık ülkenin diğer bölgelerinde söz konusu kentleşme modelinden çok turizm kaynaklı bir kentleşme olduğunu görüyoruz.

Yani elimizdeki verilerin ortaya koyduğu bir başka sonuç ise ülkemizde son 15-20 yıl içinde Akdeniz kıyılarımızda rastladığımız turistik kentleşme

diyebileceğimiz bir kentleşme modelini ortaya çıkarmaktadır. Güney Antalya gelişim projesi ile birlikte Antalya ve çevresinde gerçekleştirilen turizm yatırımları, yalnız turizm alanında değil, birçok alanda istihdam olanağı sağlamıştır. Bu durum Antalya ve çevresindeki kentlere de yoğun bir göç vermek zorunda kalmıştır. Nitekim 1990'da Antalya nüfusunda başka ilde doğanların oranı % 26 iken bu oran çok hızlı bir artış göstererek 2000 yılında % 41'e ulaşmıştır. Nüfusunda başka ilde doğanların oranında bu kadar artış gösteren başka hiçbir ilinin olmaması Antalya'ya yönelik göçün bir diğer göstergesi olarak kabul edilebilir. Antalya'da başlayan hızlı kentleşme, daha sonra ilin doğu kıyılarında yer alan Manavgat ile Alanya'ya sıçrarken batısındaki Fethiye ve Marmaris'te daha hızlı bir nüfus artışını da etkilemiştir.

Şimdi biz böyle başladık Marmara'yla, Akdeniz, Antalya ve sanayi ile gittik. İç Anadolu'da Ankara'nın başkentlik yapmasını dezavantajı olarak aldık. Genel anlamda Türkiye'de kentleşmeyi tabii ben bunu biraz daha kısaltarak ve hızla gitmek istiyorum. Çünkü herkesin yorulduğunun farkındayım. Genel olarak ülkemizdeki kentleşme konusunda son döneme damgasını vuran bir başka konu da, faktör de siyasi olaylardı ki bu da en az sanayi kadar bana göre üzerine düşülmesi gereken ve tartışılması gereken bir konudur. Marmara bölgesinde ve Akdeniz bölgesinin Antalya bölümü kıyılarında yoğunluk kazanan bu hızlı nüfus artışına sahip kentlerin bir diğer yoğunlaşma sahası da Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin olduğunu söylemiştik. Bu 2 bölgede gözlemlenen nüfus artışı Marmara ve Akdeniz kıyılarındaki kentlerimizden çok daha yüksek olduğu gibi sayıları da oldukça fazladır.

Genel olarak ülkemizdeki kentleşme konusunda son döneme damgasını vuran bir başka konu da, faktör de siyasi olaylardı ki bu da en az sanayi kadar bana göre üzerine düşülmesi gereken ve tartışılması gereken bir konudur.

Bu nedenle son 15 yılda kentlerin nüfusunda gözlenen en önemli artışların bu bölge kentlerinde yaşandığını söylemek mümkündür. Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde ortaya çıkan kentleşme modelini genel olarak siyasi çatışma kaynaklı olduğu dikkat çekmektedir. Bölgenin gü-

venlik koşullarının yeterince sağlanmadığı kırsal alanların da bölge kentlerine yönelik büyük göçlerin ilk varış noktası Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun il ve ilçe merkezleri olmuştur. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesini diğer 2 modelden ayıran en önemli nokta hiç kuşkusuz bölge kentlerinin bu büyük göçü ortadan kaldıracak ekonomik olanaklara sahip olmamasıdır. Bu açıdan kırsal alandan bölge kentlerine yönelik bu göçlerin kademeli bir göçün ilk ayağını oluşturması ve daha sonraki batıdaki büyük kentlere yönelmesi şaşırtıcı olmayan beklenen bir olaydır.

Bu durumun yine dediğimiz gibi öteden beri göç alan geleneksel merkezlerimizle yeni gelişen kentlerimizle çözümüne çok güç sorunlar yaratacağı açıktır, ortadır. Burada da dediğimiz gibi zaten yerel yönetimlere değinmekte fayda var. Önce bir kent oluşumu ve Türkiye'deki kentleşmeyle beraber yerel yönetimlerin bu olaya yaklaşımı çok önemlidir.

Yerel yönetimlerin en önemli 3 saçı ayağından birisi belediyelerdir. Yine işte il, köy idareleridir. Belediye bugün belediyelerden bahsetmek gerekirse burada sanki göç olayı devletin bir sorunuymuş gibi algılanmıyor da belediyelere devredilen durum haline gelmiştir. Aslında bu bir devlet sorunudur. Yani bunun için özel çalışmaların yapılması gerekiyor. Tabii öncelikle sonra bunun yürütülmesi ve işletilmesi belediyelerin sağlayacağı bir olaydır.

Yine son olarak bu yüzdeler dilimler vardı şöyle ilgili ama bu çok detaya gireceği için toparlamak gerekirse kırsaldaki nüfusun devletin iktidarın

sorumluluğunda bir sorun olduğundan bahsetmek isteyeceğim. Yine sanayi, bir başka yani adaletsizlik olayına değinecek olursak dediğimiz gibi devletin değil belediyelere yüklenmiş olması. Bir diğer adaletsizlik örneği de büyükşehir payları ile ilgili yaşanıyor. Büyükşehirlere verilen katkı payları ile orada toplanan vergi gelirlerine göre işte her biri oranı % 5 oranında dağıtılıyor.

Bu durumda adil olmayan bir senaryo ortaya çıkıyor. Örneğin Diyarbakır'ın nüfusu 1 milyonken İzmit'in nüfusu 500 bin civarındaysa eğer Diyarbakır'ın İzmit'in 1/10'u kadar bile katkı payı alamadığını görüyoruz. Bunlar bakılarak detaylandırılmış çalışmalardır. Çünkü İzmit sanayi kenti işte vergi gelirleri yüksek düzeyde. Diyarbakır ise göç veren bir bölgedir, tabii sadece Diyarbakır'ı aldım, bir şehir ismi vermeyecektik ama burada mecburen özele indirgemek zorundayız. Tabii ki Diyarbakır'daki vergi verecekler de batıya göç etmiş oluyor bu vesileyle.

Türkiye'deki kentleşme modelinde toparlamam gerekirse dediğim gibi 3 dönemi almak gerekir Cumhuriyetten sonrası 1923-1950, 1950 ve 1980 arası ve 80'den sonrası ve günümüze gelen bu halen süreçtir. Yani bu bir olaydır, bu bir olgudur uzun süreye yansıyan bir şeydir. Bunun için tabii ki çözümler yaratılır belediyelerin neler yapması diye. Tabii burada söz hakkı benden daha çok çalışmacı hocalarımıza ve araştırmacılarımıza dayanır. Benimki küçük bir tespit ve küçük bir araştırmaydı. Teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Hüseyin ÖZGÜR

*Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölüm Başkanı -
Pamukkale Üniversitesi
Yönetim Bilimleri - ABD Başkanı*

(00:27:01)

Hayatım 5 yerde geçti, 4 tanesi büyük şehir. Bir tanesi büyükşehir belediyesi oldu, daha doğrusu metropol, bebek metropol, Denizli. Ama doğup büyüdüğüm 4. kuşak olarak 25 yılımın geçtiği İzmir. Ciddi gözlemlerim var çünkü liseyi 25 km. yol giderek okudum. Üniversiteyi 33 km. tek yön. Aynı zamanda ister istemez gözlem oldu, deneyim oldu. Bir gece uyandık, darbe oldu. Birkaç ay sonra 34 sayılı Milli Güvenlik Kurulu kararı çıktı. Doğup büyüdüğüm Güzelbahçe, hakikaten güzeldi bahçeler, bahçenin içinde büyüdüm, İzmir Belediyesi'ne bağlanmış. Büyükşehir değil önce, büyükşehir 3-3.5 yıl sonra geldi. Ve biz ortaokuldayken kullandığımız Bedford minidüsler artık yok, üretimi de yok herhalde.

İzmir Belediyesi levhası takılarak yine bir kısmı bizim hizmetimize sunuldu, bir kısmı başka yerlere, daha az yolculu hatlara verildi. Arkasından yurtdışı burslusu olarak Dallas Fort Worth'ün tam orta noktasına gittim, Teksas'ta kovboyculuk. İki farklı kültür, büyük bir metropolde her zaman derslerle gezdik, bir daha fırsat olmaz diye gezdik öğrenmek için, gezerken öğrendik. Denizli ama bu arada bir de Florida'da Orlando'da kaldım. Orada da Orlando'nun nispeten nezih bir mahallesinde epey metropol gözleme şansım oldu.

İkinci bilgi kaynağım, bir 10 yıl geçmiş olan ama 3 yıldır beni bir hayli hırpalayan bir Tübitak projesi. Çünkü kanun değişti. Biz de tasarımı iyi koyamamışız, biz Tübitak önerisini verirken 5216 vardı. 16 büyükşehir belediyesi vardı ve bunlar İstanbul'la, Kocaeli dışında, il sınırı değildi. Biz dedik ki; Türkiye'de ilk defa kapsamlı bir halk anketi ve yöneticilerle mülakat yapalım. Çünkü bunlara dair okumalarım vardı ve Türkiye'de bunun halka da sorulması lazım. Aslında konuşma eksenim bunun üzerine. Büyükşehir belediyesi nasıl kuruluyor ya da kurulmalı? Değiştirirken mevzuat nasıl değişiyor başka yerde, bizde nasıl değişiyor

ya da değişmiyor? Üstelik geri gidiş var bizde. Aynı zamanda kendi tarihimizle biraz karşılaştıracam. Dolayısıyla bu 4 farklı yerde gözlemlerim var. 10 yıldır da, özellikle son 3 yıldır yoğun bir şekilde, halen de daha yurtdışından kitap getirtmeye çalışıyorum ekonomik gücüm yettikçe. Birinci el araştırmalar. Halka, personele, milletvekillerine, belediye başkanlarına, belediyelerin çalışanlarına, gazetecilere, akademisyenlere sorularak yapılmış alan bilgileri var. Ne sorulmuş, ne bulunmaya çalışılmış? Buna uzun süredir kafa yoruyorum hala da okumalarım devam ediyor, sabah da okudum.

Şimdi temel meselelerden bir tanesi şu: aslında metropol önemli bir şey. Metropol belki kendiliğinden geliyor evet, devlet politikaları da bazı yerlerden nüfusun göç edip daha büyük kentlere gelmesine yol açıyor ama sonuçta insanlar daha iyi yaşayacağı, daha kolay iş imkânı bulacağı yerlere doğru göç ediyorlar. Ne kadar dur da deseniz bazen kolay olmuyor, bir noktaya kadar büyüyor. Fakat bir metropolde bir yönetim sistemi kurmak, yani daha önce var olan köylerin, belediyelerin bir kısmını kapamak ya da bunların sınırlarını değiştirmek ki Beylikdüzü'nün de başına geldi, Ankara'da Pursaklar, Ankara Yenisehir, Şişli, iki parçalıydı tek parçaya birleşti, bir parçası Sarıyer'e gitti falan. Bunlar çok ciddi tartışmalar, uzun, farklı mesleklerden araştırmaların sonucu ve çok aktörlü. Yani, bir kişinin bizde bazen, son yıllarda veya bir grup aktörün diyelim ki sadece parlamentodaki milletvekilleri, hatta onun da sadece iktidar partisi milletvekilleri ağırlıklı olarak, ezici olarak karar verdiği bir şey olmamış dünyada, özellikle de liberal batı demokrasilerinde Kanada'dan, Amerika'ya, İskandinavya ülkelere. Uzun tartışmalar sonucunda olmuş.

Burada metropol var, sınırlar genişliyor, kent büyüyor, nüfus yoğunluğu artıyor, nasıl yöneteceğiz? "Bazı belediyeleri kaldıracak mıyız? İki kade-

meli mi yapacağız?” diye çok ciddi tartışmalar ve halka da mutlaka sorulmuş. Hatta her ay halka sorulduğu anketler var. Büyükşehir benzeri belediye kuracağız, bir metropol idare kuracağız, ay ay soruyorlar, nabız yokluyorlar, işte gidip geliyor bizim borsa değerleri gibi, ona göre işte öneriyi geri çekiyorlar. Özellikle Amerika’da bireysellik, kimlik, yerin kimliği, aidiyet çok önemli olduğu için “Bu belediyede yaşıyorsam ben, bu hizmet çeşidini, bu kadar vergiyle almak istediğim için buradayım. Niye bir üst yönetime razı olayım?” diye referandum var mutlaka, belediyeler birleşecekse.

Bize en çok benzeyen belki Kanada. Kanada’da tepeden inme, yukarıdan aşağıya, halka sorsalar, tartışalar, medyada, kamuoyunda akademisyenler, düşünce kuruluşları, hatta belediyelerin yöneticileri, yönetici adayları, belediye başkanları raporlar hazırlatsa da, konuşmalar yapsa da, yukarıdan aşağıya oradaki eyalet olan il yönetimleri bazen karar verebiliyor. Ama yine de epey besleniyorlar bütün bu tartışmalardan ya da bu tartışmalardan yeterince beslenmezse kararını daha sonra değiştirmek zorunda kalıyor, Toronto’da, Halifax’ta böyle örnekleri var. Peki Türkiye’de durum nasıldı? Aslında enteresant olanı Türkiye’de hayli tartışmalı geçen, profesyonel harita mühendisi, şehir plancısı, mimar, peyzaj mimarı gibi insanların sayısı az da olsa, sadece ODTÜ, İTÜ gibi birkaç üniversiteden insanlar yetişiyor olsalar da, İlhan Tekeli gibi bir kısmı gönderilip sonra Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’ndaiken çok güzel planlamalar orta düzeyde yapıyor da olsa, güzel şeyler yapılmış 70’li yıllarda. Muazzam doktora tezleri yazılmış mesela. Kocaeli’de o tarihte, 1974’te o haritanın nasıl yapıldığını aklımın almadığı çalışmalar var. Büyükşehirle ilgili tartışmalar var. İçinde hatta bakanın gelip akademik diyebileceğimiz sunumlar yaptığı, dönemin bakanının, 1976-1977’lerde. Böyle bir tartışma sürecinde büyükşehir sistemini kurulum, daha doğrusu sistemin adı büyükşehir değil, metropol idare kuralım tartışmaları. Bunların tabii ki çıkış noktası İstanbul. Marmara, boğazlar belediyeleri daha çok ortak bir platform, eğitim vermek, ne yapılacağı konusunda konuşmak için ya da işte burada bir zorunlu mahalli idare birliği kurmak, çünkü anayasa engel.

1961 anayasası çok özgürlükçü ama belediyeler konusunda engeli var. Yerel yönetimleri, belediyeler, il özel idaresi, köyler diye sayıp noktayı koyduğu için 4. bir yerel yönetim türü olarak büyükşehir / metropoliten idare kuramıyorsunuz, birlikler çözeriz diyor. İşte “Manisa/Merkez, İzmir’in, İzmir metropolünün parçasıdır.” diye hari-

talar, tartışmalar, hesaplar falan vardı, 70’lerden bahsediyorum. Fakat tabii sorun kangrenleşiyor, İstanbul, İzmir çok hızlı göç alıyor, Ankara hızlı göç alıyor ve başlangıçta Ankara’yı metropol de görmüyorlar 60’ların sonlarında 70’lerin başlarında. Sonra Milli Güvenlik Kurulu işe el atıyor, 160 kadar köyün, 130 kadar belediyenin statüsünü kaldırarak bunları mahalle olarak belediyeye bağlıyor, 80 yılının sonu, 81’de kanun çıkıyor. 1983’te anayasaya o zaman diyorlar ki bu iş böyle olmayacak, kentlerimiz hızlı büyüyor, belediyeler iç içe geçiyor, bir tane madde koyuyorlar. Aslında madde çok ilginç. Ek madde, 120. maddede. Büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirilebilir. Getirmek zorunda değilsiniz. Büyük yerleşim merkezi ne? Özel yönetim biçimi ne? Anayasayı yazanlar, 1982 anayasasını yazanlar, özgürlükçü olmamak, çok sayıda kısıtları olmak, dar hükümlere hapsedmekle birlikte bizi, bazen de sıklıkla başımıza dert olan burada esnek bırakmışlar. Parlamento demiş ki, anayasayı yazanlar karar versin.

Buradan da şu çıkıyor mesela: İstanbul’da 3 tane büyükşehir belediyesi kurabiliriz. İstanbul için olanı metropoliten belediyedir. İstanbul, Ankara, İzmir ya da nüfusu 1.000.000’u geçenlerin. Denizli için büyükşehir diyebiliriz ya da il belediyesi diyebiliriz. Anayasa buna cevaz verebiliyor ama enteresant o 70’lerdeki zengin tartışma, az sayıda nitelikli insana rağmen 80’lerde bunlar yapılmamış. Sistem değişmiş aslında, acelemiz olmuş. Niye? İthal ikameci sanayileşme politikasından, ihracata dayalı büyüme politikasına, inşaatın da önemli olduğu, tabii ki 2002 Ak Parti iktidarında olduğu kadar önemli değil inşaat Özal’lı yıllarda. Büyükşehirleri düzenlemek, daha büyük otoriteler getirmek ki sanayiye, ticareti, tüketimi hepsini yönlendirmek, inşaatı yönlendirmek ihtiyacı hızlıca yapılmış düzenlemelerdir. Yine de daha demokratik, geçtiğimiz yakın yıllara, 5216’da 6360’ta yapılan değişikliklere göre. Mesela 195 sayılı kanun hükmünde kararname 5 ay sonra meclise gelmiş, kanun olmuş.

Oysa öyle kanun hükmünde kararnameler var ki, 10 yıl boyunca kanun olmamış. Ya da kanun hükmünde kararnameyle Sakarya’yı kurmuşuz, büyükşehir. 7 tane büyükşehir kurmuşuz, komşumuz Kocaeli’ni, Samsun’u ve bakanlıklar kurmuşuz ve halen meclise de gelmiş değiller. Yani giderek demokrasi, tartışma, uzmanlara danışma, halkın nabzını yoklama tabii hiçbir zaman düşünülmemiş, bir geri gidiş var gibi görünüyor, tespitlerden bir tanesi bu. Ama şöyle bir ortak bir şey var dünyayla ilgili. Büyük kentleri yönetmek önemli bir sorun. Bu sorun sadece kentlere

birakılmayacak kadar merkezi idarenin de müdahale etmek istediği, ettiği, çünkü sermayeyi çekmek, hem ulusal hem uluslararası, oradan rant elde etmek ya da kentin çöküntü bölgelerini, Avrupa'daki bazı sanayi bölgeleri gibi, iyileştirmek ya da bazı şehrin göbeğinde istenmeyen kullanımları şehrin daha dışına taşımak gibi merkezi yönetime de, Ahmet Hocam'da belki katılır, düşen görevler var, belediyeyi aşan.

Mesela biz bunu Adapazarı'nın patates tarlalarına sanayinin bir kısmını taşımışız, deprem gelince hem 64'te hem 99'da, anladık ki doğru bir tercih değil. Ya da bir kısmı kendiliğinden Babeski, Çorlu'ya doğru gitmiş, sizin bu tarafta. Bir süre sonra şu oluyor; eğer uzmanlara tartışmayı, medyada sıkı bir şekilde tartışmayı, mecliste tartışmayı 6360, en hızlı geçen kanunlardan bir tanesi, hatta tartışılmasın diye talimat verildiğine dair duyumlar olan bir kanun. Oldukça artık şehirler kendi deringenliğiyle büyüyorlar. Özellikle belediyeler 1.000.000, 1.500.000 nüfusu geçtikten sonra müdahale etmek zorlaşıyor hele İstanbul gibi 10.000.000'u geçtikten sonra.

Bir şey daha oluyor, mevzuat çabuk eskiyor. Bakın belediye kanunu 1930'da çıkmış, bizi sayısız değişiklikle 2004-2005'e kadar getirdi, büyükşehir belediye kanunu 1984'te çıktı, 2004'te çıktı 20 yıl sonra, 2008'de önemli değişikliklere uğradı, 2012'de bir daha değişikliklere uğradı. Bence önümüzdeki birkaç yıl herhalde ya büyük değişikliklere uğrayacak ya da ciddi sıkıntılar yaratacak, zaten şu anda yaratıyor, herhalde Ekrem Başkan da katılıyordur. Sıkıntılardan bir tanesi tabii biraz kasıtlı eylemlerden. Seçim kazanmak, rantı yönetmek için belediyelerin sınırlarını değiştirdiğiniz, belki yeni belediye kurmak gerekir, mesela İzmir'de Karabağlar ama bunu biraz da seçime yönelik olarak yapınca nüfusu çok büyük belediyeler, elbette Bakırköy'ü bölmek gerekir ama nasıl böldüğünüz, birdenbire Ankara'da belediye seçimleri, büyükşehir belediye seçimleri varken Pursaklar'ı Ankara seçim bölgesine dahil etmek, edilmemesi gerekiyordu gibi önemli sonuçlar doğuruyor.

Burada değinmek istediğim şu; eskisinden çok daha fazla uzmanımız var. Uydu görüntülerimiz var, harita mühendislerimiz var. Büyükşehir belediyesi içindeki önemli sorunlardan bir tanesi, çok sayıda sorun var, büyükşehir belediyesi ilçe belediyesi arasındaki etkiler ve ilçe belediyelerinin sınırlarının nerede başlayıp, nerede bittiği. Büyük ilçeler parçalanacak mı, küçük ilçeler birleşecek mi, çünkü 6360'ın getirdiği sistemde 5.000'lik, 10.000'lik Konya'da, Denizli'de, Kahra-

manmaraş'ta ilçeler var. Bir taraftan 20.000'lik yeni ilçe kuramazsınız diyorsunuz, öte taraftan 8.000 - 10.000'lik ilçeler var. Bunların birleşmesi gerekiyor, nasıl birleşecek? Bazen tabii ki birleşmenin kültürel sorunları var. Çok farklı dünyalar yanyana iki ayrı ilçe olmuş. Dahası, çok önemli bir şey, belki en azından İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Mersin özel bir durum çünkü iç içe geçmiş Adana-Mersin, hatta Osmaniye'ye kadar. Mevcut büyükşehir belediye kanunu 5216, aslında kanunda hala 6360, 6360 onda çok ciddi değişiklikler yapıyor 2012'de, acaba özel yönetim biçimi getirilebilir mi, ki anayasa izin veriyor? İstanbul'u 5216'ya hapsedmek yerine çevresindeki Tekirdağ, Kocaeli, büyükşehir olmayan Yalova, Sakarya'yla ilişkilerini düşünerek, düşünün ki su Melen Çayı'ndan geliyor, arada Kocaeli, Sakarya var, Düzce'ye kadar gidiyor. Bilmiyorum bu tarafta da su Istranca Dağları'ndan, çok yerden geliyor ama üçüncü köprü, üçüncü havalimanı, Kanal İstanbul'a ne olur su kaynakları. Sonuçta bir etkileşim var, bu etkileşimin bir kısmı büyükşehir belediyesi için sıkıntılı.

Aslında metropol önemli bir şey. Metropol belki kendiliğinden gelişiyor evet, devlet politikaları da bazı yerlerden nüfusun göç edip daha büyük kentlere gelmesine yol açıyor ama sonuçta insanlar daha iyi yaşayacağı, daha kolay iş imkânı bulacağı yerlere doğru göç ediyorlar. Fakat bir metropolde bir yönetim sistemi kurmak, yani daha önce var olan köylerin, belediyelerin bir kısmını kapamak ya da bunların sınırlarını değiştirmek çok ciddi tartışma konularındandır.

Örneğin komşu ilden gelecek şehir içi ulaşım aracına kim ruhsat verecek? Şehir içindeki büyükşehir belediyesi veriyor. İli aşınca, o da minibüs, aslında kısa mesafe taşımacılık yapıyor şehir içi gibi ama bir ilden ötekine geçtiği için yetki bakanlığa geçiyor. Yetki bakanlığa geçtiği için mesela büyükşehir belediyesi de ücret alamıyor. Dolayısıyla böyle iç içe geçmiş, metropol olmaktan da çıkmış megapol olmaya giden komşu illerle büyükşehir olan ya da olmayan, Yalova gibi, etkileşime geçmiş yerler için kafa yormak gerekir.

Aslında zaman zaman gündeme geldi bu, ama güçlü bir şekilde tekrar gündemde değil. Anayasa da buna izin verdiği göre tekrar düşünmek gerekiyor. Şunu söyleyerek yavaş yavaş toparlayayım; mesela akademik çalışmalar geldi, aslında hükümetin de bir ara girdi ama çabuk çıktı, niye çıktığını bilmiyorum. Mesela batıda böyle şeyler gündeme gelirse Kanada'da, Amerika'da, İngiltere'de uzun süre kalıyor. Bir akademisyenin doktora tezinde, danışmanı ile birlikte Abdülkadir Topal ve onun danışmanı Hasan Özyurt, 2000'lerin başında İstanbul'u, batı yaklaşımıyla ilişkili, 3 bölgeye bölmeyi öneriyorlardı, arkasında ekonometrik hesaplamalar var. Anadolu Yakası bir il ve bir büyükşehir belediyesi, Avrupa Yakası'nı ikiye bölüyor, sizin içinde bulunduğunuz Avcılar'dan başlayan hatırladığım Beylikdüzü dahil ama Çatalca'yı katmıyor, onu Avrupa Yakası'nda bırakıyor, Silivri'nin ve birkaç ilçenin de içinde olduğu ve birkaç ilçenin daha dahil olduğu, bir de Silivri-Beylikdüzü bölgesinde olmak üzere üçüncü bir tane il öneriyor. Eğer İstanbul'a 6.000.000 kadar da insanın yerleşeceği yakın tarihte düşünülürse oldukça anlamlı. Ha sınırlar tartışılabilir, o ilçe, Çatalca Avrupa Yakası değil de bu tarafa bütün batı bu tarafa olsun, Avrupa Yakası'nda sadece Boğaz kenarına yakın eski, klasik ilçeler kalsın, Kağıthane gibi falan denebilir. Ama böyle bir öneri var. Baktığınızda 15-16 milyon, belki daha fazla bir yeri bölmek kolay söylenebilecek bir şey değil ama tartışmaya çok değer bir şey. Hatta tartışıp tartışıp sonunda bölmeyelim ya da bu tartışmadan bir takım dersler çıkarılır İstanbul bütün olarak kalır ya da 3'e bölünmez 4'e bölünür ya da 3'e bölünmez 2'ye bölünür. Ama 16 milyonluk bir megapol için tartışmaya değer. Mesela New York da zamanında birleştirilmiş birleştirilmiş, sonunda pes edilmiş. New York'un çevresinde, New York'la yakın etkileşimde olan ama apayrı yönetimler olarak kalmış. Son söyleyeceğim şu; aslında dünyada gidışat bizde ciddi zorluk var siyasal kırılmalardan dolayı, yapılar- dan çok yani iki kademeli büyükşehir belediyesi, işte mahalli, köyü kaldırdım mahalle yaptım, beldeyi kaldırdım mahalle yaptım, ilçe sınırlarını değiştirdimden çok, bunlar da elbette lazım, "governance" dediğimiz yönetime doğru, çeşitli aktörlerin birbiriyle konuştuğu, bazen bir araya gelip buluşmakta zor olduğu ve kimi özel hizmetleri, su, kanalizasyonda olduğu gibi, başka otoritelere bırakıldığı, asimetric yetkilerin verildiği, yani her ilçeye Türkiye'de her 519 büyükşehir ilçe belediyesinin hepsine aynı yetkiyi vermek yerine, İstanbul'un ilçelerine belki daha fazla yetki vermek, çünkü güçlü ilçeler bunlar. Ya da güçlü olması mümkün.

Emlak geliriyle, çevre temizlik vergisiyle, diğer gelirleriyle, merkezden de uygun formüllerle güçlü aktarırsanız, burada çalışan personeliyle, belediye başkanlarının vizyonuyla daha üstün yetkilere sahipler. Çok sınırlı o 1/5.000'lik, 1.000'lik imar planları, çevre temizlik vergisi gibi çok az yetkiyle donatmak yerine daha güçlü yetkilerle donatılabilecek belki de ayrı bir, en azından İstanbul, Ankara, İzmir gibi ayırmak mümkün diyerek toparlayayım, sorular gelirse seve seve cevaplamaya hazırım, sabrınız için teşekkür ederim.

(00:50:00) - Profesör Doktor Ahmet Özer: Değerli dostum Hüseyin Bey'in söylediği konu son derece önemli. Şimdi şimdiki işte Cumhurbaşkanlığı bir dönem belediye başkanlığı bir dönem. Şeydi Marmara boğazlar belediye başkanlığı ben de GAP belediyeler birliği başkanlığıydım, burada sık sık bir takım toplantılar yapıyorduk. Hatta Nurettin Sözen'den devralmıştı yanlış hatırlıyorsam.

Şimdi şöyle bir şey var; İstanbul çok kalabalıklaşıyor vize koyalım filan deniliyordu. Vize koymak demokratik bir anlayış değil demokrasiye uymaz. Çünkü demokraside kimsenin seyahat hakkını, yerleşme hakkını, ulaşım hakkını kısıtlayamazsınız. Kısıtlayabilirsiniz, o zaman diktatör bir devlet olursunuz. O zaman otoriter bir devlet olursunuz, o zaman anayasada bunları çıkarmak zorundasınız. Bunu yapmadığımız göre nasıl yapabiliriz?

İşte Hüseyin beyin söylediği acaba İstanbul'u 3 ile bölmek mümkün mü? Peki, 3 ile böldük yani şimdi burada soru soracağım. Yani 3 ile bölsek bile sınırlar suni kalmayacak mı? Anadolu'dan akış devam etmeyecek mi? Yani Anadolu iline Anadolu, İstanbul'una yine akış ya da Avrupa İstanbul'una Batı İstanbul'a akış gene olmayacak mı?

Yani bu sorunun temelinde nüfusun doğurganlıkla büyümesi yok. Göçle gelen beklenmedik göçle gelen bir büyüme söz konusu ama bu büyüme ürettiğimiz hizmet teknolojiden çok daha hızlı büyüyor. Biz buna "culturel lack" diyoruz sosyolojide kültürel boşluk oluşuyor.

Yani ne oluyor, adam geliyor İstanbul'a Mercedes'e biniyor markette alışveriş yapıyor ama 4 tane karısı var. Yani teknolojide ilerleme var ama zihni ilerleme onu çok geride takip ediyor. Şimdi İstanbul'da da böyle bir dönüşüm yaptığımız zaman, yani bu yani bu çare olur mu? Bu idari bölünme olmazsa o zaman ne yapmamız gerekir? Teşekkür ediyorum.

"Yerel Yönetimlerde Yeni Bir Model Arayışı"

BATI İSTANBUL ÇALIŞTAYI

15-16 Nisan 2016 | Beşikdüzü
Kültür Merkezi

2. GÜN

16 Nisan 2016

"Yerel Yönetimlerde Yeni Bir Model Arayışı"

BATI İSTANBUL ÇALIŞTAYI

15-16 Nisan 2016 | Beylikdüzü
Kültür Merkezi

2. GÜN OTURUM

(00:17:32) - Prof. Dr. Ahmet Özer: Kıymetli hazirun, dünden beri bu salonda Batı İstanbul Çalıştayı adı altında bir çalışma üretiyoruz. Beylikdüzü'nün, Beylikdüzü Belediye Başkanı sn. Ekrem İmamoğlu'nun önderliğinde İstanbul'a yeni bir vizyon anlamında, yeni bir kavramsal çerçeve çizip onun altını doldurmaya çalışıyoruz. Bu aslında bana göre heyecan verici bir şey çünkü İstanbul dev bir kent, herkes bu sorunların üstesinden nasıl geliriz, bunu Başbakan'dan Bakan'lara, bunu İstanbul Belediye Başkanı'ndan İzmir'e, Mersin'e, Diyarbakır'a kadar İstanbul herkesi ilgilendiriyor. Çünkü herkes hayatında mutlaka bir kez İstanbul'a geliyor. Bazıları da geliyor İstanbul'u seviyor bi daha geri gitmiyor. O nedenle herbirimizin İstanbul'la ilgili fikirler, düşünceler, çözümler üretmesi gerekir. Bu çerçevede Batı İstanbul fikri İstanbul'un sorunlarını çözüme dönük vizyoner bir yaklaşım. Bundan dolayı sayın başkanımızı kutluyorum.

Bu çerçevede, bu yaptığımız ilk toplantı. Ve bu ilk toplantının ilk gününde çok değerli konuşmacılar, çok değerli fikirler ortaya koydular, bende şahsen bir kent çalışan bir akademisyen olmama rağmen, bu konuda da birkaç tane kitap yazma rağmen dünkü çalışmadan çok istifade ettiğimi söylemek isterim. Bugün de çok değerli üç tane konuşmacımız var, dünün devamı olarak bugün de bu çalışmamızı bu çerçeve içerisinde devam ettireceğiz.

Sözü daha fazla uzatmadan ilk konuşmasını yapmak üzere, bu Batı İstanbul meselesi nedir, bunu neden düşündük, bundan muradımız ne ve gelecekle ilgili beklentilerimiz, hedeflerimiz nelerdir? Bu çerçevede dün zaten sayın başkan çok kısaca da olsa bu konulara değindi, çok güçlü betimlemelerde bulundu.

Ben de inanıyorum ki bir iş yaptığımız zaman o işin başarısının üç temel adımı vardır. Önce hedefimizi doğru koymamız lazım, hedef çok önemlidir. Hedefi aynı zamanda liderlik olarak da tanımlayabiliriz. İkinci adım o hedefe ulaşılacak projeleri, yolları, yöntemleri ortaya koymamız lazım. Diyelim ki hedefiniz çok güzel, ulaşılabilir. Projeleriniz de çok harika, yeter mi yetmez. O projeleri, o hedeflere ulaştıracak kadrolar olması lazım.

Dünden beri ben bu Beylikdüzü'ndeki çalışan arkadaşlarımı görünce bugün sabah onlara da başkana da söyledim, daha da umutlandım. Gerçekten tebrik ediyorum, çok böyle yetenekli, genç, dinamik bir ekip var. Ben inanıyorum ki bu hedeflere başkanın ürettiği bu projelerle, bu ekiple ulaşmamak için hiçbir neden yok. İşte bu çerçeveyi bugün bize çizmek üzere Beylikdüzü Belediye Başkanı'mız sayın Ekrem İmamoğlu'nu kürsüye davet ediyorum. Buyrun sayın başkan söz sizin.

EKREM İMAMOĞLU

Beylikdüzü Belediye Başkanı

(00:01:09)

Evet, değerli başkan ve katılımcılar, konuklar, hanımefendiler, beyefendiler, çok değerli konuklar var onun için kısaca bu dilimi geçmek istiyorum. Tabi bugünkü çalıştayımızın şöyle bir kavramı var, bence çok güçlü bir kavram.

Batı İstanbul kavramını dün bir miktar bizden sonra, benim açılış konuşmamdan sonra, değerli katılımcılar farklı yorumlara taşındılar ki tartışılmalı, tartışılmalı. Ama bir kavram geliştirdi hani acaba bölünmeli mi ayrılmalı mı İstanbul'dan gibi bir takım kavramlar tartışıldı bir bölümünde. Bir kere bizim tabi böyle bir niyetimiz yok ama İstanbul'un bir bütün olarak ele alınması gerektiği gibi, bölüm bölüm de ele alınması gerektiğini de biz aslında burada vurgulamak istiyoruz. Çünkü sorunlar bölge bölge kendi içinde o kadar farklı noktalar oluşturabiliyor ki, bunun kendi içinde ele alınması lazım, tartışılması lazım, planlanması lazım.

Bu bakımdan çok önemseydiğimi belirtmek adına bir Batı İstanbul kavramı mutlaka oluşmalı. Kendi yakın etki alanında bulunan iller, ilçeler pardon ilçeler mutlaka değerlendirilmeli ve bu kapsamda bir belki bölge çalışması yapılmalı. Artı şu da var ki özellikle Beylikdüzü ve çevresinin gelişiminde bir bölge merkezi var olacaksa haritaya baktığımızda zaten bunun Beylikdüzü olması gerektiğini hep beraber görüyoruz. O zaman bizim bunu daha fazla tartışıyor ve paylaşıyor olmamız lazım.

Bu tartışmalardan da belki üzerimize vazifeler edinmemiz gerekir alt yapısıyla aslında bu yola çıktık. Hatta Beylikdüzü'nün şöyle bir özelliği de var neredeyse Avcılar'dan Başakşehir'in bir bölümüne, işte Hadımköy bölgesinin bir bölümünden Büyükçekmece'nin büyük bir bölümüne yaşayan, bu interlant da yaşayan insanlar projesini tanıtan firmalar büyük oranda Beylikdüzü diye tanımlıyor böylede bir çekici bir ismi var. O zaman biz

bu sürece bir önderlik yapmamız ya da bu süreci mutlaka bilimsel verilerle, işte planlarımızdan mimarlarımıza, sosyologlarımızdan birçok alandaki bilimadamlarımızın bu sürece katkı sunarak Beylikdüzü ve çevresinin yani İstanbul'un batısının nasıl bir gelişime tabi olması gerekiyor, hangi tedbirlerin alınması gerekiyor, nasıl bir yönetsel organizmaların kurulması gerekiyor bu anlamda çok açık ve net tartışılması gerektiği hususuyla aslında biz Batı İstanbul kavramını sizlerin önüne sunmuş olduk. Şimdi biz özellikle İstanbul'un böyle bir geçmişine bakmak istedik. Bunu sizlerle paylaşmak istedim. Tabi benden çok daha iyi bunu bilen burada bulunan, tecrübeli, belediye başkanlığı yapmış dostlarımız var onlar çok daha yakinen biliyorlar bu süreci.

70'li yıllar 80'li yıllar 90'lı yıllar ve 2000'li yıllara baktığımızda, yeşilin nasıl azaldığını, şehirleşmenin nasıl vahşi bir gelişim sağladığını aslında burada görebiliyoruz. Orman alanlarının, tarım alanlarının nasıl tükeltildiğini çok net olarak buralarda görebiliyoruz.

Örneğin hani biz İstanbul'la ilgili şöyle bir kavramı sizlerle paylaşmak istedim burada özellikle şöyle bir sayısal ortaya koyarken sadece Beylikdüzü, Avcılar, Esenyurt ve Büyükçekmece yani dört ilçeyi aslında ele alarak baktığımızda 1990 yılında bu dört ilçedeki ağırlığı o zaman Avcılar ağırlıklı olmak kaydıyla, ki malumunuz o dönem-

de Esenyurt ve Beylikdüzü'nde Büyükçekmece'nin bir parçasıydı. 1990 yılında 340.000 resmi nüfusu olan bölgede yaşıyor idik. Kaldı ki o yıllarda hemen hemen Beylikdüzü'nde nüfus yok gibi birşeydi.

Bir tek sayın Göşgüncü de aramızda 1999 Gürpınar Belediyesi vardı onun dışında da bu alanda diğer belediyeler kurulmamıştı. Bir de Esenyurt kurulmuştu belde olarak. Baktığınızda 7.300.000 nüfuslu bir İstanbul var ve bununla 340.000'i bu bahsettiğim dört ilçede vardı. Bu 2000'li yılların başında yüzde yüz artarak 600.000'lere ulaştı. Yeni ve 10.000.000'lük bir İstanbul'da 600.000'lere ulaştı.

2002

BATI İSTANBUL : 342.910 kişi
İSTANBUL : 7.309.190 kişi

2009

BATI İSTANBUL : 617.838 kişi
İSTANBUL : 10.018.735 kişi

2016

BATI İSTANBUL : 1.679.101 kişi
İSTANBUL : 14.657.434 kişi

Baktığınızda İstanbul'da %30 civarı bir artış yaşarken bölgemizde bu iki katına yakın bir artışa ulaşmıştı. 2000'den 2015'e yani bu güne baktığınızda üç katı bir artış söz konusu.

Yani 2000 yılından 2015'e 15 yıl içinde şu anda bu dört ilçenin Avcılar, Esenyurt, Beylikdüzü ve Büyükçekmece'nin resmi nüfusu 1.679.000. İstanbul 14.000.000 yani aslında görüyoruz ki çok vahşi bir büyüme. Çok hızlı bir büyüme. Yani

bu şu büyümeyi Avrupa'da herhangi bir kentte anlatsak, sunsak öyle sanıyorum ki yani bu yok, öyle bir şey olamaz. İnandıramazsınız yani işte Beylikdüzü ben konuklarıma anlatıyorum 25 yıl önce yoktu ve bugün işte 300.000 nüfusumuz var. Burada o zaman üç beş bin nüfus var ya da yoktu ama bugün 300.000 resmi nüfusumuz var dediğimde inanın birçok vatandaşımıza, ya yurtdışından gelen misafirlerimize bunu inandıramıyoruz.

Tabi bu çok vahşi bir büyüme. Yine Beylikdüzü'nün ve yakın çevremiz işte Batı İstanbul diye tariflediğimiz bu alandaki kentsel gelişimi de gösteren uzay fotoğrafları ki nasıl bir yayılma ve nasıl bir yoğunlaşma olduğunu buradan daha net görebiliyoruz. Burada tabi çok çarpıcı bir şey daha var, özellikle son yıllarda son 5-6 yılda bu çok çarpıcı şu 4 ilçede yıllık nüfus artışı 100.000 civarında. Resmi nüfus artışından bahsediyoruz.

Örneğin son yılda Beylikdüzü'nün 18.000 nüfus artışı var. Yani 2014 Aralık'tan 2015 Aralık'a. Beylikdüzü, Esenyurt'ta 50.000 ile 60.000 arasında yıllık artış. Ve Avcılar ve Büyükçekmece'yi kattığınızda da 4 ilçede 100.000 nüfus. Ve bunun önümüzdeki 5-6 yılda da düşmesi mümkün değil

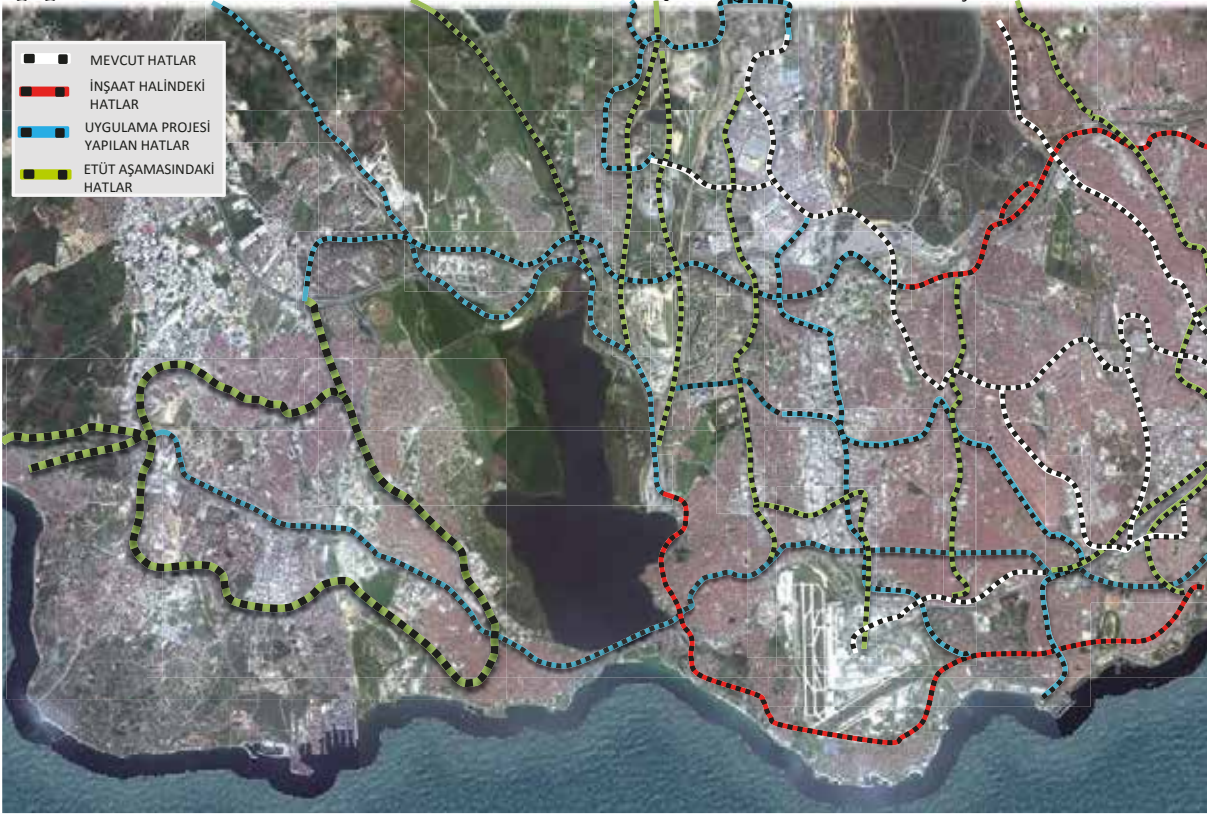
aksine artacağını da hem kentsel gelişimden etraftaki konut gelişmelerinden, işte alınan ruhsat sayısından vs. birçok konudan görebiliyoruz. 100.000'lik yani nüfus artışı Anadolu'da kaç kentten büyük bir göç yaşadığımızın aslında bir verisi. Tahmin ediyorum Anadolu'daki en az yüzde Belediyelerin %85'inden daha kalabalık bir göçle karşı karşıyayız diyebiliriz yılda. Bu çok önemli bir şey, kavram.

Bu gördüğümüz Avcılar, Esenyurt, Beylikdüzü ve Büyükçekmece aksının mutlaka ortak değerlendirmeye alınması, sorunlarının ortak bir masada değerlendirilmesi gerektiğini düşünenlerdenim. Büyükşehir ile yaptığımız birçok toplantıda ben hep şunu dile getirdim. Belki birkaç defa vurguladım. İstanbul ölçeğinde siz bu bölgeyi ortak bir masada değerlendirmesiniz İstanbul'un sorunlarını sadece çözüyormuş gibi olursunuz, çözemersiniz.

Çünkü mesela bizim Beylikdüzü ile Esenyurt'un o kadar entegre problemleri var ki yani minibüs ulaşımından tutun eğitime, sağlık sorunlarından tutun bir metro yatırımına ya da bir köprü geçişi yatırımına varıncaya kadar. Örneğin işte Esenyurt'ta okullar yetmiyor belki bizim bölgemizdeki okullara ikametgâhlar alarak, ev kiralarak vatandaş kendince metotlar bularak birçok çocuğunu buraya yerleştiren aileler var.

Yani Avcılar, Esenyurt, Beylikdüzü ve Büyükçekmece'nin önümüzdeki 5-6 yıl içinde de iki buçuk milyona doğru giden nüfusa ulaşacağını düşünürsek örneğin bu masanın hatta bu masa genişletilebilir, Çatalca ve Silivri de katılabilir. Bir bütün olarak ele alınması gerekir diye önerilerim oldu. Bunu hem ilimizin valisine ve Büyükşehir Belediye Başkanımıza defalarca ilettim. İstanbul'u bu anlamda yönetsel olarak bölerek sorunlarını bir masada değerlendirerek, entegre çalışmalar haline getirerek, yani ben burada yaptığım Belediyemiz olarak Beylikdüzü'ndeki yaptığım bir çok iş ve işlemleri bu masada anlatarak insanlarla buluşturamazsam oradaki belediye başkanı benim ulaşım ile ilgili ne yaptığını bilmezse ya da ben Avcılar'ın Esenyurt'un ne yaptığını bilmezsem bu olmaz dedim.

Mutlaka bu Büyükşehir ve ilin valiliği tarafından koordine edilen bir masada görüşülmeli, konuşulmalı. Hiç ilgi çekmedi bu söylediğim. Çünkü çok merkezîyetçi bir bakış var. Zaten hani neredeyse ilçe belediyelerinin de yok sayılacağı bir dönem konuşuluyor şu ortamda. Aksine hatta şunu da söyledim bu masalara vali beyin ya da Büyükşehir Belediye Başkanı'nın sürekli başkanlık etmesi mümkün değil ama yetkililer belirlenebilir, her kurumun yetkilileri bu sürece eşlik edebilir, sorunlar burada paylaşılabilir ve çözümleri oluşturulabilir diye söyledim. Ama bu maalesef ilgi görmedi.

Mesela bizim henüz bırakın kendi içinde metrosunu da İstanbul'a bağlanacak metromuz henüz tamamlanmadı.

İşte bu Batı İstanbul kavramı aslında bir nevi İstanbul'un sorunlarını çözecek bir yöntemi aslında sizlerle paylaşmış oluyoruz diyebilirim. Yani bu işte üçüncü bölgenin bir bölümünde yaklaşık iki buçuk, üç milyonluk bir bölümünde biz bunu konuşuyorken aslında İstanbul'un diğer bölgeleri ile ilgili de sorunların bu şekilde çözülmesine dönük bir ışık tuttuğumuzu düşünüyorum.

Örneğin yani Beyoğlu'nun, Şişli'nin, Beşiktaş'ın, Kağıthane'nin bu kadar iç içe girmiş ilçelerin bir araya gelemiyor olmasını ben İstanbul olarak talihsizlik kabul ediyorum. Yani bir araya gelip çözümleri bir arada bulamıyor olmalarını bir talihsizlik olarak kabul ederim. Evet, bahsettiğim gibi. Sistem ve sorunlar tek.

Örneğin biz bu sorunları bütün ele almalıyız o az önce dediğim nüfus artışıyla beraber sorunları bir bütün olarak çözmek zorunda olduğumuzu düşünüyoruz. Mesela 2.500.000'lik bir kentin Avrupa'da kendi alt yapısına baktığımızda, bugün örneğin işte 1.500 km'nin üzerinde metro sistemi olan bir Viyana kenti vardır ki nüfusu 1.900.000 civarındadır. Yani bizim bahsettiğimiz bu alan.

Mesela ulaşımın bu şekilde, burada çok detayına girmeyeceğim entegre bir şekilde ele alınması gerektiğini düşünüyoruz. Bu 2.500.000 nüfusun kendi içinde bir metroyla ulaşabilmesi lazım, bir ulaşım ağı olması lazım. Aynı zamanda İstanbul

bul'un merkezi ile bağlantı kuracak ki 2003'den beri bekletilen İncirli - Beylikdüzü hattının bitirilmesi gerekiyor. Hatta kuzey ile bağ kurması gerekiyor.

Çünkü artık İstanbul'un maalesef son dönemde elinde bulunduğu 3. Köprüsü var, 3. Köprü yolu var, 3. Havalimanı var ve o bölgede hızlıca büyüyen nüfus ağı var. O bakımdan bu hatların hala tartışılıyor olması bile bir handikap aslında şehir açısından. Çok hızlı start verilmesi gereken iş ve işlemler. İşte bugünkü nüfuslara baktığınızda görüyorsunuz hangi nüfuslardan bahsediyoruz burada? Ki biz Küçükçekmece'yi ya da işte Başakşehir'i katmadan az önceki rakamları sizinle paylaştık. Oraları kattığınızda şu İstanbul'un daracık bölümünde aslında 4.000.000'lara varan bir nüfustan bahsediyoruz. Yılda da belki 150.000'in üzerinde bir nüfus artışının yoğunlaştığı bir bölgeden bahsediyoruz. Yıllık nüfus, ben özellikle nüfustan hareketle aslında yola çıkıyorum çünkü tabiki kentsel gelişimin tek anahtarı nüfus değil ama neticede bir şehir oluşuyorsa nüfusla oluşuyor.

yaşıyor. Bunun anlamı şu 1970'lerde birçoğunuz biliyor. Kırsal %60 oranındaydı kentler %40 oranındaydı. Bana göre şuanda %90'lar seviyesinde bir kentlilik yaşıyor Türkiye'nin geneli. Kırsalda kimse kalmadı. Ama Doğu - Güneydoğu'daki, işte oradaki maalesef insanların yaşadığı terör sorunu, işte baktığınızda kuzeyde belki insanların yaşadığı ekonomik sorunlar ya da bir başka bölgede bir başka sorunlarla beraber insanların tamamı kente göçmüş durumda. Kaldı ki tarımla bu ülke bağıni kesmiş durumda. Böyle de bir problem var. Dolayısıyla değerli dostlarım değerli katılımcılar, Türkiye'nin %90'ının kentte yaşadığı dönemde kentliliği, nasıl bir kentleşme yaşamamız gerektiğini, kentte insanların nasıl bir birey olması gerektiğini sıkça toplanıp sıkça konuşmamız lazım.

Bir hattı daha sizinle paylaşmak istiyorum ki plançların önünde tabi benim bunu söylemem pek doğru değil kendileri daha net izah edebilir. Ben her yerde bunu anlatıyorum yani Sakarya'ya içine alan ve İzmir'i içine alan bir hat çektiğinizde neredeyse Türkiye'nin %40'ının %45'inin yaşadığı bir hattı tanımlıyorsunuz. Türkiye'nin %45'i çoğ-

Batı İstanbul kavramını bir de şu kavramla birleştirmek istiyorum. Dün %70 civarında bir kentlilikten bahsetti sanıyorum Fuat Keyman hoca. Ama ben şundan bahsetmek istiyorum değerli katılımcılar. Bana göreki TÜİK verisi %80'in üzerinde, %83 civarında artık insanlar kentte

rafi olarak 9'da 1'i. Yani 9'da 1'ine %50'sini yığmak üzeresiniz. Stratejik açıdan yanlış. Güvenlik açısından yanlış. İnsani gelişim açısından yanlış. Huzur açısından yanlış. O bakımdan biz yaşadığımız bu bölgede İstanbul'un Türkiye'nin en büyük dinamiği kabul ettiğimiz bu bölgede bu süreci

mutlaka çok tutarlı, çok doğru çalışmak ve paylaşmak zorundayız.

Beylikdüzü için neresinde? Beylikdüzü bugüne kadar nasıl gelişti? Çok kısa paylaşacağım. Beylikdüzü işte 1990'larda önce kooperatifleşme süreci, ki bu kooperatifleşme süreci ile beraber 9-10.000 konutluk Büyükşehir konutları, işte 4-5.000 konutluk Beykop, 3.000 konutluk Yeşilkent ya da 3.000 konutluk İhlas - Marmara Evleri gibi çok böyle gerçekten ciddi rakamlara ulaşan, birlikte hareket eden kitlelerin kurdukları bir süreçle Beylikdüzü ilk adımlarını attı ve oluşumunu sağladı. Aslına orada manevi bir süreç var, bunun altını çizmek istiyorum, benim için çok değerli. Her ne kadar bugün bir firma dayatmacı bir üslupla bir sitenin adını koyup işte bir pazarlama yapıp 4.000, 3.000 konut işte sözüm ona TOKİ vasıtasıyla yaptığı bir yatırımın karşısında o dönemde kurulan kooperatiflere ben çok daha olgun bir şehircilik açısından önemli, keyifli buluyorum. Niye dersiniz kooperatif süreçlerinde şu vardır, genel kurullar vardır, kurucuları konuşurlar, taleplerini ortaya koyarlar eksikleri olabilir, hataları olabilir ama büyük oranda çok katılımcı çok şeffaf bir süreç işletilir aslında ve o sürecin doğurduğu sitelerde, kentlerde aslında kendiliğinden bir aidiyet duygusu doğar. O bakımdan Beylikdüzü'nün bu bakımda şanslı bir kitleye sahip olduğunu düşünüyorum. Hangi görüşte olursa olsun. Yani paylaşılabilen ve iletişim kurulabilen bir kitleye sahip olduğunu düşünüyorum. O kurucusu olduğu kooperatiflerin sayesinde. Beylikdüzü böyle kuruldu.

Daha sonra tabi belediyeler devreye girdi, yerel yönetimler devreye girdi malumunuz 2008'de Beylikdüzü bir ilçeye dönüştü, 2009'da da ilk ilçe belediyesi oluştu. Şimdi bu süreci yaşayan Beylikdüzü tabi 2000'li yıllarda, 2002-2003'den sonraki o hızlı şehirleşme döneminde de yine hızlı inşaat sektörü ve aldığı göçle beraber bugünkü nüfusa ve bugünkü konuma ulaştı. Ancak şu tarafı eksik. Sadece konutlaştı, kentleşmedi. Sadece nüfus geldi, bir aidiyet duygusu oluşmadı. Şimdi bizim bunu çözmemiz lazım. Biz onun için olaya sadece Beylikdüzü perspektifinde de bakmıyoruz, Beylikdüzü'ne bir hizmet sunarken çevresinde de nasıl bir merkez konumu oluştururuz onu da sorguluyoruz.

Örneğin Beylikdüzü'nün bir kent merkezi yok. Esenyurt'un da yok aslında. Avcılar'ın kısmen var. Dağınık aslında baktığınızda. Yine de Büyükçekmece'nin çok eski bir lokasyon olmasından ötürü bir kasaba kültüründen gelen minik de olsa bir aslında şehir merkezi var. Dolayısıyla

biz olgun, bu çağı kaldıran. İnsanları buluşturabilen, vizyonel bir kent olması bakımıyla Beylikdüzü'nün geleceğinde bu bölgenin merkezi olabilmesi için atması gereken adımlar var diyoruz. O bakımdan kentsel gelişime katkı sunacak bazı unsurları sizinle paylaşmak istiyorum. Bir tanesi bizim Cumhuriyet Bulvarı Projemiz, doğrudur dün de tartışıldı. Tek başına yekpare bu sorunu Beylikdüzü ilçesinde de çözemiyorsunuz. İşte Büyükşehir ağı var, ya da daha farklı sorunlar yaşayabiliyoruz bugünkü Türkiye'de.

Ama bu sorunları kademe kademe aşmaya çalışsan, aslında burada oluşturduğumuz yaklaşık 1.5 kilometrelik aks yaklaşık 300.000 m2 etki alanıyla beraber E5 ile bağ kuran, belki İstanbul'un en büyük parkıyla, Yaşam Vadisi ile bağ kuran bu alanın sadece Beylikdüzü'nün akılcı bir kent merkezi değil yakın çevresinin de bir kent merkezi olacağı kanaati bizde yüksek.Tabi burada neler var?

Cumhuriyet Caddesi Projesi

100 yıllık Cumhuriyet tarihini yansıtacak şekilde tasarlanacak bulvarın, Avrupa Yakası'nın en prestijli ve fonksiyonlu yaya bulvarı olarak planlanacaktır. Cumhuriyet Bulvarı projesi kapsamında geliştirilecek olan kent meydanı, parklar ve spor alanları, Yeni bir yaya ve müzeler alanı olarak, yeşil alan ve çekici sokak hayatı ile farklı bir yaya öncelikli çağdaş kent alanı sağlanacak. Cadde; zengin sosyal, kültürel, ticari aktivitelerle Beylikdüzü kent ruhunu yaşattırarak; yaya, bisiklet ve benzeri erişim ve dolaşımıyla cadde; Yaşam Vadisi'ne yeni bir kent meydanıyla bağlanacaktır. Batı İstanbul için yeni bir kamusal mekan olarak çalışacak olan bu alanda bölgenin her yerine hizmet sağlayacak bir ticari aks oluşturulacaktır.

Tek başına bir kent meydanı bir festival alanı yok. Elbette idari binalar var. Ama bir yandan opera binası da var. Bi yandan müze kompleksi de var. Bi yandan bölgenin en iyi işte nikâh sarayı da var. O bakımdan çok teferruatlı; sanatı, kültürü, alış-verişi ve insanların diyalog kuracağı ortamları taşıdığınız bir kent merkezi tasarımı toparladı ki kısmen aslında bu projeye de başladık bu sene daha yoğun bi şekilde adımlar atacağımız bir proje olacak.

Cumhuriyet Caddesi - Amfityatro

Cumhuriyet Caddesi kapsamında geliştirilecek olan amfityatro ile birlikte Batı İstanbul için yeni bir kültür, sanat ve eğlence durağı haline gelecek amfi tiyatro kurulacaktır.

5000 kişilik kapasite ile birlikte, sadece Beylikdüzü halkı için değil tüm bölgeye hizmet verecek bu amfi tiyatro çevresinde yine her kesime hizmet edecek eğlence alanları, yeme içme merkezleri de kurulacaktır.

FSM Meydanı & Nikah Sarayı

Mevcutta otopark olarak kullanılan FSM Camii Meydanı, nikah sarayı fonksiyonu ile birlikte yeni bir kullanım şekli kazanacaktır.

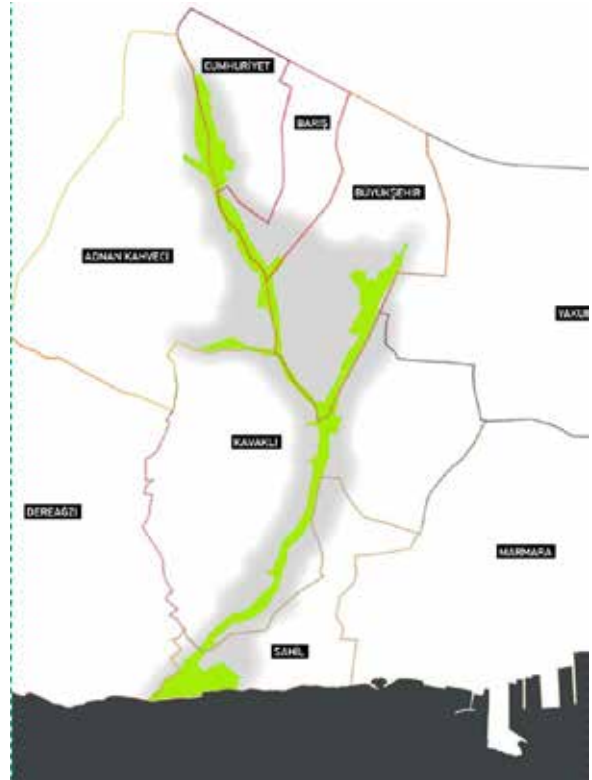
Otopark kullanımını da koruyacak olan bu alan, sadece Beylikdüzü'nde yaşayan insanlar için değil, diğer büyük ölçekli proejerl gibi Batı İstanbul'a hizmet edilecek şekilde üretilmiştir.

Yakın Tarih Müzesi

Cumhuriyetin yakın tarihinin anlatılacağı Yakın Tarih Müzesi Tarih Vakfı ile birlikte yürütülecektir.

Yenilikçi ve modern mimari konusunda İstanbul içerisinde örnek teşkil edecek yeni müze kompleksi ile Beylikdüzü'nün ve Batı İstanbul'un markalaşması yolunda önemli bir adım daha atılmış olacaktır.

Yaşam Vadisi

Yıllardır Beylikdüzü'nün hayali projesi olarak ele alınan Yaşam Vadisi Projesi ile 8.5 km uzunluğundaki vadi, insanların spor yapmasını teşvik edecek ve kentin nefes almasını sağlayacak büyük ölçekli bir kent parkı olarak tasarlanacaktır.

Batı İstanbul Bölgesi içerisinde, kalan sayılı yeşil alanlardan biri olan Yaşam Vadisi, kurgulanacak

olan aks üzerinde sosyal donatı alanlarının olmasıyla insanların açık alanı tecrübe etmeleri keyifli hale gelecek.

Yaşam Vadisi, Beylikdüzü'nün ve Batı İstanbul'un yaşayan aktif rekreasyon alanı olarak planlanacak. Üzerinde spor, eğitim, kültür ve yeşil fonksiyonlarını barındıracak vadi, atletizm ve spor alanları, adrenal park gibi tema parkları, geniş yeşil alanlarıyla Kavaklı Sahili'ne kadar ulaşacak.

Deniz ile bağ kurmasını sağlayan yaklaşık 1.000.000 m²'lik bir park kavramıyla tekrar söylüyorum belki İstanbul'un en büyük, en organize parklarından bir tanesi haline gelecek olan Yaşam Vadisi ve denizle buluşacak olan anının tasarımı ki yaklaşık 250.000 m² 'lik bir etki alanı var.

Tekrar Batı İstanbul kavramına dönelim. Batı İstanbul kavramı bu 2.500.000 milyon kentli bizden ne istiyor? Nasıl bir yöneticilik bekliyor? Nasıl bir Beylikdüzü bekliyor aslında onu sorguluyoruz.

Bize göre şöyle bir Beylikdüzü bekliyor. Beylikdüzü Kentsel gelişimini artık aidiyet duygusuna dönüştüren, bu bölgenin merkezi olduğunu hissettiren, Ne ile? Kültürle, sanatla, etkinliklerle aynı zamanda ticaretin de aktığı bir bölge olarak bir merkezi konumu olmasını bizden bekliyor. O zaman hem kentsel gelişimini, oluşumunu ona göre yönlendirmeliyiz hem de o beklentileri tanımlayan mekânları ve ortamları yaratmalıyız. Tabi bununla beraber insanların en rahat nefes alabildiği, en güzel parklarda dolaşabildiği ve denizle buluşabildiği bir alanı da Beylikdüzü'nde tanımlamamız lazım. İşin bu tarafını da biz çok sıkı tutuyoruz ve bu anlamda ciddi projeleri olgunlaştırıyoruz.

İşin bu tarafını da biz çok sıkı tutuyoruz ve bu anlamda ciddi projeleri olgunlaştırıyoruz. Peki, şehri yönetirken ya da şehrin yönetilmesi ile ilgili bizden ne bekliyor? Ben her yerde söylüyorum. Yani bir kere Belediye Başkanı birçok noktada maalesef birinci tanımlamayla anılır ama bir Belediye Başkanı insanlara yukarıdan bakan değil olaylara yukarıdan bakan bir belediye başkan olmalı. Aynı zamanda kentin moderatörü olmalı. Yani moderatörlük işte bugün Ahmet Hoca'mın da bugün yaptığı gibi sistemi modere eden ama herkesin katkı sunduğu bir ortam sağlayan, herkesin içinde olduğu ortam sağlayan işte Kent Konseyi'nden sivil hayata, Meclisi'nden bürokrasisine varıncaya kadar herkesin fikriyle harmanlandığı bir süreci ortaya koyan, moderatör oldu-

ğunu hissettiren bir süreci tanımlamalı.

Biz bu anlamda da örnek adımlar attığımızı düşünüyorum. Mesela her süreci paylaşan her süreci şeffaf bir şekilde vatandaşına anlatan bir belediyeçiliği ortaya koyuyoruz. İki yılda bir mesela biz Nisan ayını başka türlü kucaklıyoruz, iki yıldır nasıl kucaklıyoruz? Bir yılın hesabını veren ve önümüzdeki bir yılın da sürecini anlatan, mesela personelimizle paylaştık, bürokrasiyle paylaşacağız, vatandaşımızla paylaşacağız. Toplantılar yapıyoruz. Hem bir yıllık almanığımızı anlatıyoruz, yani bir yılı nasıl yaşadığımızı. Önümüzdeki yıla neler hazırladığımızı anladık. Böyle paylaşımcı bir belediyeçilik, bunu ortaya koyması gerekiyor, yeni dönem yöneticiliğin.

Dolayısıyla biz olgun, bu çağı kaldıran, insanları buluşturabilen, vizyonel bir kent olması bakımıyla Beylikdüzü'nün geleceğinde bu bölgenin merkezi olabilmesi için atması gereken adımlar var diyoruz.

En başta bahsettiğim yüzde doksanının kentlerde yaşadığı bir Türkiye'de, siz yaşayan insanları yok sayarak bir sistemle yönetmeye çalışırsanız o sistem mutlaka size gerginlik yaratır, o sistem size mutlaka direnç yaratır ya da artık sistemi sokakta tartışmaya ve maalesef kavgaya, gü-rültüye taşıyan bir sürece doğru yol alırsınız. O bakımdan ben her zaman şunu söylüyorum, her vatandaşın dikkate alındığı her vatandaşın sanki kendisi yönetiyormuş gibi hissettiği bir yönetim anlayışının hakim olduğu bir süreç. Yirmi birinci yüzyılın aslında böyle bir anahtarı olmalı. Aslında yirmi birinci yüzyılın liderliği de hükmeden değil, yirmi birinci yüzyılın liderliği aksine paylaşan, şeffaf vicdanıyla hareket eden, insanları her zaman varsayan ve onlarla aynı seviyede olmayı her zaman önemseyen bir liderlikle sürecin tanımlanması gerektiğini düşünüyorum. Bunların özellikle yöneticilik ve yerel yöneticilik bakımından önemli anekdotlar olduğunu sizlerle paylaşmak isterim.

Tekrar Batı İstanbul'a dönerek sözlerimi şöyle toparlamak istiyorum. İstanbul büyük bir Metropol, bugün 15-16 milyon civarında resmi nüfusu var. Bahsedilen 1 milyon civarında mülteci sorunu var. Kaldı ki senede ciddi nüfus göçü olduğunu düşündüğümüz bu kentin işte bir 6-7 yılda, 8 yılda 20 milyonları aşan bir kent 22-23

milyonu konuşan bir kent olacağı tartışılıyor. İnanın değerli dostlarım dünyada böyle bir kent yok. Dolayısıyla bu kentleşmeyi bu hızlı yoğunlaşmayı bizim her gün tartışıyor konuşuyor ve bu konuda sürecin sorgulanması gereken tarafı sorgulamamız vatandaşlara anlatmamız ve ona göre uzun süreli, uzun vadeli bir yol haritasını İstanbul'a kazandırmamız lazım.

Biz olaya şuradan bakıyoruz biz; en azından bunu Beylikdüzü'nde yapmalıyız, yakın çevresini ikna etmeliyiz ve bu kenti bir bölümünde ciddi bir bölümünde doğru işler yapılıyor hissettirmeliyiz. Onun için kendimizi vazifeli hissettik ve bu yola çıktık. Örneğin birkaç örneği daha sizinle paylaşmak istiyorum. Biz 2030 vizyonunu şu anda çalışıyoruz. Beylikdüzü ile ilgili birimlerimiz bu çalışmaya başladık. Kendi bürokrasimizle başladık. Sonra Sivil Toplum Kuruluşları'na Kent Konseyimiz vasıtasıyla yayılacağız. Orada da bitmeyecek, vatandaşlarımıza diyalog toplantılarımız yapacağız. Yani yaşamda, ekonomide, sanatta, kültürde, 2030 yılında nasıl bir Beylikdüzü istiyο-

ruz aslında hep beraber tanımlayacağız ve bu yıl sonunda da inşallah bir sunumla bunu Beylikdüzü halkıyla paylaşmış olacağız.

Dolayısıyla mutlaka artık uzun vadeli planlar, evet bir kentin 50 yılı, bir kentin daha uzun vadeli sürecinin tanımlı olması lazım. Aksi takdirde biz böyle 200 kilometre ile giden bir araç olarak duvara toslarız ve büyük trajediler yaşarız, yüzde doksanı kentte yaşayan bir Türkiye olarak. Ben bu dikkatinizi bu alana çekmek adına ve de birikimlerinizi bu sürece katkı sunmak adına başlattığımız bu toplantıların devamında da sizi interaktif bir şekilde sürecin içinde görmek dileğiyle hepinize teşekkür ediyorum.

(00:36:54) - Prof. Dr. Ahmet Özer: Ekrem Başkan'a bu güzel ufuk açıcı konuşması için çok teşekkür ediyoruz. Dün de konuştuk, mutlaka bir de Beylikdüzü'nün bir hikayesi yazılmalı. Size bir örnek vereyim, son günlerde ulusal basına da yansıdı. Gaziantep bir logo çalışması yaptı 820 bin lira para harcadı, bir logo! Yani aslında birileri; yahu bu çok büyük bu kadar para, bir saat parası aslında. Buraya harcanabilir mi bu kadar şey? Dolayısıyla, ama Gaziantep bir şey daha yakaladı; Gaziantep Ruh'u yakaladı yani Gaziantep'e gittiğinizde oradaki esnafla konuştuğumuzda alışveriş yaptığınızda Gaziantep'in son yıllarda niye bu kadar depar yaptığını çok iyi anlıyorsunuz. Tabii işte Zeugma son yıllarda çok ön plana çıkardılar. Zaten Organize Sanayisi çok büyük vesaire.

Şimdi bir iki şey söyleyerek sözü Tayfun Bey'e vereceğim. Birincisi şunu anladık bu konuşmadan, bir demografik şişme ile karşı karşıyayız. Yani yılda 100 bin eğer artıyorsa bu çanak; Batı İstanbul, bu demek ki 2023 yılında Beylikdüzü'nün yarım milyon nüfusu olacak. Hazırlıklarımızı buna göre yapacağız.

Silivri ve Çatalca'yı da katarsak 3 milyonu geçen bir nüfustan bahsediyoruz. Bakın birden bire bir Ankara'yı, bir İzmir'i geçen bir yapıdan bahsediyoruz. Peki, nüfus geldi yeterli mi? Yani bu kentleşme açısından? Değil. Ne olması lazım? O gelen nüfusa iş aş sunmamız lazım. Buna ekonomik kentleşme diyoruz. Dolayısıyla birinci düşünmemiz gereken bu. İki, sosyo-kültürel bir şey olması lazım, işte Ekrem Başkan söyledi sinema tiyatro müze vesaire. Yani o gelen insanların aynı zamanda kendilerinin de kentlileşmesi lazım. Yani kentleşme sadece fiziki binaların olması değil, sadece tiyatro sinema da değil, tiyatro sinemaya giden adamın kentli gibi yaşamasıdır, bunu sağlamamız lazım. Bir üçüncü nokta fiziki bir yapı olması lazım, işte Tayfun Bey Belki biraz sonra bahsedecek.

Mesela bu alanda 1/100000'lik, 1/50000'liklerdeki, bu çevre düzeni planlarında ortaklaşa olarak entegre bir işaretleme olması lazım. Sonra 5000'liklere geçildiğinde yani Esenyurt, Beylikdüzü ile Beylikdüzü Avcılar'la, burası Büyükçekmece ile orası Silivri ile Çatalca ile senkronize bir biçimde, buradaki insan yaşamına sunum yapıldığı zaman buradaki nüfusun komple birbiriyle, entegre bir biçimde yaşayabileceği, bir tarafta olanın diğer tarafta da karşılığının olduğu ya da senkronize bir biçimde bu insanların bu faaliyetleri elde edebileceği bir yapılanma olması lazım.

Ve son olarak da tabii idari açıdan da bir kentleşmenin olması lazım. Burada da tabii ki dirayetli yöneticilere ihtiyaç var. Sadece tabii ilçe Belediyesi'nde değil, bana göre burada Büyükşehir'e de çok büyük görev düşüyor. Sadece büyükşehirde değil, burada Şehircilik Bakanlığı'na hatta hükümetlere, devlete büyük görev düşüyor. Çünkü bu sorun aynı zamanda sadece Beylikdüzü'nün değil, dedim İstanbul Türkiye'nin sorunu onun için Türkiye Cumhuriyeti'nin buraya bir biçimde, mutlak surette efor, kaynak, ilgi sarf etmesi lazım.

Bir başka nokta Ekrem Başkan söyledi stratejik bir hata var bu planlamada. Bunu Marmara depreminde gördük. Türkiye'nin sanayisinin yüzde kırkı, ellisi buralarda. Allah korusun işte bir deprem çökerttiği zaman demek, Türkiye çökmüş olacak hâlbuki bunu yaymanız lazım ve aynı zamanda nüfusu da cezbeden çeken bir olaydır. Yani bütün yumurtaları aynı sepete koyduğunuzda, bir biçimde sepet kazaya uğradığında bütün yumurtalarınız kırılmak durumunda kalır. O zaman ne olacak? Çoluk çocuk aç kalacak.

Türkiye bir devlet, nasıl ki Beylikdüzü'nü Sayın İmamoğlu planlıyor 3 yıl, 5 yıl, 23 falan, Türkiye Cumhuriyeti'ni de planlayanlar bütün yönleriyle, Çorum'u da planlayacak. Van'ı da Mardin'i de bütün yanlarıyla birlikte ele almamız lazım. Onun içinde de Batı İstanbul'un yerine bunu bilecek ve bir başbakanın bir bakanın da bunlardan heyecan duyması gerekir, buna ilgi göstermesi gerekir. Yoksa bu kadar gelen nüfusu tek taşına bir Belediye Başkanı Allem-i Cihan da olsa üstesinden gelemez. Onun için tabii ki siz çok değerlisiniz burada bu kentte yaşayanların mutlaka interaktif bir biçimde işin içinde olması lazım ama bizim mutlaka Büyükşehir'i, Bakanlığı ve merkezi idareyi de baskı grupları yoluyla bu işe katkı vermek için zorlamamız gerekir diye düşünüyorum.

Evet, tekrar çok teşekkür ediyorum. Çok ufuk açıcı bir konuşmaydı. Şimdi ben sözü İstanbul Şehir Plancıları Odası Başkanı Tayfun Bey'e veriyorum. Tayfun Bey'i de biliyordum gıyabında ama ilk defa karşılaştım. Ben daha böyle yaşlı başlı, kelli felli bir adam bekliyordum. Maşallah çok genç bir arkadaş. Üstelik İstanbul gibi dev bir şehrin de Şehir Plancıları Odası Başkanı olmak da bana göre çok çok önemli. Bu işlere bu odanın da hem baskı grubu oluşturma anlamında hem de danışmanlık yapma anlamında çok büyük katkıları olacağını düşünüyorum ve sözü kendisine bırakıyorum. Buyrun Tayfun Bey.

Tayfun KAHRAMAN

İstanbul Şube Başkanı - Şehir Plancıları Odası

Öğretim Üyesi - Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

(00:43:37)

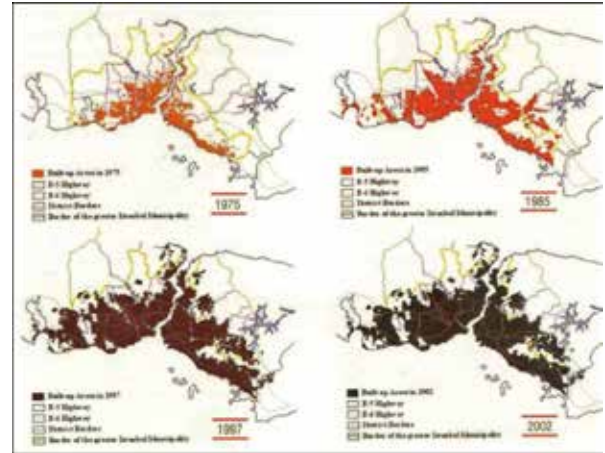
Teşekkür ederim az önce de söylediğinizi iltifat olarak alıyorum bunu. Ama ne yazık ki yedinci yılı dolmuş şube başkanlığında bu iltifattan sonra gerçekten konuşmak zor.

Öncelikle sizlere teşekkür ediyorum. Cumartesi günü bu güzel günde bu salonu dolu görmek gerçekten de bizleri dinlemeye gelme şevkinizden dolayı sizleri tebrik etmek istiyorum ve teşekkür ediyorum öncelikle. Bu gün az önce Başkan söyledi Batı İstanbul'u ve Beylikdüzü'nü konuşacağız. Ben size daha çok burada Sayın Başkan'ın anlatacağını bildiğim için Beylikdüzü'nü, Batı İstanbul kavramını biraz bugünkü tabloya nasıl geldik biraz önce Sayın Başkan'ın ifade ettiği tablo nasıl oluştu buna değinmek istiyorum.

Öncelikle az önce Sayın Başkan söyledi Sakarya-İzmir hattının evet %45'inden de fazla, belki de bugün %50'si hatta İstanbul'u bugün Sakarya'dan hatta Bilecik'ten diğer tarafta ise Edirne'den ayıramıyoruz. Çünkü İstanbul tam bir bizim şehircilik değimimizle "Aglomerasyon Alanı" olarak çalışıyor. Bu kentlerle artık birebir ilişki içerisinde.

Şimdi tüm böyle bir tabloda, tabii ki ilk yapmanız gereken iş bölge planlamadan geçiyor. Bir ülkeyi planlamakla başlamak gerek. Bir ülkeyi planlamıyorsanız eğer, bütün yatırımlarımız, bütün konsantrasyonunuz, o ülkenin sadece onda birini oluşturan bir bölgeye yönelik sayar. Evet, bu sorunları çözemezsiniz İstanbul aynı hızla az önce ifade edildiği gibi 20 milyonun üzerine çıkan bir nüfusla anılmaya devam eder. Süleyman Demirel'in bir sözü vardır bilmiyorum salonunda belki o sözü hatırlayanlar olur; "Bize plan değil pilav lazım." diye klasikleşen bir şehir plancılarının da başına musallat olan bir söz. Her idareye gittiğinizde başkan ya da o idarenin sorumlusu şunu söyler; "Bize plan değil pilav lazım, önce bize plandan değil, burada nasıl bir gelişme ön-

gördüğünden bahset." diye. Evet, bu musallat olan söz ne yazık ki Türkiye'nin kaderini de çizmiş. O günlerde Süleyman Demirel şunun üzerine söylüyor bu sözü, Türkiye ilk kez kalkınma planları ile birlikte kalkınma dönemine girmiş ve planlı bir döneme girmiş fakat İstanbul sanayisi o kadar bastırıyor ki siyaset üzerine en sonunda birinci kalkınma planı rafa kaldırılıyor ve bu rafa kaldırma sonucunda da Demirel de artık ne yazık ki Türkiye'nin kaderi olan sözü ön plana çıkartıyor. En başında şunu söylemek lazım bize öncelikle olarak plan lazım. Bu İstanbul'un 1975'ten 2010 yılına kadar kentsel makroformunda yaşanan değişim.

Şimdi bu makroforma baktığınızda ne görüyorsunuz diye sorduğunda size İstanbul'un giderek hem doğu batı ekseninde hem de kuzeye doğru büyük bir yağ lekesi olarak ilerlediğini görüyorsunuz.

Bunun sebebi İstanbul'da yapılan köprüler. Bakın Beylikdüzü 1975 yılında az önce Ekrem başkanın ifade ettiği gibi boş bir alan. Beylikdüzü'nde o zaman sadece tarımsal faaliyet ve o günkü köy yerleşimleri var. 1990'lı yıllara geliyoruz yavaş yavaş yerleşimler başlıyor. Peki, o sırada ne oluyor 1973 yılında birinci köprü açıldı. O günlerde odaların istemediği ama bugün de hala da o dö-

nemki suçlamayla karşılaştığı köprü'nün kıyılar boyunca gelişen İstanbul'u nasıl kuzeye doğru, gelişimini nasıl kuzeye doğru çektiğinin kanıtıdır aslında bu fotoğraf. Kuzeyde ne var dersanız kuzeyde esasında bizim, az sonra bir görselde göreceğiz, korumamız gereken İstanbul'un kendi kendine yeten ve yaşayan bir kent olmasını sağlayan doğal alanlar var. Nedir bunlar; birincisi orman alanları, ikincisi su havzaları.

Eğer İstanbul bunları kaybederse, aynı hızla kaybetmeye devam ederse, İstanbul için artık kendi kendine yetemeyen yaşamayan bir kent demeye başlayacağız. Nüfusu 20 milyon olan ama hiçbir şekilde kendi kendine yetemeyen bir kentten bahsedeceğiz.

Peki, 90'lı yıllarda ne oluyor doksanlı yıllarda dikkat ederseniz kuzeye doğru büyük bir sıçrama var İstanbul'da. Bu sıçramanın nedeni ise 1987 yılında açılan ikinci köprü. İkinci köprü ile birlikte İstanbul giderek daha da kuzeye doğru ve bugün gidim gidim bu doğal alanlarını işgal eden bir senaryoya doğru yelken açıyor. 97 yılında Bu tablo daha da derinleşiyor. Hatta kuzeyde bazı bölgelerde az sonra burada göstereceğiz giderek saçaklanmalarla birlikte yeni yerleşim alanları oluşuyor. 2000li yıllara geldiğimizde ise bugünün tablosunu görüyoruz.

Şimdi bu tablodan şöyle bir İstanbul kentleşmesini hatırlayalım. Az önce Sayın Başkan şeyi söylediler; bu gecekonduların ilk hali İstanbul'daki konut problemine bakarsak.

O günlerde biliyorsunuz hepiniz 50'li yıllarla birlikte hızla sanayileşen bir Türkiye, az önce bahsettiğimiz iki halde de olduğu gibi İstanbul üzerinde bir sanayileşme ve burada konut politikasına konut ihtiyacına cevap veremeyen bir devlet karşısında oluşan özellikle kamu arazilerini ve özel mülkiyetteki arazileri işgal ederek oluşan, o günkü barınma ihtiyacını karşılayan bir sığınak.

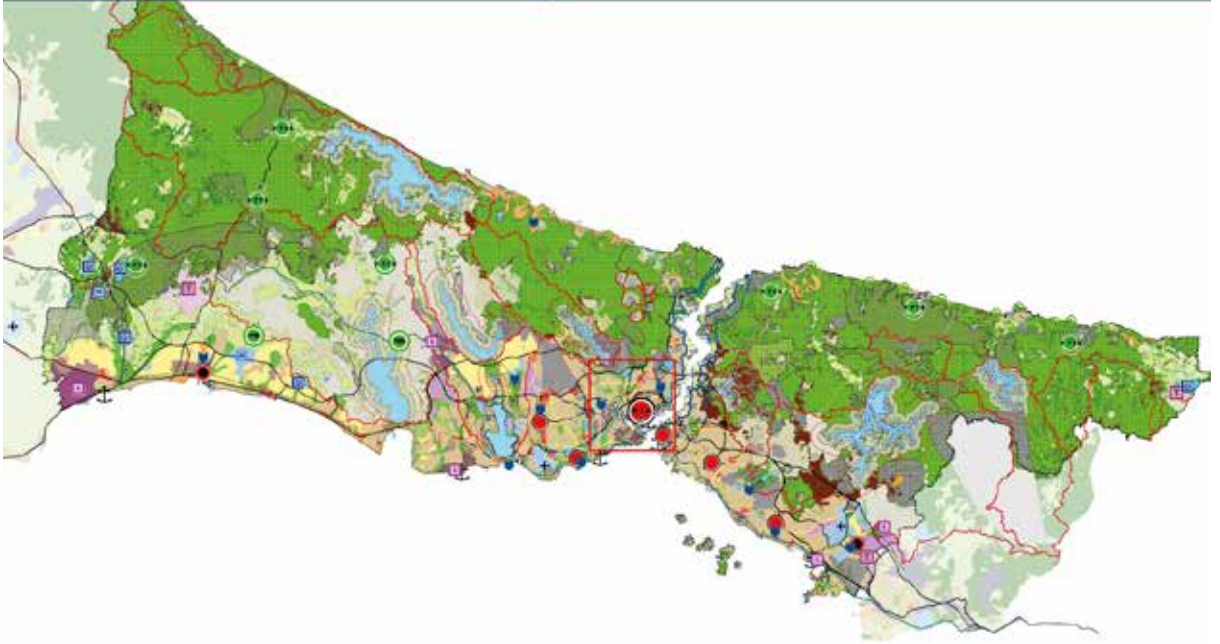
Bunlar o günlerde devam ediyor gelişmeye ve sonrasında 1980'li yıllar Özal'lı yılları herkes hatırlar, Özal'lı yıllarda, Özal'ın iş başına geldiğinde ANAP hükümetinin ilk yaptığı işlerden bir tanesi imar affı yasası çıkartmak; 2981 sayılı imar affı. İmar afları ile birlikte biz şehir planlarının belki de en çok sorguladığı ıslah imar planları ve ıslah imar planları ile birlikte o gün vatandaşların "4 Kat Yasası" dedikleri 2981 ile oluşmuş olan konut dokusu. Az önceki doku buna dönüştü tüm İstanbul'da.

Masum barınaklar müteahhitlerle o günlerde bilirsiniz her mahallede bir yap-satçı müteahhit vardı. Yap-satçı müteahhitlerle arsa karşılığı %50 ortaklıklarla iki kat müteahhidin iki kat mülk sahibinin olmak üzere bu hale geldi ve aynı parsellerde bu şekilde dört katlı, bazı yerlerde beş katlı yapılar yükseldi.

Bugün bu senaryo tabi daha da değişti. Hemen önünde seksenli yıllarda yapılanları görüyorsunuz arkada ise bugün bizim çoğunlukla TOKİ marifetiyle gerçekleştirdiğimiz konutları görüyorsunuz. Tüm Türkiye kentlerinde olduğu gibi İstanbul'da bugün böyle bir dönüşüm yaşıyor. Beylikdüzü bu dönüşümden muaf görünüyor. Çünkü Beylikdüzü az önce Sayın Başkan söyledi esasında konut üretemeyen konut talebine karşı arz sağlayamayan devletin, bir taraftan orta sınıfların yarattığı, başka bir o devlet karşısında orta sınıflar başka bir formül yaratıyorlar. Nedir bu; Kooperatifler.

Esasında alt gelir grubu gecekondu ile barınma ihtiyacını sağlarken, orta gelir grubu, az önce bahsettiğimiz burada da Beylikdüzü'nde de izini gördüğümüz şekliyle kooperatiflerle bir araya gelerek, belli alanlarda aldıkları araziler üzerinde gerçekleştirdikleri projelerle birlikte konut sahibi oluyorlar. Hemen arkasından da böyle bir araç ortaya çıkınca ne oluyor kat mülkiyeti yasasının ve kooperatifi yasasının birdenbire ortaya çıktığını ve bu işlerin de kolaylaştığını görüyorsunuz. Beylikdüzü'nün kaderini esasında bir taraftan da

değiştiren bu. Böyle bir şeyde olmaksızın ama İstanbul'un özellikle kent çeperinde o zamanlarda yer alan ilçelerine baktığınızda ise bugün yaşananın bu olduğunu görüyorsunuz ve bugün İstanbul'un çevre düzeni planı 2006 yılına ait.

İstanbul'un kaderi, İstanbul'un dönüşüm senaryosu yeniden yazılıyor. burada ne anlatıyor dersiniz burada esasında sadece şematik bir anlatım var ve işaretlemeler var. Ama bu planın raporlarına ve planın içeriğine girdiğinizde şunu görüyorsunuz ki burada kıyı alanlarında özellikle İstanbul'un büyük bir dönüşümün başlaması ve İstanbul'un desantralizasyonunu en yaşamaması gereken yerde belki de tamamen bütün ekonomisinin dayandığı, sanayi alanlarında yaşanması görünüyor.

Biz bu planda İstanbul'da sanayiye tamamen desantralize edeceğiz dedik. Ama bize hala da İstanbul'un Gayri Safi Milli Hasılası'na ilişki verileri açarsanız eğer şunu göreceksiniz, hizmetler sektörü ile birlikte aynı oranda yükselen bir sanayi üretim olduğunu görüyoruz. İstanbul esasında bugün sanayisini desantralize etmiyor. İstanbul içerisinde sanayi göç ediyor. Bu plan bunu tamamen başka bir vizyona getiriyordu. İstanbul'un sanayisinin göçü önemli çünkü burada özellikle az önce Başkan'ın bahsettiği Batı İstanbul kavramı ön plana çıkıyor ki, İstanbul'un batısına doğru sanayileşmenin geldi bir nokta var.

Az önce bahsettiğim gece konular dönüşüyor E-5 ve TEM arasında özellikle kaçak yapılaşan alanlar, bugün biliyorsunuz TOKİ eli ile dönüştürülüyorlar, bir taraftıyla da hepimizin bildiği vizyon projeler ile İstanbul'daki kamu mülklerinin satışı

ile gerçekleştirilen ve onların üzerinde belki de sınırsız yapılaşma hakkı diyebileceğimiz ayrıcalıklı imar hakları ile mi birlikte oluşan projeler gelişiyor.

Peki, bu şekilde gelişen Yukarıdaki bize 1973'le 2000'li yıllar arasındaki İstanbul'un gelişimini bölgeliyor.

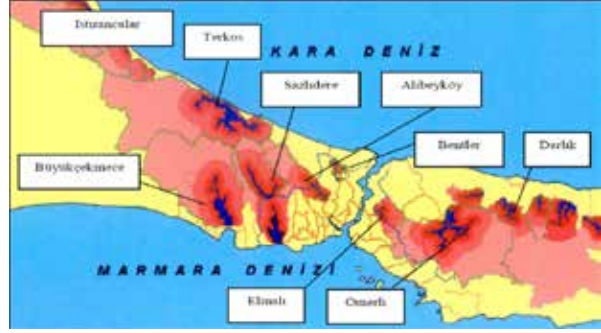
Koyu kahverengi ile gördüğümüz İstanbul'un son dönemde gelişen alanları. Baktığınızda 90'lı yıllar ve 2000'li yıllar arasında Beylikdüzü ve çevresindeki özellikle bölgenin geliştiğini görüyorsunuz.

Sanayi desantralizasyonu ve sanayinin daha çok bu alanlara yerleşmesi, konut alanları özellikle Beylikdüzü, Büyükçekmece, Avcılar gibi daha çok kooperatifler üzerinden gerçekleşmiş olan merkezler ve bir planında öngördüğü merkezi iş alanında alt merkez. Esasında bu planlarda şu anda Beylikdüzü ve batı İstanbul'u bir alt merkez olarak kurgulamışlar. Fakat bu planlar şu anda yürürlükte mi? Hayır değil. Niye değil? Çünkü 2009 yılında sayın Kadir Topbaş'ın o günkü ba-

sın açıklamasında şöyle bir ifadesi var; "Biz bugün İstanbul'un anayasasını kabul ettik". Fakat sayın Kadir Topbaş bunu söyledikten tam iki yıl sonra 2011 Genel Seçimleri'ne giderken hatırlayın. 2011 Genel Seçimleri adeta bir yerel seçim havasında geçti ve 2011 Genel Seçimleri'nin hemen öncesinde o dönemin Başbakan'ı, bugünkü Cumhurbaşkanımız ardı ardına kente, özellikle İstanbul'a ilişkin projeler açıklamaya başladı. Ve bu projelerin hepsi sayın Kadir Topbaş'ın "anayasamız" dediği ve "Buna müdahaleye kesinlikle izin vermeyeceğimiz" dediği o anayasa üzerinde inanılmaz yaralar açtı.

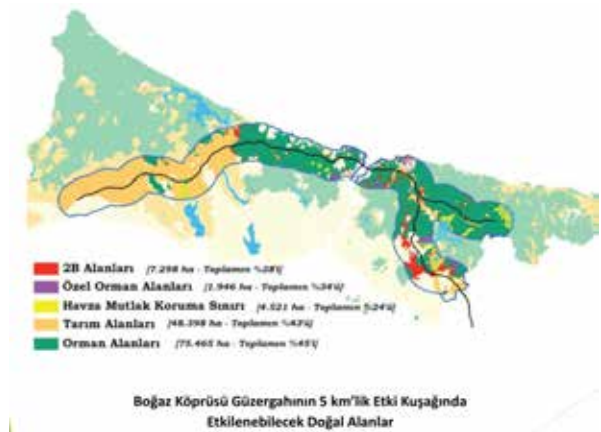

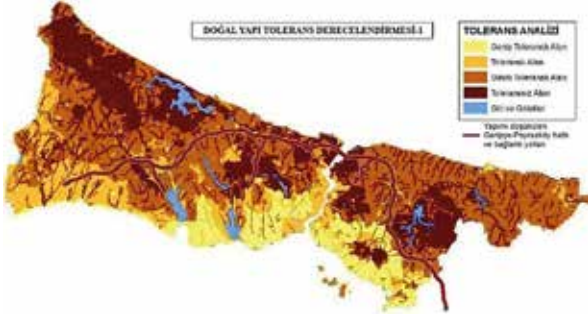
Bugün gerçekleştirilen üçüncü köprüde bunlardan bir tanesi ve İstanbul'un bugün bütün doğal alanlarını tehdit ediyor ve size yaşanmaz bir kent bırakıyor. Bu planları yine Demirel'e döndük ve yine bize pilav lazım olduğunu ortaya koyduk. Biz Şehir Plancılar Odası olarak şöyle bir çalışma yaptık. İkinci köprüyü baz alarak ikinci köprü üzerinden gerçekleştirdiğimiz projeksiyonla, o dönemde yapılaşmaya açılan arazilerle bugün üçüncü köprü ile birlikte benzer bir senaryo ortaya çıksa nasıl bir değer ortaya çıkar diye baktık. Şöyle bir değerle karşılaştık; 350 milyar dolar gibi bir değer ortaya çıkıyor. Bugün Türkiye'nin Gayri Safi Milli Hasılatı 2015 yılında 760'tı yanlış hatırlamıyorsam milyar dolar olduğunu düşünürsek, altı yıl bütün Türkiye'de kepenkleri kapatalım partileyelim sabaha kadar. Altı ay bize yetecek değer ortaya çıkıyor. İnanılmaz bir değer ve esasında bizim siyasetin baktığımızda almak istediği şey de bu. Buradan yaratılacak olan değer, burada ulaşılacak olan "kentsel rant". Ama kentsel rant uğruna ne kaybediyoruz diye baktığımızda, İstanbul'un bütün geleceğini ve İstanbul'un kuzeye doğru kentleşmesini öngören bir süreç yaşayacağız.

Görsel İstanbul'daki yüzey suyu depolarını, alttaki de İstanbul'un doğal ve ekolojik bütünlük alanlarını gösteriyor.

Üçüncü köprü ile birlikte biz bu alanları kaybediyoruz ve yukarıda oluşacak kuzeyde oluşacak yeni bir merkezde birlikte hemen ardından gelen üçüncü havalimanı, iki yeni şehir, Kanal İstanbul ve bunları takip eden projeler ile birlikte bu süreç daha da hızlandı biliyorsunuz. Bu süreçle birlikte biz İstanbul'da kaybetmeye devam edeceğiz. Yeni kesişme noktaları yeni merkezler ortaya çıkacak. Kavacık bilmiyorum seksenli yıllarda gördünüz mü? Ben görmedim ama Kavacık bir köydü. Kavacık şu anda İstanbul'un en önemli kesişme noktalarından biri. Esasında burada yeni Kavacıklar yeni oluşacak. Önlenemez bir şekilde bu alanlar yapılaşmaya başlayacak ve az önce bahsettiğimiz değer ortaya çıkacak, siyasetin peşinde olduğu şey de bu.

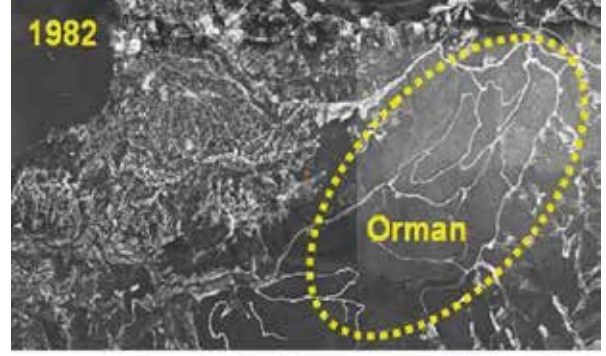

Evet, bunu, bu da aynı şekilde beş kilometre-karelik aks içerisinde üçüncü köprü'nün etkilediği alanlar ve doğal yapılan tolerans derecelendirmesine baktığımızda kuzeydeki tolerans derecelendirmesinin ne kadar düşük olduğunu görüyorsunuz ve bahsettiğimiz batı İstanbul bölgesinde toleransın ne kadar yüksek olduğunu görüyorsunuz.

Bu da bize köprülerin hikayesini anlatıyor.

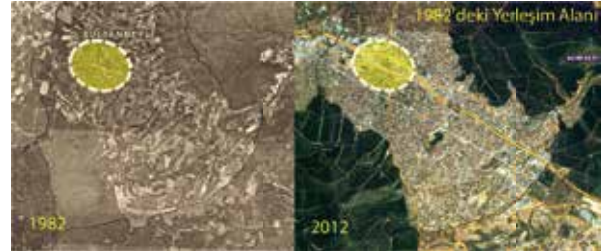
Köprüden önce Ortaköy'e doğru bir bakış, köprü imal edilirken 70'li yılların başı, bugün köprüden sonra 2000'li yıllar.

Bu az önce bahsettiğimiz alanlardan bir tanesi 1982 yılında tamamen orman alanı olan yer Beykoz'da, hepimiz biliyorsunuzdur bu alana.

O günlerde, özellikle o günkü siyasete çok yakın bir iş adamının gerçekleştirmiş olduğu, onun soyadıyla anılan bir proje. 2006 yılındaki halini görüyorsunuz, orman alanı.

Bu da Sultanbeyli örneği.

Sultanbeyli'nin 1982 yılında tarımsal faaliyetin devam ettiği bir köy, 1987'de köprü açılacak, 85-90 yılları arasında İstanbul'daki nüfus %20 oranında artarken, Sultanbeyli'de yüzde 2100 artacak.

Az önce Sayın Başkan da ifade ettiler, bugün İstanbul'daki 90'lı yıllarla 2015 arasındaki nüfus farkına baktığımızda İstanbul'un nüfusu 2 kat artmış. Ama batı İstanbul'un, 4 ilçenin nüfusuna baktığımızdaysa 342 binden 1 milyon 679 bine gelen bir nüfus, 5 kat artışı ifade ediyor. Bu da bizim yine plansız gelişmemizin örneklerinden biri.

Biliyorsunuz Sultanbeyli bugün mülkiyet problemlerini çözmeye çalışan bir ilçe. Biz şunu söylü-

yoruz, batı bölgesinde özellikle İstanbul'un planlarında söylediği gibi, doğu batı aksı üzerinde bir gelişmeye ihtiyacı var. İstanbul'un olmazsa olmazı kuzeyini korumak. Az önce gördüğümüz gibi tolerans değerleri neredeyse sıfıra yakın olan bu kuzey alanındaki gelişmeyi engellemek. bunu engellemek için neye ihtiyacımız var? İstanbul'da yeni merkezler açmaya ihtiyacımız var. Ama bugünkü üçüncü köprü'nü güzergahında baktığımızda ben ona dördüncü köprü diyorum. Çünkü hemen ortasında bağlantı yollarını koyduğunuzda İstanbul'da üçüncü köprü'den sonra dördüncü köprü'nün nereye geleceği de ortaya çıkıyor.

Üçüncü köprü açıldıktan 1-2 yıl sonra da üçüncü köprüde tıkanıklıklardan bahsedeceğiz ve bu arada gördüğümüz mavi hattı İstanbul'un üçüncü ya da dördüncü Köprüsü'nü yapacağız.

Şu anda gördüğümüz kırmızı hat üçüncü köprü Kuzey Anadolu bağlantısı biliyorsunuz, Karadeniz'den gelen Kuzey Anadolu bağlantı hattı, Karadeniz'e doğru uzanıyor, kırmızı hat üçüncü köprü, ortada gördünüz mavi hatsa muhtemel yapılması gündeme gelecek olan, çok kısa sürede üçüncü köprüde yeni merkez alanları yarattığı için o bölgede kuzeyde yeni gelişme alanları yarattığı için ikinci köprü'nün tıkanma süresi 2 yılmiş sadece. 2 yıl sonra ikinci köprüde tıkanıklıktan bahsetmişiz.

Şimdi böyle bir senaryoda esas bize ihtiyaç duyduğumuz şey yeni bir gelişme odağı, yeni bir merkez. İstanbul'u <Sayın Mehmet Başkanım da o süreçte plan ekibinin içerisindeydi> 2006-

2009 yılında yapılan planlarda şöyle bir merkez kademelenmesi yapıldı. İstanbul'u çözmek istiyorsanız eğer İstanbul'da Plan yapmak istiyorsanız eğer, İstanbul'u alt merkezler yaratmadan planlayamazsınız İstanbul'da ulaşım taleplerine minimize etmeden İstanbul planlayamazsınız. Bugün resmi rakamlarla 15 milyonluk bir kentten bahsediyoruz ama hepimiz bunun daha yüksek olduğunun farkındayız. Eğer bu sorunu çözmeksek, yeni merkezler yaratamazsak, İstanbul'da aynı problemlerden bahsetmeye, aynı sorunları konuşmaya devam edeceğiz.

Bugün İstanbullulara alın elinize anketlerinizi çıkın, İstanbullulara sorun en büyük probleminiz

nedir diyin İstanbulluların söyleyeceği şey ulaşım problemidir. Ama İstanbul'da 2006 yılında ulaşım master planına da altlık olan anketlere baktığımızda İstanbul'da İstanbulluların hareket etmediğini görüyorsunuz bir taraftan. İstanbulluların sadece şansı olan yüzde yirmisi hareket ediyor. İstanbul'un yüzde sekseni yaya olarak hareket ediyor. Yani bir yerden bir yere ulaşım talebini yaya olarak gerçekleştiriyor.

Ama biz İstanbul'da büyük ulaşım probleminden bahsediyoruz. Modern bir kentte olan rakamlara bugün İstanbul'da kişi başına düşen günlük ulaşım sayısı 1.7. Paris'i örneklersek 3.5. Tokyo'yu örneklersek 4. Bu gibi örneklerle karşılaştırdığımızda eğer İstanbul bu şekilde hareket etmeye başlarsa o gün ulaşım problemini hiç çözemeye hale geleceğiz.

Bunun için de az önce bahsedilen şekilde raylı sistemlere ve organize olmuş bir ulaşım ağına ulaşım planlamana ihtiyacımız var ve alt merkez-

lere ihtiyacınız var işte bu alt merkezlerden bir tanesi de Batı desantralizasyon dediğimiz Sayın başkanın Batı İstanbul dediği hat üzerinde yeni bir Merkez yaratmak. Eğer bunu gerçekleştirmezsek konut bölgeleriyle lojistik alanlarıyla ve sanayi bölgeleri ile böyle bir alt Merkez yaratmazsak İstanbul'daki bu problemlerin katlanarak devam ettiğinden bahsedeceğiz. Ne yazık ki kaçılmaz gerçek bu.

Ama bu da 2009 yılındaki bu böyle biçilmiş olan senaryo. Baktığınızda bir alt merkezin tanımlandığını görüyorsunuz ve bu alt merkezle birlikte özellikle donatı merkezleri, sanayi ve bunun etrafında çeperlenen bir konut dokusu bu planda ortaya konmuş.

binlik nüfus artış yaşamış.

Esasında buranın geleceğine, özellikle buradaki yapılaşmanın buradaki konut alanlarının geleceğine, Beylikdüzü'ndeki de Avcılar'daki de Büyükçekmece'deki donatı alanlarının kentsel donatılarının, mahalle ölçeğindeki donatıların ki ile Sayın Başkan ifade etti Esenyurt'ta İlköğretim Okulu bulunmadığı için Beylikdüzü'nden bu yönde talepler oluşmaya başlamış. Donatı alanlarını işgal eden Esenyurt ve Esenyurt'taki bu çarpık diyemeyeceğim ama bir süre sonra da biz şehirciler olarak takkimizi önümüze koyup düşünmeye başlayacağız. İnşallah ben görmem onları. O binaları ne yapacağımızı düşüneceğiz.

Fakat bunun uygulanmaya konulması ve bu alanda bir arzle birlikte özellikle kuzeyde oluşacak taleplerin engellenmesi artık şart. Çünkü burada kaybettiğimiz kuzeyde kaybettiklerimizin yanında neredeyse hiç olacaklar.

Şundan da bas etmek lazım tabii ki bu bölgede Batı İstanbul'da bundan bahsederek sözlerime son veriyor çünkü yaklaşık 20 dakika olmuş 15 dakika konuşma. Şöyle son vereyim. Burada da esasında eşitsiz bir gelişme var. 4 ilçeden ve 4 ilçe belediyesinden bahsediyoruz. Az önce verilen rakamlarda Beylikdüzü Sayın Başkan ifade ettiler 18 bin nüfus artışı yaşamış. Esenyurt 60

İstanbul'u çözmek istiyorsanız eğer İstanbul'da plan yapmak istiyorsanız eğer, İstanbul'u alt merkezler yaratmadan planlayamazsınız İstanbul'da ulaşım taleplerine minimize etmeden İstanbul planlayamazsınız. Eğer bu sorunu çözmeksek, yeni merkezler yaratamazsak, İstanbul'da aynı problemlerden bahsetmeye, aynı sorunları konuşmaya devam edeceğiz.

Bugün Paris'i hatırlayın. Paris'te, Paris banliyölerinde yaşananları hatırlayın. Bugün Paris'te yaşanan çok kısa bir süre içerisinde bizde, bu umarsızca ve ayrıcalıklı imar hakları ile yaptığımız sosyal konut alanlarında yaşanacak. O nedenle Batı İstanbul'un geleceğini de bir yandan da çalan Esenyurt'a da burda bi dur demek lazım diyorum İlginiz için teşekkür ediyorum.

(1:06:15) - Prof. Dr. Sn Ahmet Özer: Evet, biz teşekkür ediyoruz. Bu arada CHP yerel yönetimlerden sorumlu İl Başkan Yardımcısı Mehmet Yıldız bey de aramızda bir not aldım Dünden beri izliyormuş. Bunu tabii ki genel anlamda Parti'nin il olarak giderek de genel merkezinde, tabii siyaset dönüşlerde belirleyici takip etmesi sevindirici. Tayfun beye teşekkür ediyorum. Özellikle köprülere dikkat çektiği, dün Hüseyin bey ile konuşurken dedi, bir karikatür gördüm boğazda kaç tane köprü varmış 20 30 tane var yani şimdi böyle giderse bu nüfus da bu hızda artarsa dördüncü falan köprüde yetmeyecektir.

Çünkü İşte en temel problem nedir ulaşım problemi. O nedenle işte bu, işte Anadolu'yu ayrı acaba düşünebilir miyiz falan. Dün böyle bir şey gündeme geldi. Bir hanımefendi işte altın tabağını kırarsak altın olmaktan çıkar dedi ama bu İstanbul'u kırmaz. Zaten gene İstanbul bir arada fakat onu yaşanabilir ve ürettiği değerleri hakça bölüşen sürdürülebilir bir yapıya sahip bir kent bir yaşam alanı haline getirmemiz lazım. Şimdi böyle olmadığını görüyoruz. İşte Tayfun beyi ben dinlerken tüylerim diken diken oldu.

Evet, bir kentin imar planı onun anayasasıdır. İşte Özal da "yav Anayasayı bir kaç defa delsek ne olur?" demişti. Şimdi Anayasa nasıl delinir, anayasayla herkes bağlıdır. Anayasayı beğenmeyebilirsiniz eleştirebilirsiniz ama yürürlükte olduğu müddetçe o anayasa sizi bağlar. Kimi bağlar? Hukukun üstün olduğu ülkelerde demokratik ülkelerde bağlar. Ama bazı ülkeler demokrasi olduğu halde üstünlerin hukukunun geçerli olduğu bir yere doğru gidiyor. Yani mesela biri çıkıyor ya şunu yapalım canım falan diyor. Yani onu da şöyle yapalım diyor. Onun sözü kanun oynuyor ve yapıyor ve herkesin gözü önünde oluyor, bitiyor ve kimse sesini çıkaramıyor.

Bana göre Türkiye'nin bugün en büyük problemlerinden birisi hukukun üstünlüğünün yerine üstünlerin hukukunun geçtiği ve bunun işte plana da yansıdığı bir süreçten geçiyor olmanızdır. Bunu çözdüğümüz zaman birçok sorunu da beraberinde çözeceğiz. Aksi takdirde böyle giderse aklıma şey geliyor. Yani bu Kızılderililer biliyorsunuz, Amerika işte işgalinden sonra giderek yok oldular ve bir şefin söylediği bir laf var. Yıllar geçtikten sonra Chicago'yu New York'u inşa eden Amerikalılar daha önce o hor gördükleri Kızılderili şefinin sözüne kulak vermek zorunda kaldılar. Ona döndüler. Bugün onu herkes söylüyor. Ne diyor? Son ağaç kesildiğinde, son nehir kurduğunda, son balık tutulduğunda, beyaz adam doların ya da paranın yenmeyecek bir şey

olduğunu anlayacak. Ama o zaman iş işten geçecek. Yani her şey rant, bina değil. Burada amaç insandır.

Fakat öyle bir hızla gidiyoruz ki, baş döndürücü bir biçimde. Amaçla araç yer değiştiriyor. Yani insan araç haline gelmiş oluyor. Bir süre sonra paranın yenmeyecek bir şey olduğunu anladığımız anda iş işten geçecek.

Şehir plancıları odası bu olan bitene müdahale ediyor. Ama maalesef onların bir yaptırım gücü olmadığı halde, işte seslerini çıkarıyorlar. Bazen yargıya gidiyorlar, bazen birtakım baskılar da bulmaya çalışıyorlar ama aslında iktidar gücünü eline alanlar eğer bir zehirlenmesine de uğramışlarsa bulldozer gibi hiç kimseyi dinlemeden yıkıp geçip gidiyorlar. Burada peki asıl sorun, sorumluluk kime düşüyor? Bence bize, halka, yurttaşlara. Çünkü şehir plancıları odası diyelim ki bağırdığında biz ne yapıyoruz duyarsız kalıyoruz. Oysa bizim için bağılıyor aslında. Ya İstanbul yok oluyor, yeşil yok oluyor, su havzaları yok oluyor ey İstanbullular diyor ama o gün için, bize dokunmadığı için biz hala içecek su bulduğumuzda, yürüyecek yol bulduğunuz için gelecek bizim umurumuzda olmuyor. Gerekli sorumlu davranışı göstermiyoruz.

Tayfun Bey'in bu güzel açıklamaları ve uyarılarından dolayı kendisine teşekkür ediyorum. Şimdi de son konuşmacımız sevgili Erbay Arıkboğa Marmara Üniversitesi siyasal bilgiler fakültesi yerel yönetimler bölümü Erbay bey de yerel yönetimler üzerinde çalışan bir arkadaşımız o da bize Türkiye'de yerel yönetim yapılanması modern yerel yönetimlerin kuruluş felsefesi ve İstanbul deneyimi adlı bir sunum yapacak söz sizde Erbay Bey

Doç. Dr. Erbay ARIKBOĞA

Yerel Yönetimler Bölüm Başkanı -
Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

Çalışma Alanları:

Yerel Yönetimler, Büyükşehir Yönetim Sistemi, Temsil, Karar alma

(01.12.51)

Sayın Başkan teşekkür ederim. Değerli hazırun, hepinize saygılar merhabalar. Bir cumartesi günü birlikteyiz. Şimdi sabahleyin sayın başkan oldukça etkili bir sunum yaptı. Arkasından Şehir Plancıları Odamızın sayın başkanı da, onların ellerinde çok fazla görsel malzeme oluyor, onların eşliğiyle de çok keyifli bir sunum yaptı. Bana işin biraz idari kısmında bahset dediler. Ben size işin biraz idari kısmında bahsedeceğim. Benim sunumum diğerlerinininki kadar renkli olmayabilir. Kusura bakmayın şimdiden.

Şimdi yerel yönetimlerin Türkiye'deki serüveni üzerine birazcık konuşalım ve bugünü üzerine birazcık konuşalım. Aslında daha makro bir pencereden baktığımızda bugünkü üst sunumda birbirleriyle kesişen yönlerini göreceksiniz.

Şimdi şöyle bir soruyla başlayalım. Birazcık idari kısmı konuşacağız dedik benim sunumumda. Niçin yerel yönetim? Yani yerel yönetim denen şeye biz neden gerek duyuyoruz? Aslında bunun iki tane gerekçesinden temel sebebinden bahsedeceğim.

Merkezde toplanan otoriteyi ya da gücün dağıtılması ihtiyacıyla başlıyor bütün mesele. Eğer tek elde bir gücü biz toplamışsak o çeşitli sorunlara, sıkıntılara yol açabilecek bir durum. Bunu nasıl paylaşabiliriz? Nasıl dağıtabiliriz? diye bir soru soruyoruz. Bunun iki alt cevabı var birisi hizmetler ekseninde gidiyor, birisi de demokrasi ekseninde gidiyor. Merkezden bakarak uzak noktaları yönetmemiz veya oranın ihtiyacını karşılayıp oraya etkili çözümler bulabilmemiz zor. Dolayısıyla işin bir kısmında da daha iyi hizmet sunabilme var. Ama işin bir başka boyutu da demokrasiyi daha fazla geliştirebilme ve otoriterlikten kaçınabilme gibi bir daha, belki bugün için bir daha anlamlı olan bir başka sebebi ve bunu etkili bir biçimde uygulayabildiğimizde, daha etkili bir çıktısı da var. Şimdi bizde yerel yönetim daha çok birinci şık

bağlamında yani hizmetler bağlamında hep gündeme gelip tartışılıyor. Ama aslında ikinci şık onun kadar önemli olan bir husus. Bunu birazcık daha açıp devam edeyim istiyorsanız.

Yerel yönetimler merkezi otoritenin gücünü etkili bir şekilde dengeleme yollarından bir tanesi. Tatbikî tek yol bu değil ama önemli araçlardan bir tanesi bu. Eğer iyi bir şekilde bunu uygulayabilirsek. Demokrasiyi derinleştirme yollarından bir tanesi yine yerel yönetimler. Yine bir başkası: farklı toplumsal kesimler var ve her ülkede farklı düzeyde heterojen insanlardan ve topluluklardan oluşur. Şehirler de kendi içinde bu tür heterojenliklerden oluşur. Dolayısıyla yerel yönetim bu farklı toplumsal kesimlere bir takım özgürlük alanları sağlayabilme gibi önemli bir avantajı var. Ve nihayet pasif yurttaşlar mı olacağız yoksa daha aktif mi yurttaşlar olacağız sorusunda bizi daha aktif yurttaşlar yapabilecek seçeneklerden bir tanesi. Tabi ki biricik yolu, tek yolu yerel yönetimler değil ama bununla birlikte başka birtakım araçlarla bunları bir ülke pekala geliştirebilir.

Şimdi yerel yönetim aslında tarihin her döneminde yerel düzeyde birtakım sorunların oradaki yerel topluluk eliyle çözülmesi şeklinde kabul edeceğimiz veya görebileceğimiz yerel yönetimin farklı uygulamalarını her toplumda görebiliriz tarih boyunca. Yani antik dönemdeki site yönetimlerinden, işte diyelim ortaçağdaki komün yönetimlere kadar bunun farklı farklı biçimlerini ve birbirini ortaklaşa kesen özelliklerini görebiliriz. Biz modern anlamda yerel yönetimlerin Tanzimat sonrasında başladığını biliriz. Ama Osmanlı'nın klasik döneminde yerel yönetim yok muydu diye baktığımızda devletin teşkilatlanmasının, ana teşkilatlanmasının dışında yerel toplulukların çeşitli girişimlerine dayanan üç farklı oluşumu tarihçiler bize söylerler.

Birisi mahalle yönetimi dediğimiz bir oluşum. Bir başkası vakıf. Ki Osmanlı aslında bir özellikle şe-

hirlerin ihtiyacının karşılanması bağlamında bir vakıf medeniyetine dayanan bir şey ve birçok alanda farklı türde vakıflar kurulmuş. Bunlar farklı hizmetleri yürütüyor. Ve bir başka husus lonca teşkilatı. Bunlar doğrudan doğruya merkezi otoritenin dışında, ondan belirli bir takım kendilerine has statülere sahip birimler olarak karşımıza çıkıyor. Ama bunun dışında şehirlere hizmet sunan başka bir takım kurumlar ve teşkilatlar da var. İşte kadılık gibi, muhtesiplik gibi, subaşılık, mimarbaşılık gibi. Bunlar da bugünün sanki valilikleri, kaymakamlıkları gibi merkezin atadığı ve onlar adına yerel düzeyde bir takım sorunları çözen kişiler. Yerel yönetim dediğimizde bu ikinci gurubu anlamıyoruz. Doğrudan doğruya halkın kendi meselelerini belli bir sistematik içinde çözebilen kurumlar var mı yok mu diye bakmak gerekir. Dolayısıyla eğer Osmanlı'da yerel yönetim var mıydı diye bir sorunun cevabını arayacaksa işte mahalle, vakıf ve lonca teşkilatları üzerinden gitmemiz gerekir.

Tanzimat sonrasında biliyorsunuz biz öncelikle İstanbul'dan başlayarak modern anlamda yerel yönetimleri kurmaya başlarız. İşte şehremaneti diye bir kurum kurarız. Bugünkü İstanbul Belediyesi veya İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne kabaca tekabül eder. Birkaç yıl sonra 1858'de hala o 6. Dairenin binasını bugün Beyoğlu Belediyesi hizmet binası olarak kullanıyor. Galata, Pera bölgesinde 6. Daire diye başka bir belediyenin ilk nüvesini kuruyoruz. Birkaç yıl sonra özel idarenin ilk nüvesini kuruyoruz. Daha sonra bunlar bütün imparatorluk sathına yayılarak yerel düzeyde bir takım kurumlar oluşturmaya çalışıyoruz. Bunların bir başkanları ve bir belediye meclisleri veya özel idarede il genel meclisleri gibi seçilmiş bir takım üyeleri ile birlikte çalışmaya başlıyor.

Meşrutiyet döneminde yani Osmanlı'da ilk parlamento açıldığında 1876'da ilk gündemine aldığı konulardan bir tanesi de yerel yönetimlerle ilgili yasalar. 1877'de iki tane belediye kanunu yasalaştırıyor görüşüp. Birisi İstanbul'daki belediyelerin nasıl olacağına dair bir yasa. Diğeri de İstanbul dışındaki diğer yerleşim birimlerindeki belediyelere ilişkin yasa şeklinde iki tane farklı yasa çıkartıyor ve bir yasal altyapıya da yerel yönetimler kavuşmuş oluyor. İstanbul'a biraz daha yakından bakarsak biz Büyükşehir Belediyeciliğinin 84'de kurulduğunu biliriz Türkiye Cumhuriyeti'nde. Ama aslında Osmanlı'nın da bir Büyükşehir deneyimi var. 1913 yılına kadar iki kademeli bir yapı yani bugünkü Büyükşehir ve ilçe belediyesi gibi yapıyı hayata geçirmeye çalışmış. Üstteki kuruma şehremaneti denilmiş altında da bugün ilçe belediyesi dediğimiz ona tekabül eden yapı-

ya da kabaca belediye daireleri demiş. Ama bu her ikisinin de başkanı ve meclisi olan, bugünkü ilçe belediyesi ve büyükşehir belediyesi gibi bir sistem.

Bugün de tarihçiler bize diyor ki iki kademe arasında yani dairelerle şehremaneti arasında çeşitli sürtüşmeler, kavgalar vesaireler olmuş. Bu işi çok oturtamamışlar. Dolayısıyla tek belediye ile gidelim deyip daha sonraki dönemde dairelerin kalktığı ve İstanbul Belediyesi'nin bütün alanı kapsadığı tek belediye yönetimiyle işleri yürütmeye çalışmışız. Ta ki 1984 yılına kadar.

Yani Belediye, Özel İdare ve çok önceden beri var olan köye dayalı bu üçlü yapıyı alıyor ve bunu geliştirmeye çalışıyor. Ama Cumhuriyet aynı zamanda bir kendini ispat, kendi rüştünü de ispat etmeye çalıştığı için yerel yönetimlerle ilişkisi özellikle ilk dönemde biraz sorunlu olabiliyor. Bu bağlamda özellikle özel idare ile merkezi yönetim ilişkisine baktığımızda başlangıçta eğitimdi, sağlıktı, bayındırlıktı gibi birtakım hizmetler özel idareler eliyle sunulmaya çalışılırken Ankara'daki yönetim geliştikçe, Bakanlıkları teşkilatlandırdıkça Özel İdarelerin görevlerini üstlenmeye başladığını ve Özel İdarenin içinin yavaş yavaş boşalmaya başladığını görüyoruz.

Yönetişim diye bir kavram vardır. Yani farklı aktörlerin bir araya gelip aslında sorunları çözmesini anlatır bu kavram. Bizde farklı aktörler bir araya geldiğinde kauga edip çabucak masayı kırabildiğimiz bir tarz var. Bu tarzı aşip ikinci seviyeye geçebilmiş değiliz.

Daha 1940'lı yıllarda acaba Özel İdareyi kaldırsak mı? Yapacak hiçbir hizmeti kalmadı, bütün hizmetlerini Ankara yapıyor, Bakanlıklar yapıyor veya Bakanlıkların illerdeki temsilcilikleri, il müdürlükleri vs. yapıyor şeklinde konuşulmaya başlanıyor. Özel idare dolayısıyla güç kaybeden bir yapıda. Ama Belediyelere baktığımızda İstanbul bağlamındaki nüfus gelişimine de demin çok ayrıntılı olarak dinledik ve kırdan kente göç arttıkça ve kentler büyüdükçe Belediyelerden beklentiler de artıyor ve dolayısıyla Belediyelerine Özel İdare güç ve işlev kaybederken Belediyelerin güç ve işlev kazandığını bu süreçte görüyoruz.

İşin başka bir boyutuna baktığımızda 1930'da bir Belediye Kanunu çıkarmıştık. Bu 2005 yılına kadar yürürlükte kaldı. 1930'da çıkarttığımız Belediye Yasası Belediye meclis seçimlerinin tek dereceli olarak yapılmasını öngörüyordu. O günkü Türkiye için yenilikçi bir yaklaşım bu. Benzer bir tek dereceli seçim ne milletvekilliği için ne diğer seçimli makamlar için söz konusu değil. Yani doğrudan doğruya vatandaş kimi belediye meclisinde görmek istiyorsa oyunu kullanıyor ve seçiyor.

Bir başka husus yine 1930'daki Belediye seçimlerinde kadınlar ilk kez belediye meclislerine meclis üyesi olarak seçilebilmişlerdi. Dolayısıyla belediye örgütlenmesi bizde aynı zamanda demokrasinin pratik edildiği, uygulandığı bir yapı olarak karşımıza çıkıyor. 50'deki çok partili hayata geçiş ile birlikte siyasi alanın renklendiğini, çeşitlendiğini görüyoruz. Daha etkili bir mesele bu 1963'de Belediye Başkanlarının doğrudan doğruya halkın seçtiği bir sisteme geçer Türkiye. Buna Türkiye'de çeşitli kişiler farklı biçimde bakıyor. Olumlu bakanlar ve olumsuz bakanlar var. Ben olumlu bakanlar grubunda yer alıyorum. Çünkü bunun farklı bir takım etkileri var ve bir tanesi de yerel düzeyde biz siyasi liderlerin ortaya çıkabilmesini bu süreçte görüyoruz. Yani doğrudan doğruya birisi Belediye Başkanı olarak seçildiğinde halktan yetki ve güç olarak ortaya çıkışında daha etkili bir figür olarak yerel düzeyde ön plana çıkabiliyor. Ama buna daha olumsuz bir noktadan bakanlar da yerel düzeyde daha otoriter figürlerin ortaya çıktığını ve o alanın kişiselleştiği gibi eleştiriler de yöneltebiliyorlar.

1984'de Büyükşehir Belediyeciliği Türkiye'de uygulanmaya başladı ama bunun tartışması 60'lara kadar geri gider. Bir önceki haritalarda 60'lardan, 70'lerden itibaren İstanbul'un haritasını gösterdiler size benden önce sunum yapanlar. Çünkü İstanbul o yıllarda birden bire büyümeye başlamıştı. Daha 1965'de hem üniversitelerde biz tartıştık mevcut belediyecilik Büyük Şehrin olmadığı bir sistemde farklı farklı belediyelerin birbirinden bağımsız olarak var olduğu yapıda biz İstanbul'u yönetemiyoruz dolayısıyla sorunlarımızı nasıl çözelim diye tartışmaya başladık. Yine aynı yıllarda bakanlar kurulu bu konuyu gündemine aldı bu konuyu nasıl çözebiliriz diye. Kalkınma planlarında bu konuda hep yer aldı. Büyükşehirlerin meselelerini nasıl çözeriz diye ama yeni Anayasa'ya kadar 82 Anayasası'na kadar beklemek zorunda kaldık. Bir takım çözümleri hayata geçirebilmek için ve 1984 yılında biliyorsunuz Büyükşehir sistemi dediğimiz bir üst ölçekte Büyükşehirin olduğu onun altında da ilçe

belediyelerinin olduğu bir yapıyı vücuda getirdik. Ve 1984'den 2014'e kadar bu yapıyı yaşattık ve geliştirmeye çalıştık. Bu yapıda da biliyorsunuz 2012 yılında bir yasayla yeniden bir değişiklik yapıldı ve 2014'de hayata geçti. Sadece şehir alanlarının değil, kabaca bütün ilin bütün ilçenin büyükşehir sistemine dâhil olduğu bir yeni model 30 yılda uygulamaya başladık.

Şimdi yerel yönetim dediğimiz şey Türkiye'de kabaca nasıl bir şeye tekabül ediyor? Birkaç rakam vereyim isterseniz. 100 liranın ne kadarını yerel yönetimler harcıyor diyeyim. Bir tablo var burada.

Yerel Yönetim Harcamalarının Toplam Kamu Harcamaları İçindeki Payı

	BİN TL			
	2011	2012	2013	2014
Merkezi Yönetim Harcamaları	314.606.792	361.886.686	407.889.625	448.752.337
S. Güvenlik Harcamaları	139.258.159	160.263.430	179.595.928	200.230.112
Yerel Yönetim Harcamaları	61.011.336	69.289.699	87.589.594	84.172.983
ESKİ (Kurumlar arası)	-48.595.895	-55.338.842	-60.817.036	-64.823.986
Genel Yönetim Harcamaları	466.280.392	533.109.973	614.258.111	668.331.446
YYH / GYH İçindeki Payı (%)	13,08	13,00	14,26	12,59

Türkiye'de yapılan toplam kamu harcamalarının ne kadarını yerel yönetimler harcıyor diye baktığımızda bu oran %13'ler civarında. Bu bizim çok merkezi bir devlet yapılanmamızın olduğunu ortaya koyar.

Kabaca 100 liranın 13 lirasını ülkenin dört bir tarafındaki yerel yönetimler harcıyor. Geri kalan 87 lirasını ise Ankara'dan, merkezden harcıyoruz anlamına geliyor. Karşılaştırmalı olarak baktığımızda bunun ne kadar, nasıl bir yerde olduğunuzu daha iyi anlayabiliriz. Tek başına değil. İsterseniz Avrupa Birliği içindeki, ülkeleri içindeki yerimize bakalım. Burada bir grafik görüyorsunuz. Farklı ülkelerin kamu harcamaları içindeki yerel yönetimlerin payını gösteriyor.

Zaman zaman işte Cumhuriyet'in 23. Yılı, 2023 hedeflerimiz deriz. Ben de hep kendi açımdan şöyle derim: eğer 2023'de biz yerel yönetimlerin büyüklüğünü biz %23'lük bir paya getirebilirsek iyi bir şey yapabiliriz. Ama buna dair baktığımda bir vizyon, bir hazırlık göremiyorum. Bu kendi kendine olacak bir şey değil. Yerelleşmeyle yapabileceğimiz yani Ankara'nın yetkilerinden bir kısmını elinden çıkartıp yerel yönetimlere devretmesi. Hem yetkilerinin hem kaynaklarının bir kısmını yerel yönetimlere devretmesi halinde yerel yönetimlerin büyüyebileceğini biliyoruz. Dolayısıyla bu kabaca şuan yerel yönetimlerin

yaptıklarının iki katı kadar bir büyüklüğe ulaşması anlamına gelir %23'lük bir büyüklük. Ama bir gelişmiş ülkeler ekseninden baktığımızda %25-%30'luk bir bandı Türkiye'nin yakalamayı hedeflemesi gerekiyor.

AB

Kabaca %10'lardan başlayıp %50'lere, %60'lara uzanan bir çizgi görüyorsunuz. Şu ortada da AB'nin ortalamasını yani %25'ler civarında. Demek ki Avrupa ortalamasının yarısı kadar bir yerel yönetime sahibiz.

Şuan yerel yönetimlerin birçok sorunu var. Sorunlarının kaynaklarından bir tanesinin de yetkilerinin ve kaynaklarının maalesef az olmasından kaynaklanıyor. Bu veriler birbirini destekleyen veriler. Yerel yönetimlerde çalışan personelin büyüklüğünü gösteriyor bu tablo.

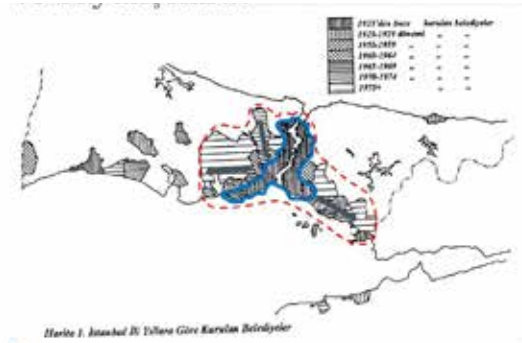
Yerel Yönetimlerde İnsan Kaynağı 2013

	BELEDİYE	DİĞ. YEREL YÖN.	TOPLAM
MEMUR	102.672	23.014	125.713
İŞÇİ (Sürekli)	83.567	38.070	121.637
TAŞERON	175.495	32.420	207.915
DİĞER	9.019	3.894	12.913
TOPLAM	370.753	97.425	468.178

Memurlar çalışır, işçiler çalışır ve çok sayıda taşeron personel çalışır. Bu taşeronluk o kadar, son yıllarda o kadar devasa bir boyuta ve artık sistemin taşıyamayacağı bir hale geldi ki hükümet biliyorsunuz bu konuya el atmak zorunda kaldı ve bir yeni bir yasal düzenleme ile bunların nasıl kalıcı statülere dönüştürülebileceği üzerine çalışıyor. Bu şekilde baktığımızda memur ve işçileri toplarsanız Türkiye'de tüm devlette çalışanların %10'una kabaca takabil eder ama bir o kadar da yerel yönetimlerde çalışan taşeron personel var. Bu aynı zamanda belediyelerdeki istihdam politikalarının ve yetki ve kaynak aç-

mazlarının bir yansıması aslında. Böyle hepsini topladığınızda tüm Türkiye'de çalışanların, kamu da çalışanların %20'si yerel yönetimlerde çalışıyor gibi oluyor taşeronu dâhil ettiğimizde.

İsterseniz burada toparlayayım ben. Demin nüfus büyümesi üzerinden baktık. Ben onun idari kısmını size bir haritayla göstereyim. Şimdi şu ortada gördüğümüz şey 84 yılına kadar İstanbul belediyesi.

Gördüğümüz gibi birçok ilçeyi kapsayan bir belediye. Farklı dönemlerde göçlerle birlikte büyüyen köyler belediyeler oluşturmuş ve İstanbul işte bildiğiniz hikâye doğruya doğru, batıya doğru ve kuzeye doğru büyümüş ve bu alanlarda yeni yeni belediyeler oluşmuş.

Bu yapı 1960'larda çokça sorun oluşturdu. Bugün farklı açılardan karşı karşıya olduğumuz sorunları tartışıyoruz ama o gün için bu alanı makro ölçekte bakan bir belediyenin olmadığı bir yapı ve biz büyükşehir meselesini o yüzden bu yıllarda tartışmaya başladık. 60'lı yıllarda ama çözme imkânı ancak 80'li yıllarda mümkün oldu ve büyükşehir ve ilçe belediyesine dayalı iki kademeli bir yapıyla bu sistemi çözmeye çalıştık.

Şimdi iki kademeli bir yapıyla eğer çözüyorsanız çok temel bir soruya çok iyi cevap verebilmemiz lazım. Bizim mevcut yasalarımız bu soruyu çok iyi cevaplayamamıştır. O da bu iki kademe arasında nasıl bir yetki ve görev bölüşümü yapacağız, kaynakları nasıl dağıtacağız. Yani Büyükşehir hangi işleri yapacak, ilçe belediyesi hangi işleri yapacak ve bunlar arasında nasıl bir eşgüdüm olacak. Bu soruya doğru cevap veremezsek, bu farklı düzeydeki belediyeler çok fazla karşı karşıya gelebiliyor. Kimi zaman anlaşabiliyor veya çoğu örnekte de Türkiye'de anlaşma üzerine bir politika üretebilme konusunda biraz zayıf kalan bir ülkemiz.

Yönetişim diye bir kavram vardır. Son 10-15 yılda üzerine çokça yazılıp çizilmiştir. Yani farklı aktörlerin bir araya gelip aslında sorunları çözmesini

anlatır bu kavram. Bizde farklı aktörler bir araya geldiğinde işte kavga edip çabucak masayı kırabildiğimiz bir tarz var. Bu tarzı aşım ikinci levede geçebilmiş değiliz. Dolayısıyla bu yetki bölüşümünü çok iyi yapmadığımızda da ilçe belediyesi vizyonunu gerçekleştirirken zorlanabiliyor. Benzer şekilde Büyükşehir belediyesi farklı konularda açmazlarla karşı karşıya kalabiliyor. Bi görselle ben bitireyim. Nasıl bi yetki paylaşımı yapmış?

YETKİ PAYLAŞIMI (BŞB ve İLÇE)

Beklenen şu ki; yasalar Ankara'da hazırlanırken aslında şu Büyükşehir'in yetkileri, bunlar ilçenin yetkileri birbirinden olabildiğinde ayrıştırılsın ve

herkes hangi konudan yetkili olduğunu bilebilsin. Ama baktığınız zaman işte şunlar Büyükşehirin diyor, şunlar ilçenin diyor ama her ikisinin bir ne var, bir matematikteki kesişim kümeleri gibi, şu arada her ikisi birden yetkilidir diyor.

Hatta son yasa 2012'de dedi ki şu 7 kalemi de isterse ortak havuza veya doğrudan doğruya ilçeye devredebilir diye bir başka dördüncü grup daha ekledi. Yani kabaca baktığımızda birçok açmaz bu ortak yetki alanından çıkar.

Buradaki sorunları kim üstlenecek? Kimi zaman iki belediye birden bu alana hücum edebilir. Oradan maddi veya manevi siyasi getirileri olan hizmetlerde ikisi birden yapmaya çalışabilir. Kimi zaman külfeti çok olan ama getirisi az olan yetki ve sorumluluklar konusunda birbirinin üzerine şeyi atmaya çalışabilir. İşin toplumsal tarafı var, ekonomik tarafı var, siyasi tarafı var bir de işin idari tarafı var bütün onları aslında bizim yeni planlamalar yaparken, yeni modeller ortaya koyarken bütün bunları harmanlayacak şekilde iyi şeyler ortaya çıkarabilirsek muhtemelen sorunlarımızı daha iyi çözebiliriz. Ama bu eş güdümü yapamadığımızda da sorunlarımızda, sorunlarımızla boğuşmaya devam edebiliriz. Hepinize teşekkür ediyorum.

"Yerel Yönetimlerde Yeni Bir Model Arayışı"

BATI İSTANBUL ÇALIŞTAYI

15-16 Nisan 2016 | Beylikdüzü
Kültür Merkezi

SONUÇ BİLDİRGESİ

Türkiye'deki kentleşmenin hızla arttığı, kent-kır ilişkisinin, alt merkez kavramlarının farklı bir boyut kazandığı bu dönemde İstanbul'un nüfusu da her geçen gün daha da artmaktadır. Artan bu nüfus karşısında, sağlıklı kentleşmenin sağlanabilmesi için süreç iyice analiz edilmeli, olası tehditler değerlendirilmeli, fırsatlar belirlenerek bir yol haritası oluşturulmalıdır. Sürdürülebilir, yaşanabilir kentler için vizyon geliştirilmeli ve bu vizyonla hareket ederek programlar hayata geçirilmeli.

Çağdaş ve sağlıklı yaşam alanları yaratmak bizlerin birincil görevidir. Bu görev aydınlığında başarıya ulaşmak üzere kentimizin, İstanbul'un kaderini değiştirme vakti gelmiştir. Hemşerilerimize sağlıklı bir kentte, sağlıklı yaşam alanları sunmak için birincil önceliğimiz kente bir bütün olarak bakarak, sorunları ötelemeden çözmek olmalıdır. Bütünsel bir İstanbul algısı ile sağlıklı bir kent ve yaşam çevresi sunmak gayreti içinde ilk olarak, İstanbul'un en hızlı gelişen bölgesi Batı İstanbul'u bu yaklaşım ile ele almak gerekmektedir.

Batı İstanbul'u kapsayan bölge içerisinde, Beylikdüzü hem mekânsal hem de yönetsel anlamda merkezi bir konumda yer almaktadır. Aynı zamanda Beylikdüzü Belediyesi tarafından gerçekleştirilen projeler, tüm bölgeye hizmet edebilecek ölçek ve vizyon ile ele alınmaktadır. Bu nedenle Beylikdüzü, Batı İstanbul Modeli'nin öncüsü olarak görev almak ve bu modeli uygulamaya koymak üzere potansiyelini değerlendirmek gayreti içindedir.

Beylikdüzü Belediyesi tarafından gerçekleştirilen Batı İstanbul Çalıştayı, İstanbul'un batısında bulunan Beylikdüzü, Büyükçekmece, Esenyurt ve Avcılar ilçelerini içine alan bölgeyi birlikte düşünmenin ve planlamanın önünü açacak yeni bir modelleme önererek, ufuk açıcı akademik destekli tartışmaların üretilmesi açısından önemli bir adımdır.

Kentlerin yol haritalarını belirleyen vizyonlar, insan odaklı, erdemli* ve adil, kapsayıcı ve özgür niteliklerde olmalıdır. Beylikdüzü 2030 Vizyonu bu değerleri ve kriterleri referans olarak tasarlanmaktadır. Beylikdüzü, markalaşmış bir isimle, İstanbul kenti için bir çekim merkezi olma hedefi konusunda çalışmalarına başlamıştır. Belirlenen hedefler ve benimsenen vizyon programlarının da yönlendiriciliği ile Beylikdüzü Batı İstanbul'un merkezi olmak için çalışmaktadır.

Batı İstanbul Çalıştayı sırasında tartışılan modeller Beylikdüzü için yol gösterici olmuştur. 3T modelindeki Talent (yetenek), Technology (teknoloji) ve Tolerance (hoşgörü) alanlarındaki gelişimi desteklemek önemli bir rolü olduğu belirtilmiştir.

Beylikdüzü ve bölgedeki nüfusun farklılıklarından yararlanarak, Beylikdüzü için yenilikçi adımlar atılması gerektiği vurgulanmıştır. Tüm bu gelişim süreci içerisinde "insan" odaklı yaklaşımlardan kaçınılması gerektiği belirtilmiştir. Yönetim anlayışının katılımcılık esaslı bir şekilde işlemesi gerektiği tartışılmıştır. Katılımcı demokratik yerel yönetim anlayışının, Türkiye'deki merkezi yönetim anlayışında önemsenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Nüfusun kontrolsüz bir şekilde arttığı İstanbul örneğinde, Batı İstanbul bölge nüfusu il genelinde yıllar içerisinde en hızlı artan nüfusların başında gelmiştir. Nüfusun bu artışı kentin büyümesinde, gelişmesinde, ihtiyaçlarının şekillenmesinde etkili rol oynamıştır. Batı İstanbul bölgesindeki nüfus, merkeze bağımlılığını azaltma ihtiyacı hissetmektedir. Bu nedenle bölgede yaratılacak yeni bir alt merkez, ihtiyaçların karşılanması açısından önemli bir karardır.

Batı İstanbul Bölgesi'nde atılacak her adım merkezi idareyle birlikte alınmalı ve bu uygulama İstanbul bölgesi için bir fırsat olarak görülmelidir. Batı İstanbul'u merkezine alan ve bölgesel yaklaşımla doğru ölçekte çözüm üreten yeni bir yönetim masasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bir kenti onu oluşturan parçalardan ayrı, kenti oluşturan parçaları da bütünden kopuk ele alamayacağı gerçeği ile Batı İstanbul bir hayalden öte, bir gerçeklik olarak karşımızda durmaktadır.

Bugün İstanbul, ne yazık ki bütüncül bir yaklaşımın uzağında, parça parça projeler ve doğal sınırları gözetmeden idari sınırlar ile yönetilmeye çalışılmaktadır. İstanbul kenti, yerelde birçok problem ile karşı karşıya iken; bu problemleri küçük pansumanlar ile tedavi etmeye çalışan, problemlerin daha da büyümesine neden olan mikro bakış açısının çözüm olmadığı açıktır. Özellikle bölgesel bir planlama yaklaşımından uzak olan ve İstanbul'un geleceğini ipotek altına alan bu yaklaşım Batı İstanbul algısının ortaya çıkmasını sağlamaktadır.

İstanbul'un geleceği bugün bizim ellerimizde, bizler ile birlikte şekillenecek. Bu sorumluluk oldukça ağır bir görev ve bu sorumluluğun altından kalkacak olan bizleriz. Sosyal demokrat bir belediyeçilik anlayışıyla çıktığımız yolda "komşumuzun sorunu bizim sorunumuzdur" diyerek kentimizin doğal ve kültürel zenginliklerine sahip çıkmak üzere; Batı İstanbul'u bu vesile ile tartışmaya açmak istiyoruz. Sosyal demokrasinin bize verdiği ödev ve bizlerin hemşerilerimize karşı görevimiz gereği, Batı İstanbul'un yaşadığı sorunlar karşısında bütüncül bir yaklaşım ile çözüm üretme arayışımıza elinizdeki eser ile başlıyoruz.

*Keyman F. (2016). Batı İstanbul Çalıştayı: "Erdemli kent yaratıcı bir kenttir. Erdemli kent akıllı bir kenttir fakat erdemli kent adil ve adaletli de bir kenttir, vicdanlı da bir kenttir. Sadece varlıklı olanları, sadece dijital dünyaya sadece o aletlere erişimleri olanları değil, olmayanları da düşünür. O yüzden de erdemli kent, sosyal ve demokratik bir kenttir. Sosyal demokratik bir belediyeçilik anlayışıdır."

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

Blank lined page for notes.

“Yerel Yönetimlerde Yeni Bir Model Arayışı”

BATI İSTANBUL ÇALIŞTAYI

15-16 Nisan 2016 | Beşikdüzü
Kültür Merkezi

BEŞİKDÜZÜ
BELEDİYESİ

beylikduzu.bel.tr

444 09 39

 beylikduzubelediyesi.tv

 /beylikduzubelediyesi

 /beylikduzubeltr

 /beylikduzubelediye